



วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

ACADEMY JOURNAL OF NORTHERN

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน - มิถุนายน 2566

ISSN 2651-1509





วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

Journal of Northern College

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 มีนาคม – พฤษภาคม 2566

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิชาการ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณภาพ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ด้านวิชาการ และด้านการวิจัย

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริณี

ว่องวิไลรัตน์

รองอธิการบดีฝ่ายบริหารวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์

เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ เสนาะ

ติเยาว์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.อุดม

รัฐอมฤต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์

พรหมวงศ์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญาณน

กาญจนาทวิกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย

แหวนเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร	ยุภาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญา	เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ	ยุรัชย์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิตร	มหาหิง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิบูลย์	พุ่มพุลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์	จันตะนี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชญานัน	รัตนวิบูลย์สม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรสา	เตติวัฒน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อาจารย์ ดร.นันทวัน	เหลียมปรีชา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ สฤณ	พรมสายใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อานนท์	วงษ์มณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผด็จ	ทุกข์สุญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญธนา	ดิษฐ์แก้ว	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา	ดลวิทยาคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
อาจารย์ ดร.จักรกฤษณ์	เคลือบวัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
อาจารย์ ดร.เปรมจิต	มอร์ชิง	วิทยาลัยชุมชน ตาก
อาจารย์ ดร.เด่นศักดิ์	หอมหวล	วิทยาลัยชุมชน ตาก
อาจารย์ ดร.กันตภณ	หลอดโสภา	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ฝ่ายจัดการและเลขานุการกองบรรณาธิการ

นางสาววลัยลักษณ์	พันธุ์รี	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
นางสาวศศิวรรณ	ส่งต่าย	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 4 ฉบับ

เจ้าของวารสาร

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้น 1
888 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน (แนวเก่า) ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055-517488 ต่อ 808

พิมพ์ที่ บริษัท พีค การพิมพ์ จำกัด เลขที่ 24/9 ถนนติวานนท์ ตำบลบ้านกลาง อำเภอมือเมืองปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี 12000 โทรศัพท์ 0-297-9571-6

สารบัญ

หน้า

ลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมที่พยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ	
อนรรฆิยา ชุคล้าย และ เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์.....	1
ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา	
ธนพล ลีไฉยะสม.....	16
การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบั่วหลวงของชุมชนตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก	
กรรณิการ์ บุญยัง และ คณะ.....	27
ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก	
อุบลทิพย์ ไชยแสง, นิวัติ ไชยแสง และ อาภาดี เจ๊ะอาแดร์.....	44
แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2	
ศุภาภรณ์ ใจแก้วทิ และ สุเนตร ทองคำพงษ์.....	62

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลของการใช้เทคนิคการสอน 5S เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	
นพวรรณ จำนวน.....	77
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น	
รุ่งฟ้า ฤทธิศร, สุนิชานันท์ วัฒนภูมิ, ณัฐิกา นนทวงศ์, วิวัฒน์วงศ์ บุญหนุน และ ปภาวีน พชรโชติสุธี.....	91
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน	
ภูิมากานต์ ศิริบุญยประสิทธิ์ และ ธนกฤต วงศ์มหาเศรษฐ์.....	99
แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	
จิรประภา หงษ์เงิน, ธารานันท์ พรหมขัตตา, บุษรา พิลลา, พลวัต สอนมั่ง และ ธนากร ทั้งเรื่อง.....	113

ลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมที่พยากรณ์ ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ

อนรรฆิยา ชุคล้าย¹ และ เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์²

Received: 3 April 2023; Revised: 17 April 2023; Accepted: 1 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม และความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ 4) เพื่อพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ด้วยลักษณะมุ่งอนาคต และการสนับสนุนทางสังคม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บุคลากรส่วนกลางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า 1) บุคลากรภาครัฐมีระดับลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม และความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก 2) ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงาน 3) การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับปานกลาง และ 4) ลักษณะมุ่งอนาคตสามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐได้

ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรหน่วยงานภาครัฐมีระดับลักษณะมุ่งอนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.536) การสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 0.633) และความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.520) 2) ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงาน (r = .800) คิดเป็นร้อยละ 64.00 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ (r = .573) คิดเป็นร้อยละ 28.84 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.1) การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

E-mail: anan9449@gmail.com โทร 086-7926111

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ($r = .520$) คิดเป็นร้อยละ 27.04 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.2) การสนับสนุนทางสังคมด้านการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบต่อในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ($r = .585$) คิดเป็นร้อยละ 34.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3.3) การสนับสนุนทางสังคมด้านเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบต่อในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ($r = .510$) คิดเป็นร้อยละ 26.01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ลักษณะมุ่งอนาคตสามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบต่อในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ได้ร้อยละ 64.00

คำสำคัญ: ลักษณะมุ่งอนาคต, การสนับสนุนทางสังคม, ความรับผิดชอบต่อในงาน

Future Orientation and Social Support Predicting Responsibility on the Job of Government officers

Anankhiya Chuukhlaay¹ and Benjawan Boonyaprapun²

Abstract

The objectives of this research are 1) To study future orientation and social support predicting responsibility on the job of Government officers. 2) To study a correlation between future orientation and social support predicting a responsibility on the job of government officers. 3) To study a correlation between social support and responsibility on the job of government officers. 4) To predict responsibility on the job of government officers using future orientation and social support. The population and sample in this research are officers in ministry of Social Development and Human Security, a sample size in this research consists of 375 officers. The research's instrument is a questionnaire. The statistics which are used in data analysis are percentage, frequency, mean, standard deviation, Pearson Product-Moment Correlation and stepwise multiple regression analysis. The result of this study indicates 1) Government officers represent a high level of future orientation and social support predicting responsibility on the job. 2) Future orientation positively correlate with responsibility on the job. 3) Social support regarding emotion positively correlates with responsibility on the job of Government officers, a result is approximately an average level. 4) Future orientation and social support significantly predicts responsibility on the job of Government officers.

The result of this study indicates 1) Government officers represent a high level of future orientation and social support predicting responsibility on the job. 2) Future orientation positively correlate with responsibility on the job. 3) Social support regarding

¹ Master's degree student, Faculty of Industrial and Organizational Psychology, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

E-mail: anan9449@gmail.com, Tel. 086-7926111

² Assistant Professor, Department of Humanities, Faculty of Applied Arts, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

emotion positively correlates with responsibility on the job of government officers, a result is approximately an average level. 4) Future orientation and social support significantly predicts responsibility on the job of government officers. 1) Future orientation was at the high level ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.536) social support was at a high level ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = 0.633), and responsibility on the job of government officers was at the high level ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.520) 2) Future orientation related to responsibility on the job of government officers (r = .800 or 64.00%) with the statistical significance level of .01 3) Self-control related to responsibility on the job of government officers (r = .573 or 28.84 %) with the statistical significance level of .01 3.1) Self-control Emotion Support related to responsibility on the job of Government officers (r = .520 or 27.04 %) with the statistical significance level of .01 3.2) Self-control Esteem Support related to responsibility on the job of government officers (r = .585 or 34.22 %) with the statistical significance level of .01 3.3) Self-control (Socially Support) related to responsibility on the job of government officers (r = .510 or 26.01 %) with the statistical significance level of .01 4) Future orientation could predict responsibility on the job of government officers by 64.00 %

Keywords: Future orientation, Social Support, Responsibility

บทนำ

การปฏิรูปประเทศเพื่อไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 ถือเป็นวาระแห่งชาติที่รัฐบาล และทุกภาคส่วนต่างให้ความสำคัญและ “ข้าราชการ” ซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต้องเร่งปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จากแนวทางในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 โดยพันธกิจสำคัญลำดับแรก คือ การส่งเสริมการทำงานที่สอดคล้องเชื่อมโยงเป็นบูรณาการและสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีความอดทนอดกลั้น ตรงต่อเวลา มีความขยันขันแข็ง รู้จักหน้าที่ของตนเอง และกระทำหน้าที่อย่างดี มีการวางแผนในการทำงาน มีความต้องการผลสำเร็จในการทำงาน มีความเพียรพยายามในการทำงาน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (พรสุภา วสุนธรา, 2549) หากคนในหน่วยงานมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานก็จะทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมาย แต่ถ้าคนไม่มีความรับผิดชอบก็จะส่งผลเสียต่องานที่ได้รับมอบหมาย และความสำเร็จของหน่วยงาน สำหรับหน่วยงานที่มีบุคลากรที่มีความรับผิดชอบถือว่าหน่วยงานนั้นมีทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นทั้งคนดี และคนเก่ง (ปราโมทย์ กัลยา, 2551)

ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานมีด้วยกันหลายปัจจัย ซึ่งอาจจัดแบ่งได้เป็น ปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ จิตลักษณะและภูมิหลังบางประการ เช่น บุคลิกภาพ ความมุ่งมั่น ก้าวร้าว อดทน ใฝ่หาความรู้ เป็นต้น และปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ สภาพในองค์กร และการส่งเสริมสนับสนุนขององค์กร เป็นต้น ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความรับผิดชอบ คือ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมคน ซึ่งหมายถึง ความคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่เพิ่มความตระหนักถึงเป้าหมายที่เกิดจากผลของการกระทำ ได้แก่ มีความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่าทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทนอย่างสมเหตุสมผล มีความสามารถในการคาดการณ์อนาคต สามารถวางแผนในการทำงาน และมีการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้เพื่อความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่มีคุณค่ามากกว่า สำหรับปัจจัยทางด้านสังคม คือ การสนับสนุนทางสังคมซึ่งหมายถึงการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับสังคมในที่ทำงานทั้งบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และ เพื่อนร่วมงานที่แสดงออกถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้การสนับสนุนทางสังคมแก่บุคลากรในด้านต่าง ๆ อันประกอบด้วย การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (Emotion Support) การสนับสนุนด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem Support) และการสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Socially Support)

จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจ ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมที่พยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมที่พยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ และเพื่อศึกษาว่าตัวแปรใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและหน่วยงานเป็นอย่างมาก โดยหน่วยงานสามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรมีลักษณะมุ่งอนาคต รวมทั้งส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมในด้านที่เหมาะสม สำหรับพัฒนาพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นพันธกิจในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

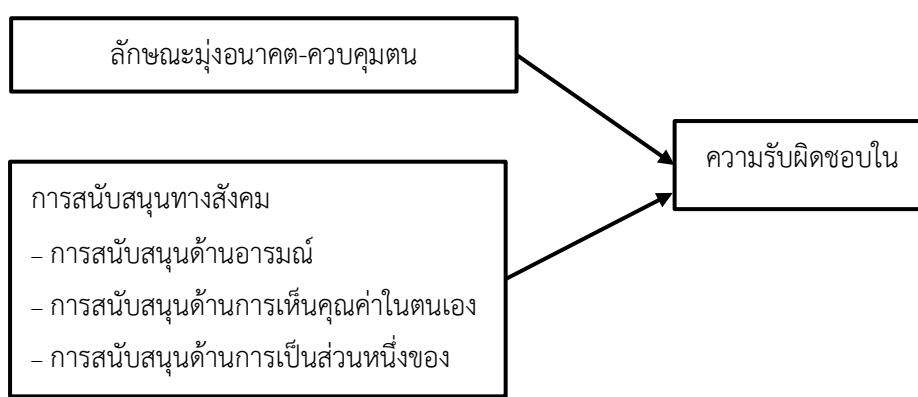
1. เพื่อศึกษาระดับลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม และความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
4. เพื่อพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ด้วยลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคม

สมมุติฐานการวิจัย

1. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
2. การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
 - 2.1 การสนับสนุนทางสังคมทางด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
 - 2.2 การสนับสนุนทางสังคมทางการยอมรับและเห็นคุณค่ามีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
 - 2.3 การสนับสนุนทางสังคมทางด้านเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ
3. ลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมอย่างน้อยหนึ่งด้านที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมที่พยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต และการสนับสนุนทางสังคม ซึ่งตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมแบ่งเป็น ด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า และด้านเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยตัวแปรเกณฑ์ คือ ความรับผิดชอบในงาน ซึ่งสามารถเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพ



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดลักษณะมุ่งอนาคตและการสนับสนุนทางสังคมที่พยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาถึง 1) ระดับลักษณะมุ่งอนาคต การสนับสนุนทางสังคม และความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ 4) เพื่อพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ด้วยลักษณะมุ่งอนาคต และการสนับสนุนทางสังคม

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรส่วนกลางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 2,009 คน โดยจำแนกเป็นจำนวนประชากรแต่ละหน่วยงาน ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้สูตรตามวิธีของ Yamane's (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยคำนวณได้จำนวน 336 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถาม โดยลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรับผิดชอบในงาน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต และส่วนที่ 4 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงานเพื่อดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผ่านเจ้าหน้าที่สารบรรณของหน่วยงาน พร้อมชี้แจงวิธีการกรอกแบบสอบถาม รวมทั้งแนบคำชี้แจงในการทำแบบสอบถามอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 401 ชุดเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนที่คำนวณได้ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 375 ชุด ใช้เวลาทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึง มกราคม 2562 ในการเก็บข้อมูล และเมื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนมาได้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 375 ชุด โดยผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทันทีที่ได้รับกลับจากผู้ตอบแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติสำหรับการใช้ เพื่อดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สำหรับการประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เพศ อายุ ประเภทบุคลากร ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มเข้าทำงานจนถึงปัจจุบัน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการวิเคราะห์อธิบายถึงระดับลักษณะมุงอนาคต การสนับสนุนทางสังคม และ ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุงอนาคตกับความรับผิดชอบในงาน และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ใช้พยากรณ์ความรับผิดชอบในงานด้วยลักษณะมุงอนาคต และการสนับสนุนทางสังคมของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 73.10 มีอายุ 20 - 37 ปี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 62.40 เป็นข้าราชการ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 67.20 รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 59.20 และมีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มเข้าทำงานจนถึงปัจจุบัน น้อยกว่า 6 ปี จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 51.50

ระดับลักษณะมุงอนาคต การสนับสนุนทางสังคม และความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยที่ระดับมากที่สุด 3 ตัวแปร โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ ดังนี้ 3.97 3.71 และ 4.12 ตามลำดับ ซึ่งหากพิจารณาระดับการสนับสนุนทางสังคมของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ รายด้านพบว่า การสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.71) รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง (ค่าเฉลี่ย = 3.68) และการสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.67)

ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงาน ($r = .800$) คิดเป็นร้อยละ 64.00 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($p = .000$)

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตและความรับผิดชอบในงาน

ตัวแปร	ความรับผิดชอบในงาน		
	r	$r^2 \times 100$	p
ลักษณะมุ่งอนาคต	.800**	64.00	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานเช่นกัน ($r = .573$) คิดเป็นร้อยละ 28.84 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($p = .000$)

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมและความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ

ตัวแปร	ความรับผิดชอบในงาน		
	r	$r^2 \times 100$	p
การสนับสนุนทางสังคม	.573**	28.84	.000
ด้านอารมณ์	.520**	27.04	.000
ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง	.585**	34.22	.000
ด้านเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	.510**	26.01	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หากพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมทั้ง 3 ด้าน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ($r = .520$) คิดเป็นร้อยละ 27.04 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p = .000$) การสนับสนุนทางสังคมทางด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ($r = .585$) คิดเป็นร้อยละ 34.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p = .000$) และการสนับสนุนทางสังคมด้านเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ($r = .510$) คิดเป็นร้อยละ 26.01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p = .000$)

สำหรับตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในงาน ของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ มี 1 ตัวแปร คือ คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ($b = 0.776$, $\beta = 0.030$) สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ได้ร้อยละ 64.00

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ด้วยลักษณะมุ่งอนาคต และการสนับสนุนทางสังคม

แบบจำลอง	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj R ²	SE _{est}	F	p
1	ลักษณะมุ่งอนาคต	.800	0.64	0.638	0.313	661.451**	0.000

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของการพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ด้วยลักษณะมุ่งอนาคต และการสนับสนุนทางสังคม

แบบจำลอง	ตัวแปรพยากรณ์	b	SE _b	β	t	p
1	ค่าคงที่	1.033	.121		8.540	.000
	ลักษณะมุ่งอนาคต	0.776	0.107	0.030	0.800**	25.719

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลร่วมกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบ ในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐสอดคล้องกับการศึกษาของ พัชรภา ตรีเนตร (2554) ซึ่งพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจริยธรรม ทั้งนี้หากพิจารณาปัจจัยย่อยซึ่งประกอบด้วยสภาพพื้นฐานทางครอบครัว และเพศ ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่า ครอบครัวระดับการศึกษาบิดา มีความสัมพันธ์มากกว่าระดับการศึกษามารดา รวมทั้งเพศชายมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่าทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทนอย่างสมเหตุสมผลมีความสามารถในการคาดการณ์อนาคต สามารถวางแผนในการทำงาน และมีการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้เพื่อความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่มีคุณค่ามากกว่า ซึ่งส่งผลให้ มีความเพียรพยายามเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น พร้อมปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความพยายาม ยอมรับในผลการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ

นอกจากนี้พื้นฐานทางครอบครัวยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองและพฤติกรรมจริยธรรมซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมในสังคม

การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขจิตร์ ตั้งเจริญ (2554) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารเวลาสูง และได้รับการสนับสนุนทางสังคม ส่งผลให้มีพฤติกรรมรับผิดชอบในภาพรวมสูง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับสังคมในที่ทำงานทั้งบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่แสดงออกถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้การสนับสนุนทางสังคมแก่บุคลากรในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้มีความเพียรพยายามเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น พร้อมปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความพยายาม ยอมรับในผลการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ หากพิจารณาในแต่ละด้าน ทั้ง 3 ด้าน

1. การสนับสนุนทางสังคมด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับ วรณกัญญา คุณากรวิรุฬห์ (2556) ที่พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการเผชิญ และฝ่าฟันอุปสรรคของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเมื่อประเมินคุณค่าตนเองจากประสบการณ์การที่ผ่านมาว่าตนเองมีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับ จะเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเผชิญ และฝ่าฟันอุปสรรคได้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมด้านการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับสังคม ในที่ทำงานทั้งบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่แสดงออกถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้การสนับสนุนทางสังคมแก่บุคลากรในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้มีความเพียรพยายามเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่นพร้อมปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความพยายามยอมรับในผลการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ

2. การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐสอดคล้องกับ จิตกาญจนา ชาญศิลป์ (2558) ผลการวิจัยพบว่าความเครียดในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน โดยเมื่อบุคลากรหรือพนักงานเกิดภาวะเครียดจะส่งผลกระทบต่องานและองค์กร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์เป็นการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับสังคมในที่ทำงานทั้งบังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่แสดงออกถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้การสนับสนุนทางสังคมแก่บุคลากร

ในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ มีความเพียรพยายามเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น พร้อมปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความพยายาม ยอมรับในผลการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ

3. การสนับสนุนทางสังคมทางด้านเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราโมทย์ กัลยา (2551) ที่พบว่าการให้ความร่วมมือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เป็นการให้กำลังใจ สนับสนุนเพื่อนในการทำงาน การยืนยันในความดี ความสามารถของเพื่อนทำให้ข้าราชการครูมีความภาคภูมิใจ มีกำลังใจ มีความมั่นใจในการทำงาน รวมทั้งการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายเป็นการรับฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การให้ความเคารพ ให้เกียรติผู้บังคับบัญชา การได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทำให้ข้าราชการครูมีความมั่นใจในตนเอง มีความภาคภูมิใจ ส่งผลให้ข้าราชการครูมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับสังคมในที่ทำงานทั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่แสดงออกถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยให้การสนับสนุนทางสังคมแก่บุคลากรในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ มีความเพียรพยายามเพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น พร้อมปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความพยายาม ยอมรับในผลการปฏิบัติงานทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ

ลักษณะมุ่งอนาคต สามารถพยากรณ์ความรับผิดชอบในงานของบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พานิชกิจโกศลกุล (2556) พบว่าปัจจัยภายในประกอบด้วย แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ จิตอาสา ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง และเจตคติต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงาน ร่วมกับปัจจัยภายนอกซึ่งประกอบด้วย การถ่ายทอดทางสังคม และการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมความรับผิดชอบในการทำงานได้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่บุคลากรหน่วยงานภาครัฐมีลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งเป็นผู้ที่มีความคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความสำคัญ และเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่าทำดีย่อมได้ผลดีตอบแทนอย่างสมเหตุสมผล มีความสามารถในการคาดการณ์อนาคต สามารถวางแผนในการทำงาน และมีการควบคุมตนเองให้รู้จักอดได้รอได้เพื่อความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่มีคุณค่ามากกว่าตนส่งผลให้บุคลากรผู้นั้นมีความรับผิดชอบในงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. หน่วยงานควรให้ความสำคัญกับบุคลากรที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ด้วยการเปิดโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับหน้าที่ที่ส่งผลต่อเป้าหมายหน่วยงาน รวมทั้งมีแนวทางให้บุคลากรเห็นความสำคัญของตนเองว่ามีความสำคัญต่อเป้าหมายองค์กร รวมถึงส่งเสริมการมีพฤติกรรมลักษณะมุ่งอนาคต ผ่านการอบรมบุคลากร เช่น การวางแผนในการปฏิบัติงาน การใช้ชีวิต การยอมรับผลงานที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางบวกและลบ

2. หน่วยงานควรนำผลจากงานวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการสรรหา/คัดเลือกบุคลากร หน่วยงานภาครัฐให้มีคุณสมบัติเหมาะสมตามความต้องการเข้ามาทำงานในหน่วยงาน เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงาน รวมไปถึงระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานมีนโยบายในการบริหารทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษานี้เป็นการศึกษาบุคลากรส่วนกลาง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เท่านั้น ควรมีการศึกษาก่อนหน้าภาค เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในภาพรวม และนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเชิงความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่น ๆ กับความรับผิดชอบในงาน เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่สร้างความรับผิดชอบในงาน อันนำไปสู่องค์ความรู้และวิธีการ หรือแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม และเพิ่มระดับให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตกาญจนา ชาญศิลป์. (2558). ความเครียดและการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของพนักงานเทศบาลในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปราโมทย์ กัลยา. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต : สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พัชรภา ตรีเนตร. (2554). การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองกับพฤติกรรมจริยธรรมด้วยวิธีการวิเคราะห์ภูมิาน. วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิต
พัฒนาบริหารศาสตร์.

วรรณกันยา คุณากรวิรุฬห์. (2556). การมองโลกในแง่ดีและการเห็นคุณค่าในตนเองที่พยากรณ์ความ
สามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สุขจิตร ตั้งเจริญ. (2554). ปัจจัยทางสังคมและความสามารถในการบริหารเวลาที่เกี่ยวข้องกับพฤติ
กรรมรับผิดชอบของนักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงรัก.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต: สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุธิดา พานิชกิจโกศลกุล. (2556). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรกรมป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต: สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Ferris, G. R., Dulebohn, J. H., Frink, D. D., George -Falvy, J., Mitchell, T. R., & Matthews,
L. M. (1997). **Job and organizational characteristics, accountability, and
employee influence.** Journal of Managerial Issues. 9(2), 162-175.

Ginevra, M. C., Di Maggio, I., Santilli, S., & Nota, L.(2021). **The role of career adaptabi
-lity and future orientation on future goals in refugees.** British Journal of
Guidance & Counselling. 49(2), 272-286.

Miller, J. G.(2004). **QBQ! The question behind the question: Practicing personal
accountability at work and in life.** Penguin.Penguin Audio: Unabridged
edition.

Miller, R. B., S. J. Brickman.(2004). **A model of future - oriented motivation and self
-regulation.** Educational psychology review. 16,9.

Szpunar, K. K., R. N. Spreng, D. L. Schacter.(2014). **A taxonomy of prospection: Intro
ducing an organizational framework for future - oriented cognition.**Procee
dings of the National Academy of Sciences. 111(52), 18414-18421.

Taylor, S. E. (2011). **Social support: A review.** In H. S. Friedman (Ed.). The Oxford
handbook of health psychology (pp. 189–214). Oxford University Press.

ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

ธนพล สักยะสม¹

Received : 12 April 2023; Revised : 28 April 2023; Accepted : 4 May 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งพิจารณาจากปัญหา (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพ (2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (3) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง (4) ศึกษาเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา การวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี ตัวบทกฎหมาย เอกสาร ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย

ผลวิจัยพบว่า (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพจะขาดความอดกลั้นในการควบคุมอารมณ์ การแสดงอารมณ์ตามความเหมาะสม มีความอดทนน้อย หวาดระแวง ไม่สามารถใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นได้ กลับเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาสำหรับตนเอง ครอบครัวและสังคม (2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผู้ติดยาเสพติด ย่อมต้องใช้เงินในการซื้อยามาใช้ ยิ่งติดมากขึ้นยิ่งจำเป็นต้องใช้ปริมาณยามาก (3) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง ผู้ติดยาย่อมเป็นที่รังเกียจของสังคม เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศชาติทำให้เสียชื่อเสียง (4) เปรียบเทียบกับในญี่ปุ่นมีกฎหมายควบคุมกัญชา กรณีเสพ ปลุก นำเข้า หรือ ส่งออกกัญชาโดยผิดกฎหมาย ในสหราชอาณาจักรกฎหมายบัญญัติให้กัญชาเป็นยาเสพติดซึ่งยังคงห้ามมิ ให้ใช้ด้านนันทนาการ และ ในสหรัฐอเมริกาจะมีเฉพาะในบางรัฐใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ดังนั้นจึงเสนอ (1) ไม่ควรเปิดเสรีกัญชาในการนันทนาการ เนื่องจากจะทำให้มีจำนวนผู้ติดกัญชา มากขึ้น จะมีผลกระทบต่อผู้เสพเอง ต่อครอบครัวและสังคมเกิดความเสียหายระดับประเทศ (2) ควรเปิดเสรีกัญชาในทางการแพทย์ เพื่อการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ทางด้านการแพทย์ หรือวิทยาศาสตร์หรือเภสัชกรรม เพื่อประโยชน์ของทางราชการ (3) ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศึกษาปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนว่าการเปิดเสรีกัญชา

คำสำคัญ: ผลกระทบ, การเปิดเสรีกัญชา

¹ นักศึกษาลัทธิธรรมนิเทศศาสตรมหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

E-mail: Panna-thai@hotmail.com

The Problem impact Free Marijuana Law of Thailand Compares Japan, United Kingdom and The United States of America

Tanapon Leighaiyasom¹

Abstract

The objective of this research was to examine the impact of cannabis liberalization in Thailand compared to Japan, the United Kingdom, and the United States which was based on (1) the impact on the user (2) the economic impact (3) the social and political impact (4) the comparison with Japan the United Kingdom, and the United States. This research is qualitative, based on the concept Theories legal texts documents both foreign and Thailand.

The results of the research showed that (1) the effects on the Who will lack restraint in controlling their emotions. Expressing emotions as appropriate little patience, paranoia. Inability to live a life that benefits oneself and others. Instead, they are the ones who cause problems for themselves. Family and Society (2) Economic Impact Drug addicts have to spend money on drugs. (3) Social and political effects Drug addicts are disgusted by society endanger national security discredit them.(4) Compared to Japan, there are laws regulating cannabis. In case of illegal use cultivation, import or export of cannabis In the UK the law defines cannabis as drug which is still prohibited for recreational and in the United States it is only available in certain states Legitimate recreational.

There for it proposes (1) that recreational marijuana should not be liberalized because it will increase the number of people addicted to marijuana. To the family and society (2) Medical marijuana should be liberalized for study analysis research, medical or scientific or pharmaceutical purposes for the benefit of the government. (3) There should be advertising and publicity about the study of the impact of cannabis liberalization in Thailand. Create an understanding among the public that cannabis liberalization

Keywords: effect, cannabis liberalization

¹ Master of Laws students, Faculty of Political Science and Law, Northern College

E-mail: Panna-thai@hotmail.com

บทนำ

ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของหลายประเทศ การแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาส่วนใหญ่มีแนวคิดจัดการกับปัญหายาเสพติดโดยมุ่งเน้นการปราบปรามเป็นหลัก เนื่องจากเห็นว่ายาเสพติดเป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรง จึงควรมีมาตรการปราบปราม และลงโทษที่เด็ดขาด รุนแรง โดยหวังว่ามาตรการเช่นนั้นจะช่วยยับยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และภาคีสมาชิกอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงรับเอาแนวคิดในการปราบปรามยาเสพติดนี้เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐบาลในการจัดการปัญหายาเสพติดในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นการปราบปรามเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนผ่านกลไกทางกฎหมาย โดยการกำหนดให้การกระทำที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นความผิดอาญา และมีบทลงโทษรุนแรง แม้กระทั่งความผิดฐานเสพยาเสพติดกฎหมายได้กำหนดความผิด และกำหนดโทษอาญาไว้ รวมไปถึงมาตรการตรวจยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (รุ่งศักดิ์ วงศ์กระสันต์, 2560: 1) จากปัญหายาเสพติดซึ่งแพร่ระบาดอยู่ในปัจจุบัน องค์การสหประชาชาติจึงได้มีอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 และพิธีสารแก้ไข ค.ศ. 1972 อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 มุ่งเน้นที่จะให้ประเทศภาคีบัญญัติกฎหมายภายในประเทศ (ฉัตรสุมน พุทธิภูมิโย, 2559 : 2)

ปัจจุบันสถานการณ์ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ มีทั้งผู้เสพ ผู้จำหน่าย ผู้ผลิต ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากคดียาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นภาระต่อทางด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบตั้งแต่ในระดับตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และการคุมประพฤติ นำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย การขยายงาน ขยายอัตรากำลัง การขอผลตอบแทนที่เพิ่มสูงขึ้น และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่น ๆ เกิดความล่าช้า นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดอาชญากรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศของรัฐบาล และเอกชนที่ต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปราม บำบัดรักษา และฟื้นฟูแทนที่จะนำงบประมาณมาใช้ในด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็น เช่น การศึกษา การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เกิดปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งผลกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์ ยาเสพติดมีส่วนทำลายพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองของเด็กเยาวชน และแรงงานที่จะเป็นพลังของประเทศชาติในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเศรษฐกิจใหม่ที่ต้องการความรู้ และพลังปัญญาเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศ ดังนั้นปัญหายาเสพติดจึงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงความปลอดภัยของชาติ และสังคมโดยรวม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ (ไชยยา รุจจนเวท และคณะ, 2556 : 1)

ข้อมูลจาก ป.ป.ส. ระบุว่า การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปราม และ บำบัดรักษา ยาเสพติด ปี 2562 เพื่อการปราบปรามยาเสพติด มุ่งเน้นการทำลายโครงสร้างการค้า ยาเสพติด และอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคุมปัญหายาเสพติด ในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยการบูรณาการการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายนักค้ายาเสพติดรายสำคัญ นายทุน ผู้มีอิทธิพล เจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกราย เครือข่ายข้ามชาติ และผู้ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ตลอดจนนักค้ารายย่อยในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ระหว่างวันที่ 1 ต.ค. 2561 - 30 ก.ย. 2562 มีผลการดำเนินงานดังนี้ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2566)

ผู้ต้องหา 385,771 คน แบ่งเป็นข้อหาเสพติด 179,846 คน ข้อหาครอบครอง 109,882 คน 5 ข้อหาสำคัญ ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย และครอบครอง 95,207 คน

ปริมาณของกลางยาเสพติด ยาบ้า 518,896,162 เม็ด ไอซ์ 16,284.52 กิโลกรัม กัญชา 14,342.71 กิโลกรัม เฮโรอีน 941.85 กิโลกรัม คีตาเม็น 734.82 กิโลกรัม โคเคน 27.90 กิโลกรัม

ดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดจำนวน 1,819 ราย รวมมูลค่า ทรัพย์สินประมาณ 949.60 ล้านบาท

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.). ได้ศึกษา วิเคราะห์ ผลดี ผลเสีย และผลกระทบที่อาจเกิดจากการนำกัญชาไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งศูนย์อำนวยการป้องกัน และ ปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อศึกษาวิเคราะห์มาตรการทาง กฎหมายเกี่ยวกับพืชเสพติด โดยเห็นว่าควรกำหนดให้กัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (เก่า) ต่อไป โดยไม่อนุญาตให้มีการใช้ในเชิงสันตนาการ แต่เปิดช่องให้สามารถขออนุญาตศึกษาวิจัยกัญชา เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ได้อย่างสะดวกและ คล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้ออกกฎกระทรวง เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาต ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 4 หรือในประเภท 5 พ.ศ. 2559 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ 6 ม.ค. 2560 ผู้ที่มีความ ประสงค์ปลูก จำหน่าย นำเข้าส่งออก หรือมีกัญชาไว้ในครอบครอง เพื่อการศึกษาวิจัย หรือเพื่อ ประโยชน์ในทางการแพทย์ ต้องยื่นคำขอพร้อมด้วยเหตุผลความจำเป็น จำนวนหรือปริมาณ และ หลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เพื่อเสนอความเห็นต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขพิจารณา (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2563)

ต่อมาเมื่อมีพระกฤษฎีกาไทย ซึ่งเป็นพระกฤษฎีกาเมืองร่วมรัฐบาล มีนโยบายเสรีกัญชา ซึ่งจากนโยบาย ดังกล่าวทำให้ประชาชนเกิดความสนใจที่จะทำการปลูกกัญชา เพื่อเป็นการแนวทางในการเพิ่มรายได้ แต่มีนักวิชาการมองว่า สิ่งที่เป็นนโยบายของพระกฤษฎีกาเมืองดังกล่าวเสนอนั้นอาจเกิดปัญหาผลกระทบได้ ในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับในญี่ปุ่นมีกฎหมายควบคุมกัญชา กรณีเสพ ปลูก นำเข้า หรือ ส่งออกกัญชาโดยผิดกฎหมาย ในสหราชอาณาจักรกฎหมายบัญญัติให้กัญชาเป็นยาเสพติดในบัญชี ค

ซึ่งยังคงห้ามมิให้ใช้ด้านนันทนาการ ภายใต้กฎหมาย MDA บัญญัติให้การปลูก การผลิต การมีไว้ในครอบครองหรือจัดส่งกัญชาไปให้ผู้อื่นเป็นความผิด การอนุญาตให้ปลูกกัญชาได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาที่ใช้กัญชาเป็นฐานการวิจัยทางคลินิก แต่การใช้กัญชาเป็นยารักษาโรคก็ยังคงต้องห้ามอยู่ในสหรัฐอเมริกาจะมีเฉพาะในบางรัฐ เช่น โคโลราโด และวอชิงตัน ใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (วิชา มหาคุณ , 2563)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การเปิดเสรีกัญชา ซึ่งมีพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลได้เสนอให้กัญชาเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจแต่ก็มีเสียงคัดค้านว่าการเปิดเสรีกัญชา จะสร้างผลกระทบในด้าน (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพ (2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และ (3) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง เนื่องจากสังคมไทยขาดภูมิคุ้มกันในด้านการคิด หากเปิดเสรีกัญชาจะยิ่งทำให้ปัญหายาวชนไทยมีการเสพยาเสพติดกันอย่างแพร่หลายยิ่งมากขึ้นไปอีก โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกัญชาเป็นพืชที่มีสารออกฤทธิ์ที่มีผลต่อร่างกาย และสมอง ถ้าเสพเข้าไปจะทำให้ผู้เสพ มีอาการคล้ายกับติดยาเสพติดประเภทอื่น ๆ จึงควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลของแต่ละภูมิภาคแล้วนำผลดีมาใช้กับประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งพิจารณาจากปัญหา (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพ (2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (3) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง (4) ศึกษาเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา การวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี ตัวบทกฎหมาย เอกสาร ทั้งของต่างประเทศ และของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีผลในการป้องกันผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย

สมมุติฐานของการวิจัย

การเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งมีทั้งผู้สนับสนุน และผู้คัดค้าน ผู้สนับสนุนให้ความเห็นว่าการเปิดเสรีทำให้มีการกระตุ้นเศรษฐกิจ รัฐสามารถเก็บภาษีได้มากขึ้น ขณะที่ผู้ไม่สนับสนุนให้เหตุผลว่า การเปิดเสรีกัญชาจะส่งผลกระทบทำให้มีผู้เสพยาเสพติดเพิ่มขึ้นเกิดผลเสียต่อผู้เสพ ต่อเศรษฐกิจ ต่อสังคม และการเมือง จึงควรทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา แล้วนำผลดีมาใช้กับประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) แนวคิด ทฤษฎี ตัวบทกฎหมาย พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา ผลงานวิจัย หนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ ผลงานทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา จะทำการศึกษาวิจัยจากประมวลกฎหมายยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2564 ประกาศกระทรวง กฏกระทรวง รวมทั้งกฎหมายระหว่างประเทศ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับของญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย จะปรากฏดังนี้ (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพ (2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (3) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง จึงควรศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ กรณีประเทศญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้วนำข้อดีมาปรับใช้ในการเสนอกฎหมายเปิดเสรีกัญชาต่อไป

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบ ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งพิจารณาจากปัญหา (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพ (2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (3) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง (4) ศึกษาเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา การวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี ตัวบทกฎหมาย เอกสาร ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
2. ทำให้ทราบ แนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมาย ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา
3. ทำให้ทราบการวิเคราะห์เสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีผลในการป้องกันผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

(1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสพ ผู้จะขาดความอดกลั้นในการควบคุมอารมณ์ การแสดงอารมณ์ตามความเหมาะสม มีความอดทนน้อย หวาดระแวง ไม่สามารถใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์กับตนเอง และผู้อื่นได้ กลับเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาสำหรับตนเอง ครอบครัวและสังคม เมื่อเยาวชนคนหนึ่งคนใด ติดยาเสพติด และมีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปจนถึงขั้นนี้ ก็จะเป็นพลเมืองที่ไม่ได้

(2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผู้ติดยาเสพติด ย่อมต้องใช้จ่ายเงินในการซื้อยามาใช้ ยิ่งติดมากขึ้นยิ่งจำเป็นต้องใช้ปริมาณยามาก หากมีฐานะไม่ค่อยดีนัก ก็จำเป็นต้องขายทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ เพื่อใช้ในการซื้อยาเสพติด จึงทำให้มีฐานะยากจนลงจากผู้ที่ยากจนอยู่แล้ว และต้องรับจ้างหาเงินยังมีความลำบากในการยังชีพ และเลี้ยงดูครอบครัว

(3) ผลกระทบทางสังคมและการเมือง ผู้ติดยาเสพติดเป็นที่ยรังเกียจของสังคมทำให้เสียชื่อเสียง เกิดความแตกแยกในครอบครัวได้ มีอัตราการหย่าร้างสูง ผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ชัดแจ้ง ผู้ติดยา มักก่อให้เกิดอาชญากรรม เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศชาติ เป็นภาระต่อค่าใช้จ่ายของรัฐ ที่เพิ่มสูง ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการทุจริต ต่อหน้าที่เกิดความไม่ศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(4) เปรียบเทียบกับในญี่ปุ่นมีกฎหมายควบคุมกัญชา กรณีเสพ ปลุก นำเข้า หรือ ส่งออกกัญชา โดยผิดกฎหมาย ในสหราชอาณาจักรกฎหมายบัญญัติให้กัญชาเป็นยาเสพติดในบัญชี C ซึ่งยังคงห้ามมิให้ใช้ด้านนันทนาการ ภายใต้กฎหมาย MDA บัญญัติให้การปลุก การผลิต การมีไว้ในครอบครองหรือ จัดส่ง กัญชาไปให้ผู้อื่นเป็นความผิด การอนุญาตให้ปลุกกัญชาได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาที่ใช้กัญชาเป็นฐานการวิจัยทางคลินิก แต่การใช้กัญชาเป็นยารักษาโรครกก็ยังต้องห้ามอยู่ในสหรัฐอเมริกา จะมีเฉพาะในบางรัฐ เช่น โคโลราโด และวอชิงตัน ใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

อภิปรายผล

จากการที่ได้สรุปผลการวิจัย ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญยิ่งของประเทศไทย เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ มากมายในประเทศ ปัญหายาเสพติดในประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลง และขยายตัวมากขึ้นจากผลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ขาดพลัง และขาดความสมดุลในการพัฒนา สถาบันหลักทางสังคมหลายสถาบันเกิดความอ่อนแอเป็นช่องว่าง

ทำให้ปัญหาเสฟติดแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสฟติดไม่ว่าจะเป็นนายทุนผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้นำเข้า และส่งออกยาเสฟติด อาศัยผลพวงจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นำยาเสฟติดทั้งที่มีอยู่เดิมและชนิดใหม่เข้ามาเผยแพร่ในหมู่ประชาชนในแต่ละกลุ่ม ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ / เล่มที่ 9 / เรื่องที่ 13 ยาเสฟติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท / ผลเสียของการติดยา)

(1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสฟ ผู้เสฟยาเสฟติดจะขาดความอดกลั้น การควบคุมอารมณ์ การแสดงอารมณ์ตามความเหมาะสม มีความอดทนน้อย ระวัง และหาความสุขจากชีวิตธรรมดาที่ไม่ใช้ยาเสฟติดไม่ได้ หากผู้นั้นได้ผ่านการรักษาหลายครั้ง และเลิกได้ไม่นานก็ต้องกลับไปใช้อีก ความเชื่อมั่นในตนเอง และความหวังว่าจะเลิกจากยาก็ค่อย ๆ หายไปทุกที หากผู้นั้นถูกจับและติดคุกหลาย ๆ ครั้ง ความกลัวคุกตะรางและการลงโทษต่าง ๆ ตลอดจนความไม่ดีในสายตาของสังคมก็ค่อยลดเลื่อมและชินชาไป การติดคุกตะรางหรือการถูกลงโทษทางกฎหมายกลายเป็นเรื่องเล็ก ค่านิยมของเขาก็เปลี่ยนไป ความดีกับความชั่ว ตามแนวคิดปกติก็เลื่อนไป ความสุขที่เกิดจากการกระทำ ความดีก็ถอยไป นับได้ว่าเป็นการเสื่อมสลายของสภาพจิต เมื่อเยาวชนคนหนึ่งคนใดติดยาเสฟติด และมีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปจนถึงขั้นนี้ก็จะเป็ผลเมืองติไม่ได้ ไม่สามารถใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์กับตนเองและผู้อื่นได้ กลับเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาสำหรับตนเอง ครอบครัว และสังคม จึงนับว่าเป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ซึ่งเป็นการสูญเสียที่สำคัญที่สุด

(2) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผู้ติดยาเสฟติด ย่อมต้องใช้จ่ายเงินในการซื้อยามาใช้ ยิ่งติดยามากขึ้น ยิ่งจำเป็นต้องใช้ปริมาณยามาก เพราะเกิดการด้นยาดังได้ หากมีฐานะไม่ค่อยดีนัก ก็จำเป็นต้องขายทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ เพื่อใช้ในการซื้อยาเสฟติด จึงทำให้มีฐานะยากจนลง ผู้ที่ยากจนอยู่แล้ว และต้องรับจ้างหาเงินยังมีความลำบากในการยังชีพ และเลี้ยงดูครอบครัวมีการขาดงานผู้ติดยาส่วนใหญ่ เมื่อติดงอมแงมแล้วจะไม่สามารถทำงานได้ เพราะจะมีผลต่อร่างกายและจิตใจที่ขัดกับการทำงาน เมื่อใช้ยามากในเวลากลางวัน ก็มีอาการซึมเศร้าซึมเศร้า ความคิดช้า ทำงานได้ลำบาก เมื่อยาหมดฤทธิ์ก็เกิดอาการนอนยาคือ กระวนกระวาย และปวดเมื่อยตามตัวฤทธิ์ของยา และอาการนอนยานี้เกิดสลับกันอยู่ทั้งวันจนไม่สามารถทำงานหรือเรียนหนังสือได้ นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการไปหาพยาบาลเพื่อใช้ในคราวต่อไป และหาที่ซุกซ่อนเพื่อใช้ยา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะรบกวนและขัดขวางการทำงานทำให้ประสิทธิภาพลดลงจนอาจต้องออกจากงาน

(3) ผลกระทบทางสังคม และการเมือง ทำให้เสียชื่อเสียง และฐานะทางสังคมของผู้ติดยา ผู้ติดยาย่อมเป็นที่รังเกียจของสังคม การติดยาเสฟติดทำให้คนในครอบครัวได้รับความลำบากทั้งด้านจิตใจ และฐานะการเงิน มีผลให้เกิดความแตกแยกในครอบครัวได้ ดังจะเห็นได้ว่าผู้ติดยามีอัตราการหย่าร้างสูง ผู้ติดยาจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากในการซื้อยามาใช้ ประกอบกับความอยากยารุนแรง ทำให้ขาดการยัง

คิด จึงเกิดอาชญากรรมต่าง ๆ ขึ้นได้ ในชุมชนใดที่มีผู้ติดยาเสพติดอยู่โอกาสที่จะเกิดการลักขโมยมีมากขึ้น ผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ขัดแย้ง แยกแยก และสิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา ผู้ติดยามักก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งขายยา การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ค้าและหรือผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อถูกจับกุม และดำเนินการทางกฎหมายจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกภายในครอบครัวได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การปกครองจะต้องออกจากโรงเรียน ซึ่งเป็นการทำลายอนาคตของประเทศชาติ

ผลกระทบทางด้านการเมือง สารเสพติด เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศชาติประการหนึ่ง เพราะประเทศชาติจะก้าวหน้า มั่นคง ก็ต้องขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรเป็นสำคัญ การเสพยาเสพติดจึงถือเป็นบ่อนทำลายประเทศชาติ และยังอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความเข้าใจผิดทางการเมืองได้อีกด้วย เนื่องจากการลักลอบค้าสารเสพติดข้ามชาติ การลักลอบค้าสารเสพติดข้ามชาติมีผลกระทบต่อความมั่นคงและชื่อเสียงของประเทศ สาเหตุเนื่องจากปัญหายาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งผลิตยาเสพติด การแพร่ระบาดของยาเสพติดจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียง และเกียรติภูมิของประเทศไทยไม่เป็นที่ไว้วางใจของนานาชาติ ในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ไม่กล้าเข้ามาท่องเที่ยวหรือลงทุนทางการค้า และธุรกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ประเทศคู่แข่งฉวยโอกาสในการโจมตีประเทศไทย

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และการคลังของประเทศการผลิตและการค้ายาเสพติด จัดเป็นกลุ่มธุรกิจ และเศรษฐกิจนอกกฎหมายที่ไม่ก่อให้เกิดการผลิต แม้ว่าการค้ายาเสพติดบางส่วนจะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และสร้างรายได้เมื่อมีการค้าขาย แต่ก็ยังเป็นรายได้สำหรับคนบางกลุ่มที่กระทำความผิดกฎหมายและเอาเปรียบสังคม ปัญหายาเสพติดทำให้รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนมาก เพื่อใช้ในการป้องกันปราบปราม บำบัดรักษาและฟื้นฟู แทนที่จะนำไปใช้ในการด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต้องสูญเสียทรัพยากรในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็น รวมทั้งกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์เพราะยาเสพติดมีส่วนทำลายพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองของเด็กและเยาวชน และแรงงานที่จะเป็นพลังของประเทศไทยในอนาคต

ปัญหายาเสพติดส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ เพราะทำให้ภาครัฐ ภาคเอกชนต้องสูญเสียทรัพยากรในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาโดยไม่จำเป็น รวมทั้งกระทบต่อทรัพยากรมนุษย์เพราะยาเสพติดมีส่วนทำลายพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองของเด็ก เยาวชน และแรงงานที่จะเป็น

พลังของประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเศรษฐกิจใหม่ที่ต้องการความรู้ และพลังปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา

ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ คดียาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มสูง และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่น ๆ เกิดความล่าช้า นอกจากนี้ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการทุจริต โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ การรับสินบน การกลั่นแกล้งรีดไถ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้กระทำความผิดซึ่งทำให้ประชาชน และสังคมเกิดความไม่ศรัทธา และเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(4) เปรียบเทียบกับในญี่ปุ่นมีกฎหมายควบคุมกัญชา กรณีเสพ ปลุก นำเข้า หรือ ส่งออกกัญชา โดยผิดกฎหมาย ในสหราชอาณาจักรกฎหมายบัญญัติให้กัญชาเป็นยาเสพติดในบัญชี ค ซึ่งยังคงห้ามมิให้ใช้ด้านนันทนาการ ภายใต้กฎหมาย MDA บัญญัติให้การปลูก การผลิต การมีไว้ในครอบครองหรือ จัดส่ง กัญชาไปให้ผู้อื่นเป็นความผิด การอนุญาตให้ปลูกกัญชาได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาที่ใช้กัญชาเป็นฐานการวิจัยทางคลินิก แต่การใช้กัญชาเป็นยารักษาโรครกียังคงต้องห้ามอยู่ในสหรัฐอเมริกา จะมีเฉพาะในบางรัฐ เช่น โคโลราโด และวอชิงตัน ใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้สรุป อภิปรายผลการวิจัย ปัญหาผลกระทบจากการเปิดเสรีกัญชาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ไม่ควรเปิดเสรีกัญชาในการนันทนาการ เนื่องจากผู้เสพกัญชาจะใช้กัญชาเป็นสิ่งผ่อนคลาย ความวิตกกังวล รู้สึกสนุกสนาน เคลิบเคลิ้มมีความสุข แต่หลังจากการเสพกัญชาแล้วมีจำนวนผู้ติดกัญชา มากขึ้นจะมีผลกระทบต่อผู้เสพเอง ต่อครอบครัวและสังคม เกิดความเสียหายระดับประเทศในประเทศไทยยังไม่อนุญาตให้ใช้กัญชาในการนันทนาการ แต่ในสหรัฐอเมริกาบางรัฐ สามารถใช้กัญชาในการนันทนาการได้ไม่ผิดกฎหมายของรัฐนั้น ๆ

(2) ควรเปิดเสรีกัญชาในทางการแพทย์ เพื่อการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ทางด้านการแพทย์หรือ วิทยาศาสตร์หรือเภสัชกรรม เพื่อประโยชน์ของทางราชการในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำความผิด และความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการผลิตเพื่อส่งออกและส่งออก เพื่อการผลิตกัญชา สำหรับคนไข้เฉพาะรายของผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้าน เพื่อรักษาโรครกียาจำเป็นสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย และกรณีผู้ป่วยเดินทาง ระหว่างประเทศ นำกัญชาติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรสำหรับใช้รักษาเฉพาะตัวภายใน แก้วสิบวัน ซึ่งจะมีลักษณะเดียวกันกับสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาบางรัฐ

(3) ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเปิดเสรีกัญชา เนื่องจากประชาชนโดยทั่วไปยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย จึงต้องสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนว่าการเปิดเสรีกัญชามีการเปิดเสรีด้านใดบ้าง ซึ่งในปัจจุบันประชาชนยังสับสน และมีความเข้าใจว่าเป็นการเปิดเสรีกัญชาโดยทั่วไป สามารถใช้กัญชาได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.). (2566). กัญชาเป็นยาเสพติดห้ามเสพเพื่อ
สันทนาการ. สืบค้นจาก : <http://www.posttoday.com>.

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.). (2566). การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกัน
ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562. สืบค้นจาก: <http://www.posttoday.com>.

ฉัตรสุมน พงศ์ภิญโญ. (2559). การทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้กฎหมายยาเสพติดเปรียบเทียบ
: รูปแบบกฎหมายและแนวทางการควบคุมยาเสพติด. รายงานฉบับสมบูรณ์. แผนงานภาคี
วิชาการสารเสพติด (ภวส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

ไชยยา รุจจนเวท และคณะ. (2556). การพัฒนากระบวนการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติดของ
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

รุ่งศักดิ์ วงศ์กระสันต์. (2560). มาตรการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติด :แนวทางใน
การจัดตั้งศาลเพื่อบำบัดฟื้นฟูผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย. งานเอกสารวิชาการ"
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร" รุ่นที่ 60 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

วิชา มหาคุณ. (2556). วินัยคนไทยไม่พร้อม. คณบดีคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต ให้สัมภาษณ์
สำนักข่าวอิสรา. สืบค้นจาก : <http://www.isranews.org>.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ/เล่มที่ 9/เรื่องที่13 ยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท
/ ผลเสียของการติดยา.

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบั่วหลวงของชุมชน ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก

กรรณิการ์ บุญยัง¹ และคณะ

Received: 27 March 2023; Revised: 11 April 2023; Accepted: 27 April 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบั่วหลวงของชุมชน ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก” มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาบริบทพื้นที่ และการจัดการทรัพยากรบั่วหลวงของเครือข่ายชุมชนตำบลยกกระบัตร 2) ศึกษาความต้องการของตลาด และแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบั่วหลวง 3) พัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบั่วหลวง 4) ศึกษาและพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากบั่วหลวง ใช้ระเบียบการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มเข้าร่วมโครงการ (คนตกงานจากสถานการณ์โควิด-19 เกษตรกรที่ต้องการอาชีพเสริม) กลุ่มไม่ได้เข้าร่วมโครงการ (ประชาชนในพื้นที่รอบข้าง) กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว กลุ่มนักท่องเที่ยว และร้านค้าในสถานที่ท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาบริบทพื้นที่ และการจัดการทรัพยากรบั่วหลวงของเครือข่ายชุมชนตำบลยกกระบัตร เป็นพื้นที่ราบกว้าง ส่วนใหญ่เป็นชาวล้านนา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ รายได้ส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายอยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจน ในพื้นที่มีบั่วหลวงเกิดขึ้นเองตามหนองน้ำธรรมชาติมีมากที่หนองจระเข้ ขนาด 800-1,200 ไร่ คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากบั่วหลวงอย่างเต็มประสิทธิภาพ จากบั่วหลวงที่มีมากทำให้หนองน้ำตื้นเขิน เกิดเป็นขยะ สร้างปัญหาให้กับชุมชนรอบหนอง และชุมชนที่ใช้น้ำ ด้านช่องทางส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนสามารถนำบั่วมาประกอบอาหารต้อนรับนักท่องเที่ยว นำมาเป็นกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวตามฤดูกาล และทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์

¹ วิทยาลัยชุมชนตาก ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมังคละ จังหวัดตาก โทร 086 9269733

Facebook, Line 2) การศึกษาความต้องการของตลาด และแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ (ร้อยละ 84.44) เหตุผลที่ชอบใช้สินค้าเพื่อสุขภาพ คือ ดูแล/รักษาสุขภาพตนเอง (ร้อยละ 44.74) ส่วนของบัวหลวงที่ชื่นชอบในการนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ กลีบดอกบัว (ร้อยละ 21.74) รูปแบบผลิตภัณฑ์จากดอกบัวที่ชื่นชอบ คือ การแปรรูป (ร้อยละ 21.49) คุณสมบัติจากบัวหลวงที่จะตัดสินใจซื้อ คือ สรรพคุณ (ร้อยละ 19.05) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ คือ ตนเอง (ร้อยละ 23.49) แหล่งข้อมูลที่ทำให้ทราบถึงผลิตภัณฑ์และสรรพคุณบัวหลวง คือ อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 42.86) ด้านแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มมี 2 รูปแบบ ดังนี้ 2.1) การนำดอกบัวหลวงมาแปรรูปเป็นอันดับแรกแล้วขยายผลไปยังส่วนอื่น ๆ ของบัวหลวง 2.2) การนำบัวหลวงมาเป็นกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยว เช่น เส้นทางชมดอกบัวหลวง ในช่วงเดือน มิถุนายน-กันยายน กิจกรรมพายเรือเก็บดอกบัว ไหลบัว มาประกอบอาหารถิ่น เพื่อสร้างการเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมชุมชนแก่ผู้มาเยือน 3) การพัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาคีเครือข่ายโดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 สร้างภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการโครงการ ระยะที่ 2 สร้างภาคีเครือข่ายร่วมสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง ระยะที่ 3 หาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน จนทำให้เกิดการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง จำนวน 3 รูปแบบ คือ 1) แบบขง 2) แบบชาหมัก และ 3) แบบเยลลี่ 4) การศึกษาและพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง มีดังนี้ 4.1) ศึกษาความต้องการของตลาด 4.2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ และศักยภาพชุมชน 4.3) การบริหารจัดการ และการบริหารงานร่วมกันของชุมชน 4.4) จัดทำแผนธุรกิจชุมชน (CBMC) และการตลาดออนไลน์ ออฟไลน์

คำสำคัญ : การพัฒนา, เศรษฐกิจฐานราก, การสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง

Developing Grassroot Economy by Creating Value of Royal Lotus of Communities in Yokkrabat Subdistrict, Samngao District, Tak Province

Kannika boonyang¹ and parties

Abstract

This research aims to 1) Analyze the local environment and the Yok Krabat Subdistrict Community Network's Royale Lotus Flower Resource Management 2) Research market needs and potential solutions to make Royale Lotus Flower more valuable. 3) Create product standards and network partners to create value-added products from Royale Lotus Flower. 4) Research and create Royale Lotus Flower product distribution channels. Utilizing a participatory application and mixed research approach (Mixed Method), Both qualitatively and quantitatively, with participation applied, emphasizing the process of participation. By using a specific sample selection method (Purposive sampling), including a group participating in the project. (People who lost their jobs from the COVID situation. Farmers who want additional occupations) The group did not participate in the project. (People in the surrounding area) group of tour operators tourist group and shops in tourist attractions. The research tools were interviews and questionnaires. Descriptive data analysis was performed. Statistics used in data analysis were mean, percentage, and stylistic descriptive.

Research results 1) Study of the area context and Bualuang resource management of Yokkrabat sub-district community network found that it is a wide flat area. Most of them are Lanna people. Farmer and animal husbandry Most of the target group's income is below the poverty line. In the area where the lotus occurs naturally in the swamps, there are a lot of swamps in the Crocodiles, the size of 800-1,200 rai. Most people in the area do not make full use of the lotus. There are only 10 families collecting flow and showers for sale. Due to the abundance of lotuses, the swamp becomes shallow and becomes waste, causing

¹ Tak Community College, nongbuatai Subdistrict Mueang Tak District Tak Province
Tel 086 9269733

problems for communities around the swamp. and communities that use water in terms of tourism promotion channels the community can bring lotus to cook for tourists. Take it as an activity and a seasonal tourism route. and communicate and publicize through electronic media such as websites, social media, Facebook, Line 2) Market demand study and ways to create added value from Bualuang. It was found that most of the respondents prefer healthy food (84.88 %). The reason they like to use healthy products is to take care/preserve their health (44.74%). Favorite to use in product development is lotus petals (21.74) Favorite form of lotus flower products was processing (21.49%). Qualifications from lotus that made buying decisions were properties (19.05%). Factors influencing product purchase were themselves (23.49%). Makes me aware of Bualuang's products and benefits, namely the Internet (42.86%) There are 2 ways to create added value as follows: 2.1) Processing lotus flowers first and then extending the results to other parts of the lotus. 2.2) Bringing lotus flowers into activities. Tourism routes such as the route to see the royal lotus flowers during the month June-September Boating activities, collecting lotus flowers, flowing lotus flowers to cook local food to create learning about community culture for visitors 3) Development of product standards and creating a network of alliances to jointly develop added value from Bualuang Use the process of participation of people in the community and network partners, divided into 3 phases as follows. Phase 1 Create a network of partners to jointly implement the project Phase 2 Create a network of partners to create added value from Bualuang Phase 3 Find ways to manage resources together This resulted in the processing of Bualuang products in 3 forms : 1) brewed, 2) fermented tea, and 3) jelly. 4) Study and develop distribution channels for Bualuang products as follows: 4.1) Market demand study 4.2) Product development and community potential 4.3) Management And joint management of the community 4.4) Prepare a community business plan (CBMC) and online and offline marketing.

Keywords: Developing, Grassroot Economy, Creating Value of Royal Lotus

บทนำ

ตำบลยกกระบัตรมีพื้นที่ติดกับดอยไม้แดง ดอยเม่น และดอยขุนห้วยห้า มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบกว้าง มีแม่น้ำวังไหลผ่าน และมีหนองธรรมชาติขนาดใหญ่ เช่น หนองจระเข้ หนองจะหลอด และหนองปู่เฮียน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์ ในอดีตสภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันสถานการณ์ภัยแล้งทำให้น้ำไม่เพียงพอต่อการเกษตรเป็นเหตุให้ทำการเกษตรได้เพียงช่วงฤดูกาลเดียวเกิดปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน อีกทั้งสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มผู้ใช้แรงงานถูกหยุดการจ้างงาน เกิดปัญหาคนว่างงานเพิ่มขึ้นส่งผลให้รายได้ต่อครัวเรือนตกเกณฑ์ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นคนในพื้นที่ต้องการมีอาชีพเสริม โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลที่ไม่สามารถทำการเกษตรได้ ประกอบกับในพื้นที่มีทรัพยากรบัวหลวงจำนวนมาก ในหนองจระเข้ที่มีขนาดใหญ่ 800 - 1,200 ไร่ บัวที่มีปริมาณมากก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น ส่งผลกระทบต่อการใช้น้ำอุปโภคบริโภค หน่วยงานและชุมชนในพื้นที่ต้องใช้งบประมาณในการแก้ไขปัญหาจากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขเพื่อให้คนในพื้นที่มีรายได้เสริมหลังการเก็บเกี่ยวช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้คนในพื้นที่ไม่ตกงาน และแก้ปัญหาเรื่องน้ำเน่าเสีย โดยการนำบัวหลวงมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่าบัวหลวงมีประโยชน์ต่อสุขภาพมากมาย บัวหลวงถูกนำมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่อดีตเพราะบัวเป็นสัญลักษณ์ของพุทธบูชามายาวนาน จึงนิยมใช้ดอกบัวในการไหว้พระบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้ปรุงเป็นอาหารได้ทั้งคาวหวาน เช่น เหง้าบัวอ่อนต้มหรือตุ๋นกระดูกหมูกับเครื่องยาจีน ไส้บัว สามารถนำมาประกอบอาหารได้ทั้งสดและแห้ง เช่น การนำมาทำแกงเลียง สายบัวนำมาปรุงเป็นอาหารหรือใช้แทนผักได้หลายชนิด เช่น แกงส้มสายบัวกับปลาหู กลิบบอกบัวนิยมนำไปทำเมี่ยงดอกบัว เม็ดบัวทั้งอ่อน และแก่สามารถนำมารับประทาน หรือใช้ทำเม็ดบัวต้มน้ำตาลทรายแดงผสมในเต้าฮวย หรือเต้าทึง ใบบัวหลวงนำมาใช้สำหรับห่ออาหาร ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความหอมรับประทานยิ่งขึ้น ส่วนใบอ่อนใช้รับประทานเป็นผักสดแกล้มกับน้ำพริก ใบบัวแก่เมื่อนำมาตากแห้ง ใช้เป็นส่วนผสมของยาสมุนไพรได้ เปลือกบัวนำมาใช้เป็นวัสดุในการปลูกเห็ดชนิดหนึ่ง หรือที่เรียกว่า "เห็ดบัว" ส่วนเปลือกเมล็ดและฝักแก้ไข้ทำเป็นปุ๋ย นอกจากนี้สารสกัดจากเกสรยังนำมาใช้ทำเป็นเครื่องสำอางที่เป็นตัวช่วยชะลอการสร้างเม็ดสีผิว ทำให้ผิวหน้าเต่งตึงและอ่อนนุ่ม เช่น ครีมกันแดด ครีมบำรุงผิวทั้งกลางวันกลางคืนได้อีกด้วยสรรพคุณทางยาของบัวหลวงนั้นตามตำรายาไทยระบุว่า รากและเม็ดบัว มีรสหวานเย็นและมันเล็กน้อย ช่วยบำรุงกำลัง หรือใช้ปรุงเป็นยาหอมบำรุงหัวใจ บรรเทาอาการหน้ามืด วิงเวียน ขับเสมหะ เกสรบัวหลวง ใช้บำรุงหัวใจ ทำให้ชุ่มชื้น แก้ลม แก้ไข้ ตามตำรายาจีน ใช้แก้ปัสสาวะบ่อย แก้น้ำกามเคลื่อน (ฝันเปียก) แก่ตกขาวประจำเดือน

มากกว่าปกติ ดอก แก้อาการไข้ในช่วยให้นอนหลับ ก้านใบ แก่ริดสีดวงจมูก แก่ลมพิษ ยางจาก ก้านใบ และก้านดอก แก่ท้องเดิน ใช้เป็นยาห้ามเลือด ใบ ใช้ห้ามเลือด ใบอ่อน กินได้เป็นผัก โบราณ ใช้ใบแก่อาการคัน ผื่นในท้องไฟ บดให้ละเอียด ผสมพิมเสน แทรกยาหอม กินให้มีลมเบ่งในการคลอด ลูก แก้อาการปวดศีรษะ เมล็ด ได้จากฝักแก่ รับประทานเป็นอาหาร แก้อาการท้องร่วงดีบัว (ดีบัว คือต้นอ่อนในเม็ด) มีรสขมจัด ช่วยขยายเส้นเลือดหัวใจ กรณีเส้นเลือดตีบเหง้าเป็นยาเย็น ใช้บำรุง กำลัง แก่ร้อนในกระหายน้ำ ฝักบัว ได้จากฝักแก่ที่แกะเมล็ดและเอาก้านออก ใช้แก้ประจำเดือนมา มากกว่าปกติหรือตกเลือด แก่เป็นตะคริวที่ท้อง และห้ามเลือด นอกจากนี้การวิจัยเกี่ยวกับบัญชียา จากสมุนไพร ยังปรากฏการใช้เกสรบัวหลวง ร่วมกับสมุนไพรอื่น ๆ ใน “ตำรับยาเขียวหอม” สรรพคุณ บรรเทาอาการไข้ ร้อนในกระหายน้ำ แก่พิษหัด พิษสุกใส ส่วนในตำรายาจีน ใช้บัวหลวง แก่ปัสสาวะบ่อย ช่วยแก้ น้ำกามเคลื่อน (ฝันเปียก) ช่วยแก้ตกขาว แก้ประจำเดือนมา มากกว่าปกติ แก่เลือดกำเดาไหล และแก้อาการท้องเสีย

วิทยาลัยชุมชนตาก และทีมนักวิจัยชุมชนได้ร่วมลงพื้นที่สำรวจข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ กับตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ในเบื้องต้น พบว่า บัวหลวงที่มีจำนวนมาก ในหนองจะเข้ชุมชนไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ ส่งผลให้น้ำในหนองส่งกลิ่นเหม็น ก่อเกิดปัญหาแก่ ชุมชน ประกอบกับสรรพคุณของบัวหลวงที่มีประโยชน์มากมายต่อสุขภาพ ดังนั้นเพื่อเป็นการใช้ ทรัพยากรในพื้นที่ ลดต้นทุน และแก้ปัญหาในชุมชน จึงได้นำดอกบัวหลวงมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อ สุขภาพ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้กับคนในพื้นที่ อีกทั้งได้เชื่อมโยงกับศูนย์เครือข่าย ราษฎร์บ้านชุมชนแม่ระวานที่เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน เพื่อรับสินค้ามาวาง จำหน่ายและประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ และซื้อสินค้าที่ชุมชนผลิตขึ้นเป็นการกระตุ้น เศรษฐกิจฐานราก สร้างรายได้กระจายสู่ชุมชนด้วยการนำบัวหลวงมาแปรรูป รวมถึงการส่งเสริมด้าน การตลาดเพื่อการดำเนินการครบวงจรต่อเนื่อง และยั่งยืน ตลอดจนการใช้กระบวนการงานวิจัย พัฒนาจนเกิดเป็นสินค้าชุมชนที่ได้มาตรฐานพัฒนาชุมชน (พช.) กระตุ้นหนุนเสริมให้เกิดเป็นธุรกิจ ชุมชนในพื้นที่ตำบลยกกระบัตร์จึงเป็นที่มาของคำถามงานวิจัยว่า “แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจาก บัวหลวงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนตำบลยกกระบัตร์ อำเภอสามเงา จังหวัดตากควรเป็น อย่างไร ?”

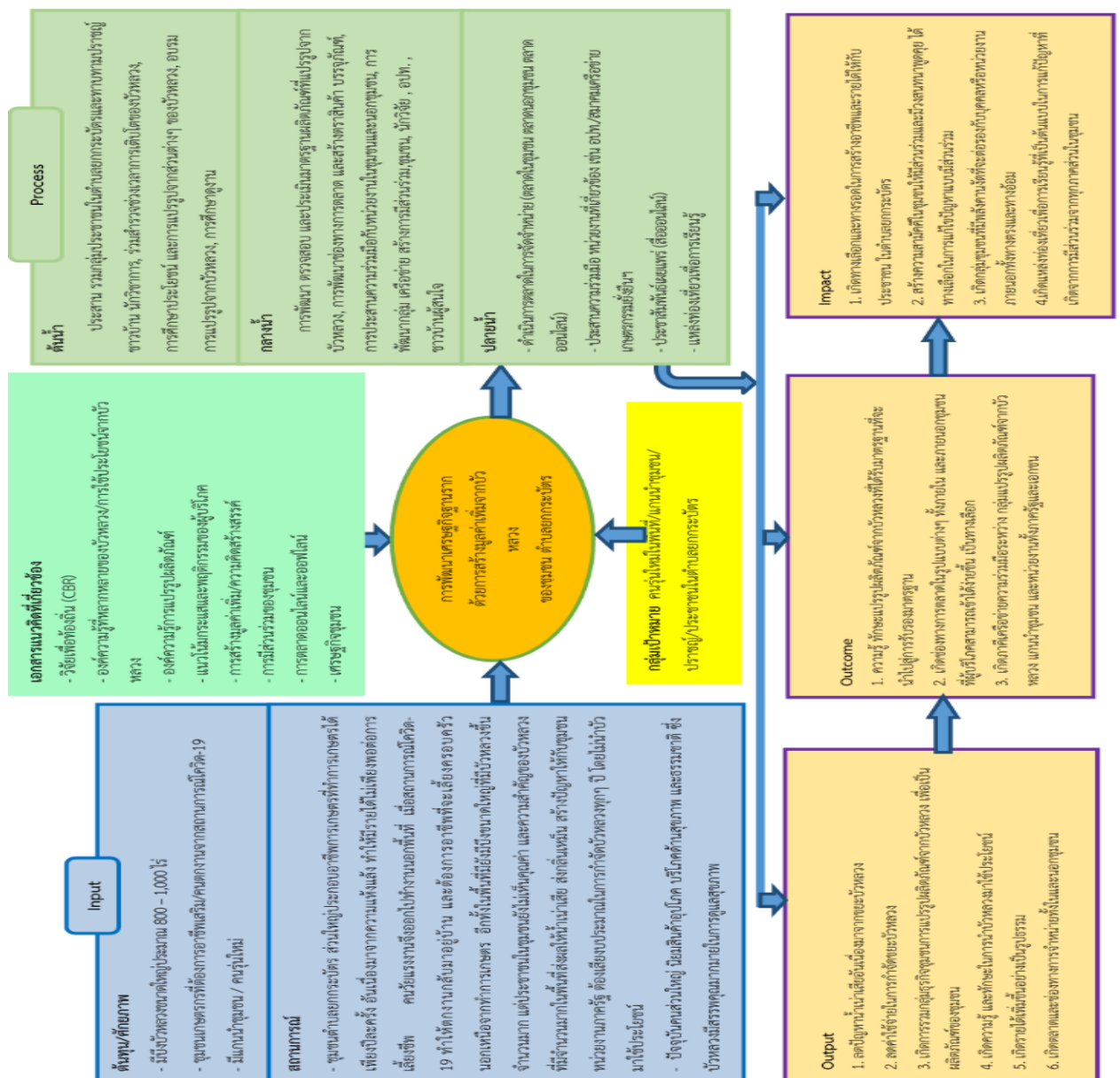
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ และการจัดการทรัพยากรบัวหลวง ของเครือข่ายชุมชนตำบล ยกกระบัตร์

1) ศึกษาบริบทพื้นที่ ปัญหาที่เกิดจากบัวหลวง และแนวทางการแก้ไขปัญหา

- 2) ศึกษาการจัดการทรัพยากรบั่วหลวง การใช้ประโยชน์จากบั่วหลวงของชุมชน
- 3) ศึกษาช่องทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. เพื่อศึกษาความต้องการของตลาด และแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบั่วหลวง
3. เพื่อพัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบั่วหลวง
4. เพื่อศึกษาและพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากบั่วหลวง

กรอบแนวคิดในการวิจัย



วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้กระบวนการงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตำบลยกกระบัตร อำเภอสว่าง จังหวัดตาก โดยการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาบริบทพื้นที่ 2) หารูปแบบที่เหมาะสมของการสร้างนวัตกรรมจากบัวหลวง 3) พัฒนากลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง 4) หาช่องทางการจัดจำหน่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง 5) สังเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเพื่อชุมชน 6) สรุปผลการวิจัยเพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือการศึกษาบริบทชุมชน ประกอบด้วย ประชุมกลุ่ม, Time line, ปฏิทินอาหาร, ปฏิทินประเพณีวัฒนธรรม, ปฏิทินพืชผลทางการเกษตร เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์ ทีมนักวิจัยชุมชนใช้การสัมภาษณ์ 2 แบบ ดังนี้
 - 1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มประชากรในพื้นที่ เกี่ยวกับบริบทพื้นที่
 - 2) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (non-Structured interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ประชากรที่เข้าร่วมโครงการ และไม่เข้าร่วมโครงการ สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากบัวหลวงและแนวทางการแก้ไขปัญหา ช่วงเวลาที่บัวหลวงเติบโต การจัดการทรัพยากรบัวหลวง การใช้ประโยชน์จากบัวหลวงของชุมชน
 - 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ใช้สังเกตกลุ่มประชากรที่เข้าร่วมโครงการ ภาควิชาที่เกี่ยวข้องในการจัดประชุมสร้างการมีส่วนร่วม การระดมความคิดเห็น เวทีคืนข้อมูลชุมชน ศักยภาพการท่องเที่ยว ศักยภาพโครงสร้างพื้นฐาน สภาพแวดล้อมทางสังคมและธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ แผนที่ กล้องถ่ายรูป สมุดบันทึก เป็นต้น
3. แบบสอบถามกึ่งทางการ (Questionnaire) ประกอบด้วย แบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายปิด (Close end) และแบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายเปิด (Open end) เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรายได้ครัวเรือน (ตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำมิติเศรษฐกิจ) แบบสอบถามศึกษาความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง
4. อุปกรณ์สำหรับงานสนาม ประกอบด้วย โทรศัพท์มือถือ ใช้ในการบันทึกการสัมภาษณ์ ถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ, กล้องถ่ายรูป และสมุดจดบันทึก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งจะเป็นข้อมูลจากชุมชนที่ใช้ในการนำเสนอรายงานการวิจัย และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากเอกสารและวารสารอื่น ๆ ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการนำมาอธิบายผลการวิจัยเพื่อให้งานวิจัยนี้มีความถูกต้อง และน่าเชื่อถือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ศึกษาบริบทพื้นที่ และการจัดการทรัพยากรบั่วหลวง ของเครือข่ายชุมชนตำบลยกกระบัตร

1) ตำบลยกกระบัตร อำเภอสางแก้ว จังหวัดตาก ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวล้านนา มีประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีล้านนา ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนดินเหนียว แหล่งน้ำตามธรรมชาติในการอุปโภคบริโภค ได้แก่ แม่น้ำวัง หนองจร๊ะแซ่ หนองจะหลอด และหนองปู่เฮียน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบกว้างในตอนกลางของตำบล มีเทือกเขาถนนธงชัยเป็นตัวปะทะมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามันทำให้ได้รับความชุ่มชื้นจากลมมรสุมไม่เต็มที่ รัฐต้องเข้ามาช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำทำให้ในพื้นที่มีแหล่งกักเก็บน้ำหลายแห่งที่เป็นของชุมชนและของสาธารณะ ซึ่งจะมีบั่วหลวงขึ้นจำนวนมากโดยหนองจร๊ะแซ่เป็นหนองน้ำที่มีบั่วหลวงขึ้นมากที่สุด กว้างขนาด 800-1,200 ไร่ ด้วยวิธีชุมชนที่เรียบง่ายรักสงบ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำให้การใช้ประโยชน์จากหนองน้ำธรรมชาติที่เป็นสาธารณะไม่มีการตั้งกฎกติกาในการใช้หนองน้ำ แม้จะเป็นบุคคลภายนอกพื้นที่ก็ตาม

2) การใช้ประโยชน์จากบั่วหลวงของชุมชน พบว่า ชุมชนไม่มีกฎกติกา/ข้อตกลงการใช้ประโยชน์จากบั่วหลวงในหนองจร๊ะแซ่ เนื่องจากเป็นหนองน้ำสาธารณะพื้นที่ดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลยกกระบัตร ครอบคลุมพื้นที่ 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ 3 หมู่ 4 หมู่ 6 และหมู่ 11 มีการใช้ประโยชน์หนองจร๊ะแซ่ 1,133 ครัวเรือน ใช้สำหรับการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ตกปลา ใช้บั่วหลวงประโยชน์เชิงภูมิปัญญา/วิถีถิ่น นำบั่วหลวงมาไหว้พระ และกินเมล็ดบั่วสด ประกอบอาหารถิ่น ได้แก่ แกงไหลบั่ว รากบั่วเชื่อมนำมาใช้ในวิถีถิ่น ได้แก่ มวนยาสูบรักษาริดสีดวงจมูก บุหรี่กลีบบั่วหลวง (นำกลีบดอกบั่วแทนใบยาสูบ) ใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ มีเพียง 10 ครอบครัว ที่เก็บไหลและฝักบั่วมาขายเพื่อเลี้ยงชีพรายได้ 200 บาท/วัน แต่ไม่ได้เก็บทุกวันเนื่องจากมีอาชีพรับจ้างทั่วไปภายในหมู่บ้าน คนในพื้นที่

ส่วนใหญ่ไม่เก็บบัวหลวงจากหนองน้ำ เนื่องจากไม่มีพาหนะ ขาดทักษะความรู้ บัวหลวงในหนองน้ำเติบโตจากเมล็ดบัวที่ทับถมตามธรรมชาติจากการเก็บข้อมูล พบว่า ชุมชนยังใช้ประโยชน์จากบัวไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดองค์ความรู้ และยังไม่เห็นคุณค่าของบัวหลวง ปริมาณของบัวที่มีมากส่งผลให้น้ำเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น หนองน้ำต้นเงินสร้างปัญหาให้กับครัวเรือนรอบหนอง และครัวเรือนที่ใช้น้ำจากหนองจะเข้ จึงต้องมีการลอกตึงบัวขึ้นมาจากหนองน้ำมาไว้ขอบหนอง เกิดเป็นขยะจากบัวหลวง อีกทั้งชุมชนขาดองค์ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง นอกจากการทำอาหารถัณฑ์

3) ผลการศึกษาช่องทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนมีจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านชุมชนแม่ระวาน จะมีนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มศึกษาดูงานด้านการเกษตร และ 2) กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลยกกระบัตร โดยความร่วมมือจากโครงการยกระดับเศรษฐกิจ และสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) แต่ยังไม่มีการนำบัวหลวงมาใช้ประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่

2. ศึกษาความต้องการของตลาด และแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง

โดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มผู้บริโภคและผู้ประกอบการ จำนวน 50 คน เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้รูปแบบผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-46 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ ความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง ส่วนใหญ่ชื่นชอบบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ เหตุผลคือ ดูแล/รักษาสุขภาพตนเอง ส่วนของบัวหลวงที่ชื่นชอบในการนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กลีบดอกบัว รูปแบบผลิตภัณฑ์จากดอกบัวที่ชื่นชอบ ได้แก่ การแปรรูป คุณสมบัติจากบัวหลวงที่จะตัดสินใจซื้อ ได้แก่ สรรพคุณ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ตนเอง และราคา แหล่งข้อมูลที่ทำให้ทราบถึงผลิตภัณฑ์และสรรพคุณบัวหลวง ได้แก่ อินเทอร์เน็ต และการแนะนำบอกต่อ ส่วนของบัวหลวงที่เคยบริโภค ได้แก่ เม็ดบัว และไหลบัว ความถี่ที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์จากบัวหลวงน้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ เคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์บัวหลวงจากการเปิดบูธแสดงสินค้า

ทีมวิจัยได้พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน โดยวิธีการนำไปศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบทำให้ชุมชนได้รับองค์ความรู้ แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อจดทะเบียนวิสาหกิจ การยื่นเข้ารับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของพัฒนาชุมชนอำเภอสามเงา และการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของอุตสาหกรรมจังหวัด ร่วมประชุมหารือ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง โดยการนำดอกบัวมาทำผลิตภัณฑ์อันดับต้นก่อน แล้วนำเอาใบมะรุ้มซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีมากในท้องถิ่น มีคุณสมบัติมาเป็นส่วนผสม แล้วหาภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง และหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจาก ภาคีภาครัฐ

ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ จนได้แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง 2 วิธี ดังนี้

1) การทำความร่วมมือกับกลุ่มจัดการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านชุมชนแม่ระวาน และกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลยกกระบัตร์ นำผลิตภัณฑ์บัวหลวงมาใช้ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ร่วมทำอาหารจากบัวหลวง รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับบัวหลวงช่วงเดือน มิถุนายน - กันยายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีบัวหลวงบานสะพรั่งเต็มหนองจระเข้เป็นอีกหนึ่งเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อสร้างเสน่ห์ให้กับพื้นที่

2) การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง จากการศึกษาความต้องการของตลาด มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดอกบัวโดยความร่วมมือจากภาควิชาการ เนื่องจากสรรพคุณของดอกที่มีมาก และเป็นความต้องการของตลาด

3. พัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง

การพัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง ทีมวิจัยได้ดำเนินแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 สร้างภาคีเครือข่ายภายในชุมชนร่วมดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น กลุ่มคนในการทำงานวิจัย จำนวน 9 คน และกลุ่มคนร่วมดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน 27 คน ใช้กระบวนการประชุมกลุ่มผู้นำในระดับอำเภอเป็นการสร้างการรับรู้ในวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อให้เกิดความสะดวกในการทำงานใช้การพูดคุยกับผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านติดต่อชุมชนเป็นรายบุคคล บางครั้งจัดกลุ่มเล็ก ๆ ในหมู่บ้านเพื่ออธิบายโครงการเน้นที่วัตถุประสงค์มุ่งแสวงหากลุ่มบุคคล กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย กลุ่มคนตกงานจากสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มเกษตรกรที่ต้องการอาชีพเสริม และกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในพื้นที่ที่จะมาเป็นผู้ร่วมดำเนินงานในโครงการ ระยะที่ 2 สร้างภาคีเครือข่ายร่วมสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง ทีมวิจัยได้ทำการสร้างเครือข่ายภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลยกกระบัตร์ช่วยในการวางแผนการปรับปรุงพื้นที่โดยรอบหนองจระเข้ ที่จะทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน มหาวิทยาลัยในพื้นที่ร่วมหาแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง, เกษตรอำเภอสามเงาในการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามมาตรการที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนกำหนด ซึ่งจะส่งผลทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาชุมชนในการขึ้นทะเบียนและเข้ารับการตรวจมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ได้รับรองจากทางราชการ เครือข่าย OTOP จังหวัดตากในการร่วมวางแผนการตลาด และช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในช่วงการทำงานวิจัยยังมีทีมผู้ประสานงานชุดสนับสนุนโครงการคอยเติมเต็มความรู้ ให้ข้อเสนอแนะ และติดตามผลการขับเคลื่อนการทำงานวิจัยเป็นระยะเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เกิดภาคีเครือข่ายทุกระยะในการทำงาน

วิจัย ระยะที่ 2 ทำให้เกิดเส้นทาง กิจกรรมการท่องเที่ยวบัวหลวง และผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ แบบขงเดิม (ชาบัว,ชาบัวผสมมะรุ้ม) แบบชาหมัก (ชาบัวหมัก,บัวหมัก) และแบบเยลลี่ (เยลลี่บัว) ที่ได้มาตรฐาน ประกอบด้วย สูตร บรรจุภัณฑ์ ฉลากที่ได้มาตรฐาน และแบรนด์สินค้าที่เป็นของชุมชน ระยะที่ 3 หาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน ในการเข้าใช้ประโยชน์จากหนองจระเข้ จากการประชุมภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ภายในชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้นำแกนนำ องค์การบริหารส่วนตำบลยกกระบัตร กลุ่มวิสาหกิจผลิตภัณฑ์แปรรูปบัวหลวง ยกกระบัตร กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลยกกระบัตร ทำให้เกิดกฎกติกา/ข้อตกลงร่วมกันในการเข้าใช้ประโยชน์จากหนองจระเข้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่า เกิดความรักและหวงแหนบัวหลวง และทรัพยากรที่มีในพื้นที่

4. ศึกษาและพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง

ทีมวิจัยได้อบรมหลักสูตร CBMC ให้กับชุมชนทำให้ได้รับองค์ความรู้ ค้นหาเส้นสินค้าที่เป็นตัวเด่น มองกลุ่มลูกค้าได้ชัดเจน และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าได้ซื้อซ้ำบอกต่อ นำเสนอสินค้าตัวรอง มาร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายให้กับสินค้าตัวหลัก หาแนวทางในการค้นหาภาคร่วมพัฒนาสินค้าชุมชน เกิดแผนธุรกิจชุมชนร่วมคิดจนได้เส้นสินค้า ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพจากธรรมชาติในท้องถิ่น กระบวนการผลิตที่สะอาด ใส่ใจทุกขั้นตอน “รักสุขภาพ ต้องผลิตภัณฑ์บัวหลวงยกกระบัตร” และย่นำผลิตภัณฑ์บัวหลวงเป็นของที่ระลึกรวมอยู่ในแพคเกจการท่องเที่ยว อีกทั้งนำเอาบัวหลวงมาทำเป็นกิจกรรม เส้นทางท่องเที่ยวตามฤดูกาลเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมความงามของดอกบัวหลวง และเก็บบัวหลวงมาทำอาหารพื้นถิ่น นอกจากนี้ยังได้มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน ได้แก่ ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านชุมชนแม่ระวาน, ร้านค้าในชุมชน และภายนอกชุมชน ได้แก่ ร้านค้าสวัสดิการเขื่อนภูมิพล กาดเกาะลอย ร้านค้าออนไลน์ เว็บแบ่งปัน shopee facebook : บัวหลวงชุมชน ต.ยกกระบัตร Line : @0826206775

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ชุดที่ 3 แบบสำรวจตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำ โครงการการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวงของชุมชนตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก (ระยะหลังดำเนินการ) เปรียบเทียบรายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้ไม่เข้าร่วมโครงการ พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เข้าร่วมโครงการมีสัดส่วนคนยากจนมากขึ้น ร้อยละ 22.22 และไม่เข้าร่วมโครงการ มีสัดส่วนคนยากจนมากขึ้น ร้อยละ 12.13 ทั้งนี้เนื่องจากสภาวะการณปัจจุบันด้านเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ภาวะค่าครองชีพสูง น้ำมัน และปุ๋ยราคาสูง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นตามไปด้วย ด้านผลผลิตมีราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำไม่ได้ราคาเท่าที่ควร ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างขยับเข้าสู่เส้นความยากจน อีกทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่ผ่าน

กระบวนการคิดค้น ปรับปรุงจนได้ผลิตภัณฑ์ที่มีสูตรเป็นมาตรฐานอยู่ในช่วง 2 เดือนท้ายของโครงการ รวมทั้งการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากสำนักงานพัฒนาชุมชน ต้องใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามลำดับการยื่นเสนอ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการรอตรวจสอบมาตรฐาน อีกทั้งผลิตภัณฑ์บัวหลวงยังเป็นนวัตกรรมใหม่ของชุมชน ผู้บริโภคต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างการรับรู้ และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก เชื่อมั่นที่จะบริโภคสินค้าของชุมชน จากการนำผลิตภัณฑ์ชุมชนไปทดลองจำหน่าย พบว่า ผู้บริโภคชื่นชอบและซาบซึ้ง เป็นอย่างมาก โดยให้เหตุผลว่ารสชาติหวานอมเปรี้ยวทำให้สดชื่น และเห็นถึงประโยชน์ที่จะเป็นเติมจุลินทรีย์ชั้นดี เข้าไปในลำไส้ช่วยในการขับถ่าย นอกจากนี้การดำเนินงานยังเป็นในรูปแบบกลุ่มมีการปันผลเป็นรายปี จึงทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการไม่มีรายได้เพิ่มจากผลิตภัณฑ์บัวหลวงภายใต้โครงการฯ แต่สิ่งที่ชุมชนได้รับเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ เกิดความร่วมมือลดช่องว่างระหว่างชุมชน กระตุ้นศักยภาพด้านอื่นของชุมชน เช่น การเป็นนักร้องในวงกลุ่มเยาวชน เรียนรู้กระบวนการสืบค้นข้อมูลชุมชน และการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจ

อภิปรายผล

1. ผลจากศึกษาบริบทพื้นที่ และการจัดการทรัพยากรบัวหลวง ของเครือข่ายชุมชน ตำบลยกกระบัตร

1) ศึกษาบริบทพื้นที่ ปัญหาที่เกิดจากบัวหลวง และแนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่า ตำบลยกกระบัตร ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวล้านนามีประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีล้านนา มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบกว้างในตอนกลางของตำบล ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนดินเหนียวเหมาะแก่การเพาะปลูกทำการเกษตร แต่มีเทือกเขาถนนธงชัยเป็นตัวปะทะมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามัน ทำให้ได้รับความชุ่มชื้นจากลมมรสุมไม่เต็มที่เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำ ทำให้สามารถทำการเกษตรได้เพียงฤดูกาลเดียว ในพื้นที่มีหนองจระเข้ขนาด 800-1,200 ไร่ ที่มีบัวหลวงจำนวนมาก คนในชุมชนไม่มีองค์ความรู้ในการแปรรูปบัวหลวง เนื่องจากวิถีชุมชนที่ไม่พิถีพิถันกับการใช้ประโยชน์จากบัวหลวง

2) ศึกษาการจัดการทรัพยากรบัวหลวง การใช้ประโยชน์จากบัวหลวงของชุมชน พบว่า ชุมชนไม่มีกฏกติกา/ข้อตกลงการใช้ประโยชน์จากบัวหลวง เนื่องจากหนองน้ำสาธารณะเป็นพื้นที่ดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลยกกระบัตร มีผู้เข้าใช้ประโยชน์จากหนองน้ำแต่ไม่มีผู้ร่วมดูแลรักษาหนองน้ำ หากจะใช้ประโยชน์ก็เพียงลอกตึ๊งบัวที่กีดขวางลากขึ้นไว้บนฝั่งทำให้เกิดเป็นขยะที่เกิดจากบัวหลวง ใช้ประโยชน์จากบัวหลวงในการนำไปไหว้พระ กินเม็ดบัวสด อาหารถิ่น

มวนยาสูบรักษาริตสีดวงจุมก บุหรี่กลีบบัวหลวง (นำกลีบดอกบัวแทนใบยาสูบ) ใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พบว่า มีเพียง 10 ครอบครัว ที่เก็บไหลบัวและฝักบัวมาขาย รายได้เพียง 200 บาท/วัน แต่ไม่ได้ไปเก็บทุกวัน เนื่องจากมีอาชีพรับจ้างทั่วไปภายในหมู่บ้านอีกทั้งคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่เก็บบัวหลวงจากหนองน้ำ เนื่องจากไม่มีพาหนะ ทักษะ ความรู้ บัวหลวงในหนองน้ำเติบโตจากเมล็ดบัวในหนองน้ำที่ทับถมเติบโตเองตามธรรมชาติ ชุมชนยังใช้ประโยชน์จากบัวไม่เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดองค์ความรู้ และยังไม่เห็นคุณค่าของบัวหลวง อีกทั้งชุมชนขาดองค์ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง นอกจากการทำอาหารถัณฑ์

3) ศึกษาช่องทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนมีจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านชุมชนแม่ระวาน นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มศึกษาดูงาน และกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลยกกระบัตร โดยความร่วมมือจากโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (U2T) แต่ยังไม่มีการนำบัวหลวงมาใช้ประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ ดังนั้นทีมวิจัยและชุมชนประชุมร่วมกันแนะนำเมนูอาหารถัณฑ์เกี่ยวกับบัว และนำผลิตภัณฑ์บัวหลวงมาใช้ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งควรเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับบัวหลวงช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีบัวหลวงบานสะพรั่งเต็มหนองจระเข้เป็นอีกหนึ่งเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อสร้างเสน่ห์ให้กับพื้นที่

2. ผลจากการศึกษาความต้องการของตลาด และแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง

โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 50 คน เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้รูปแบบผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง และจัดทำผลิตภัณฑ์จากบัวหลวงให้ตรงกับความต้องการของตลาด พบว่า ส่วนใหญ่ชอบบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ จำนวน 38 คน (ร้อยละ 84.44) เหตุผลที่ชอบใช้สินค้าเพื่อสุขภาพ คือ ดูแล/รักษาสุขภาพตนเอง จำนวน 17 คน (ร้อยละ 44.74) ดีต่อสุขภาพ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 13.16) สุขภาพดี ส่งเสริมสินค้า และเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 3 คน (ร้อยละ 7.89) ดีต่อตัวเองและรักษาสีหน้าผิวล้าง จำนวน 2 คน (ร้อยละ 5.26) ช่วยให้เรามีทางเลือกรับประทานแทนอาหารขยะ ลดความเสี่ยงการเจ็บป่วยก่อนวัย และสะดวกและมีคุณภาพ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 2.63)

การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน โดยวิธีการนำไปศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบทำให้ชุมชนได้รับองค์ความรู้ แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงนำผลวิเคราะห์จากกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการ ประชุมร่วมกับกลุ่มจัดการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านชุมชนแม่ระวานซึ่งนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มศึกษาดูงาน และกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลยกกระบัตร การสร้างมูลค่าเพิ่ม ด้วยการนำบัวหลวงมาอยู่ในกิจกรรม เส้นทาง

ท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น การนำผลิตภัณฑ์จากบัวหลวงมาใช้ต้อนรับนักท่องเที่ยว การให้นักท่องเที่ยวร่วมทำอาหารจากบัวหลวง เพิ่มกิจกรรมเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชนตามฤดูกาลอีกทั้งการรวมกลุ่มเพื่อจดทะเบียนวิสาหกิจร่วมขับเคลื่อนพัฒนาผลิตภัณฑ์บัวหลวง การเข้ารับการมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าของพัฒนาชุมชน และการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของอุตสาหกรรมจังหวัด มีข้อกำหนดประเภทอาหารจะต้องได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เสียก่อน นอกจากนี้ยังได้ทำการประชุมหารือ พูดคุยเพื่อหาแนวทางร่วมกัน จนได้แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากบัวหลวงโดยการนำดอกบัวมาทำผลิตภัณฑ์อันดับต้นก่อน แล้วนำเอาใบมะขามซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีมากในท้องถิ่น มีคุณประโยชน์มาเป็นส่วนผสม แล้วจึงหาภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง

3. ผลการพัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ และการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง

การพัฒนามาตรฐานของผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปชาบัว ที่เพิ่มความหอมของกลิ่นชาบัวหลวงคือ การตากแห้งกลีบดอกบัวและเกสรบัวด้วยวิธีการผึ่งลม และห้ามโดนแดด หากต้องการชุกลิ้นดอกบัวกับพืชอื่นโดยยังคงกลิ่นหอมของบัวนั้น ห้ามนำส่วนผสมที่มีกลิ่นหอมโดดเด่นมาผสมกับบัว ในการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 สร้างภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการโครงการ ระยะที่ 2 สร้างภาคีเครือข่ายร่วมสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง และระยะที่ 3 หาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน จากการดำเนินงานทั้ง 3 ระยะทำให้เกิดการสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบัวหลวงเกิดกิจกรรม เส้นทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับบัวหลวง และเกิดผลิตภัณฑ์บัวหลวงของชุมชน 3 รูปแบบ ได้แก่ ชาบัว ชาบัวผสมมะขาม (ชนิดขงต้ม) ชาบัวหมัก บัวหมัก (ชนิดหมัก) และเยลลี่บัว

การสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนามูลค่าเพิ่มจากบัวหลวง ประกอบด้วย ภาคีภายในและภาคีภายนอก ภาคีภายในที่เกี่ยวข้องกับโครงการ คือ 1. หัวหน้าโครงการ 2. ทีมวิจัย 3. กลุ่มเป้าหมาย ภาคีภายนอก คือ 1. ภาคีด้านวิชาการ 2. ภาคีที่หนุนเสริมด้านการตลาด 3. ภาคีกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง สอดคล้องกับคำกล่าวของ อรทัย ก๊กผล (2552) กล่าวว่า การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขหรือหลักการสำคัญ 3 ประการ คือการมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจ และความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ อยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม อยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ อิสระภาพที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่

ต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่脅จากผู้ใดเหนือกว่า รวมทั้งนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน นั้น ขั้นแรกจะต้องเกิดขึ้นจากจิตสำนึกของประชาชนในชุมชนที่จะร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มใจเต็มกำลังตามความรู้ ความสามารถของตนเอง ในการเข้าแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนโดยร่วมกัน วางแผน จัดรูปแบบ วางเป้าหมาย รวมถึงการจัดหางบประมาณในการแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเอง ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน

4. ผลการศึกษาและพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง

จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม ชุดที่ 3 แบบสำรวจตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำ โครงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากบัวหลวงของชุมชน ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภา จังหวัดตาก (ระยะหลังดำเนินการ) ประชาชนในพื้นที่รอบข้างเคยนำผลิตภัณฑ์บัวหลวงมาใช้ประโยชน์ (ร้อยละ 94.20) มีรายได้ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากบัวหลวง คือ 0-1,000 บาท (ร้อยละ 100.00) เคยนำบัวหลวงมาแปรรูป (ร้อยละ 92.75) เคยทำผลิตภัณฑ์จากบัวหลวงนำมาแปรรูป ในรูปแบบอาหารคาว (ร้อยละ 81.58) มีรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากบัวหลวงรายปี 0-1,000 บาท (ร้อยละ 100.00) สอดคล้องกับคำกล่าวของ พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง (2545) กล่าวว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมจะเริ่มต้นด้วยความคิดที่ไขว่คว้า ความคิดอาจมาจากใครก็ได้ในองค์กรที่ไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อความคิดใหม่ ๆ เลย แต่นักออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดี มักจะมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มีความคิดใหม่ ๆ บ่อยครั้งเหมือนกันที่ความคิดมาจากนอกองค์กร เช่น เมื่อนักคิดค้นเขามาเสนอขายความคิดให้กับบริษัท ความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ บางทีอาจเกิดขึ้นในงานวิจัยผลิตภัณฑ์นั่นเอง และบ่อยครั้งเป็นผลพลอยได้ของการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น

ผลจากการพัฒนาทีมผู้ประสานงานชุดสนับสนุนโครงการ หลักสูตร “แผนลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายกิจการ” (CBMC) ช่องทาง Online พบว่า ชุมชนมีองค์ความรู้ในการค้นหาแหล่งสินค้าที่เป็นตัวแทน มองกลุ่มลูกค้าได้ชัดเจนและสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สร้างความประทับใจให้กับลูกค้า ได้ซื้อซ้ำบอกต่อนำสินค้าตัวรองมาร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย ให้กับสินค้าตัวหลัก หาแนวทางในการค้นหาภาคีเพื่อร่วมพัฒนาสินค้าชุมชน เกิดแผนธุรกิจชุมชน ร่วมกันคิดจนได้เสนอสินค้า ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพจากธรรมชาติในท้องถิ่น กระบวนการผลิตที่สะอาด ใส่ใจทุกขั้นตอน “รักสุขภาพ ต้องผลิตภัณฑ์บัวหลวงยกกระบัตร” และนำผลิตภัณฑ์บัวหลวง วางจำหน่ายตามช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชนชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลยกกระบัตร นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานกำหนดนโยบาย และแผนการแก้ไขปัญหาจัดการทรัพยากร และลดความเสื่อมล้ำอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ แผนการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวรอบหนองจระเข้ แผนสนับสนุนการสร้างโรงเรียนให้ได้มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค และจะส่งผลให้มีโอกาสได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากอุตสาหกรรมจังหวัด ซึ่งจะมีโอกาสในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การต่อยอดงานวิจัยสู่การขยายผลยังพื้นที่ใกล้เคียง ให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกันทั้งระดับตำบลเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ส่งเสริมการนำส่วนต่าง ๆ ของบัวหลวง มาแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ภาชนะจากใบบัว เม็ดบัวอบแห้ง เพื่อให้เป็นสินค้าตัวรองที่อาจกลายเป็นสินค้าหลักต่อไป และชุมชนควรพัฒนาศักยภาพชุมชนในการเข้าถึงแหล่งทุนของภาครัฐ เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยออกแบบผลิตภัณฑ์*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทัย กักพล. (2552). *คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับ
นักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์
และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

อุบลทิพย์ ไชยแสง¹, นิวัติ ไชยแสง² และ อาบาดี เจ๊ะอาแดร์³

Received: 1 April 2023; Revised: 14 April 2023; Accepted: 28 April 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานครั้งนี้ เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กลุ่มตัวอย่างการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา จำนวน 258 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ของวิทยาลัยจำนวน 7 คน กลุ่มอาจารย์จำนวน 4 คน เลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม ที่ทีมผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีคะแนนเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยมีทักษะการทำงานเป็นทีมสูงที่สุด ($\bar{X}=4.19$, $SD = 0.67$) และมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการมีความคิดสร้างสรรค์น้อยที่สุด ($\bar{X}=3.70$, $SD = 0.52$) การศึกษาแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา 4 ทักษะหลัก ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และทักษะด้านอาชีพ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาเชิงปริมาณ แนวทางในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทั้งทฤษฎี และปฏิบัติฝึกความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหา ควรจัดให้มีการอบรมมีเวทีการประกวดหรือการแข่งขันที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ในระดับรายวิชา ระดับวิทยาลัย คณะ และสถาบันพระบรมราชชนก

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้

^{1,2,3} อาจารย์ประจำ, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา, คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์, สถาบันพระบรมราชชนก. E-mail : ubontip20@hotmail.com โทร 073-212863

21st century skills and ways of learning skills enhancement of
undergraduate students at Sirindhorn College of Public Health, Yala
Faculty of Public Health and Allied Health Sciences,
Praboromarajchanok Institute

Ubontip Chaisang¹, Niwat Chaisang² and Abadee Cheadae³

Abstract

This mixed method research aimed to study 21th century skills and ways of learning skills enhancement of undergraduate students at Sirindhorn College of Public Health, Yala, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Praboromarajchanok Institute. The participants used for the collection of the quantitative data were 258 undergraduate students at Sirindhorn College of Public Health, Yala, using Stratified Random Sampling, while 7 undergraduate students from different programs and 4 teaching staffs were the participants for the collection of the qualitative data, using purposive sampling method in accordance with the predetermined criteria. The research instruments for data collection included interview and questionnaire which were developed by the expert team. The data analyzed using descriptive statistic and content analysis.

The findings revealed that every domain of 21th century skills were considered “High”, which collaboration skill was found “The Highest” ($\bar{X}$ =4.19, SD = 0.67), while creativity skill was found “The Least” ($\bar{X}$ =3.70, SD = 0.52). In addition, ways of learning skills enhancement of undergraduate students consisted of 4 major skills including creativity, critical thinking, computer literacy, and communication and career skills. The findings indicated that the 4 major skills found were in accordance with quantitative study, and ways of 21th skills enhancement were learning management concentrating on theory and creativity and problem-solving skills should be trained, providing stages or competitions for students according to 21th century skills, and offer students the opportunity to practice which are considered necessary to be initiated from course, college, faculty and institute degrees respectively.

Keyword: 21th century skills, ways of learning skills enhancement

^{1,2,3} Lecturer, Sirindhorn College of Public Health Yala Province, Faculty of Public Health and Allied Health Sciences, Royal Institute of Medicine. Email : ubontip20@hotmail.com Tel. 073 -212863

บทนำ

ระบบการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก สถานศึกษาต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหาและการควบคุมตนเอง ผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ และ ตระหนักรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ (สุทธิวรรณ ตันติรัตนาวงศ์, 2560)

การศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนไป โดยเน้นการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และลึกขึ้น เช่น วิธีแบบปฏิสัมพันธ์ การลงมือปฏิบัติ การโต้ตอบแบบร่วมมือ เป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของผู้เรียน โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้สำเร็จการศึกษาให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของ สังคมในปัจจุบัน และพร้อมจะออกไปดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ (ทศฯ ชัยวรรณวรรต และคณะ, 2563) งานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษาทักษะศตวรรษที่ 21 ทั้งในกลุ่มผู้เรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมถึงนักศึกษาด้านการสาธารณสุข ซึ่งพบว่าทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสราญราษฎร์ธานีอยู่ในระดับสูง ซึ่งด้านที่สูงที่สุด คือ ทักษะด้านความเข้าใจ ความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศน์ รองลงมาคือ ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (รุ่งนภา จันทรา และ อติญาณ์ ศรีเกษตริน, 2560)

จากผลการศึกษาวิจัย ทำให้เห็นได้ว่าการศึกษาทักษะศตวรรษที่ 21 มาอย่างต่อเนื่องโดยมีการศึกษาทักษะด้านที่แตกต่างกันออกไป การพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการจัดการศึกษาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ Trilling & Fadel (2009) ประกอบด้วย การเรียนรู้ คือ Reading (การอ่าน) Writing (การเขียน) Arithmetic (คณิตศาสตร์) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันมีทักษะที่จำเป็นเพิ่มขึ้น คือ ทักษะความรู้ด้านจริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

ดังนั้นสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุข ซึ่งต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะทางอาชีพในการทำงาน จึงจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์จริง ทำให้นักศึกษา เรียนรู้ในการปรับตัว มีการปลูกฝังความเป็นวิชาชีพ และมีความรับผิดชอบ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็น และ

มีความสำคัญสำหรับนักศึกษาซึ่งจะจบไปเป็นบุคลากรสาธารณสุข เนื่องจากส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาให้สามารถคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ในสาขาวิชา และมีมาตรฐานจริยธรรมของวิชาชีพมีความสามารถในการคิด แก้ไขปัญหาเข้าใจตนเอง สามารถปฏิบัติงาน และดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมืออาชีพ เป็นทีมสุขภาพ สามารถแก้ไขปัญหาสุขภาพหรือการเจ็บป่วยที่ซับซ้อนได้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขที่สำคัญ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนกเป็นสถาบันอุดมศึกษาผลิตกำลังคนด้านสุขภาพ ซึ่งมุ่งเน้นให้บัณฑิตมีทักษะการเรียนรู้ให้สามารถคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ในสาขาวิชาและมีมาตรฐานจริยธรรมของวิชาชีพ เน้นการคิดเชิงวิเคราะห์ให้มีการจำแนกข้อมูลเพื่อไตร่ตรองวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และนำเสนออย่างมีวิจรรย์ญาณ โดยเชื่อมโยงเข้าสู่การตัดสินใจเพื่อการแก้ปัญหาให้แก่ผู้รับบริการในอนาคต (สถาบันพระบรมราชชนก, 2563)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานักศึกษาตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน กำลังให้ความสำคัญส่งผลให้เกิดแนวทาง หรือรูปแบบนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะสำเร็จไปเป็นบุคลากรด้านสาธารณสุขบุคคลที่มีคุณค่ากับสังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังเคราะห์ตามแนวทฤษฎีของ Trilling and Fadel (2009) และจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ตามหลักการศึกษาศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง

มีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ 4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 5) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 7) ทักษะอาชีพ และ 8) ทักษะการเรียนรู้และทักษะความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2563)

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิง ปริมาณนำการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential Explanatory) ผู้วิจัย แบ่งการวิจัยออกเป็น ระยะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณก่อนในระยะ ที่หนึ่งแล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ในระยะที่สองการบูรณาการ จะเกิดขึ้นในขั้นตอนของการตีความ และการอภิปรายผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย แบ่งประชากร และกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะ รูปแบบของการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 782 คน (กลุ่มงานทะเบียนและวัดผลการศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินธร จังหวัดยะลา, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา จำนวน 258 คน จากสูตรคำนวณประมาณค่าเฉลี่ยกรณีทราบประชากร (Weiers and Ronald, 2005) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Systematic Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรให้กระจาย ทุกหลักสูตร ทุกชั้นปี แบบเป็นสัดส่วน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยนํารายชื่อนักศึกษาจับสลากโดยไม่ใส่คืน จนได้จำนวนครบตามสัดส่วนแต่ละ หลักสูตร แต่ละชั้นปีของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวแทนนักศึกษาจากทุกหลักสูตรการศึกษา จำนวน อย่างน้อย 7 คน หรือจนกว่าข้อมูลที่สัมภาษณ์จะอิ่มตัว ผู้วิจัยจึงจะหยุดเก็บข้อมูล จากการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด

2. กลุ่มตัวแทนผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา และด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา จำนวนอย่างน้อย 4 คน คน หรือจนกว่าข้อมูลที่สัมภาษณ์จะอิ่มตัว ผู้วิจัยจึงจะหยุดเก็บข้อมูล จากการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กำหนดเครื่องมือการวิจัยตามลักษณะรูปแบบของการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิด และงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีประเด็นคำถามประกอบด้วย

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคล
- 2) แบบวัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จาก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” จนถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” แปลผลเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยตามหลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายเฉลี่ยของแบบวัดระดับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหากับความครอบคลุมกรอบแนวคิดและความชัดเจนของภาษาได้ค่า IOC ระหว่าง .67 - 1.00 จากนั้นจึงนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้มีความถูกต้องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งฉบับเท่ากับ .88

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนำผลจากการศึกษาเชิงปริมาณในระยะที่ 1 ประกอบเข้าด้วยกัน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนิยามศัพท์ในการกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ ดังนี้

- 1) สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล
- 2) วิธีการ และแนวทางในการดำเนินการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา

3) ประเด็นอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนดที่เกิดขึ้นระหว่างสัมภาษณ์ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนไปใช้จริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลการวิจัยตาม ลักษณะรูปแบบของการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในนักศึกษาที่พักอยู่ในวิทยาลัย และผู้ช่วยวิจัยช่วยเก็บข้อมูล และจัดส่งในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในวิทยาลัย ในช่วงของการเก็บข้อมูล ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะมีการชี้แจงรายละเอียด และพิทักษ์สิทธิในการทำวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus group) พร้อมทำการชี้แจงผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวม การนำเสนอข้อมูล และประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษาครั้งนี้ พร้อมขออนุญาตบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยจดบันทึก ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ครั้งละ 30 - 45 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามลักษณะรูปแบบของการวิจัย ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ ได้แก่ จำนวนร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
2. วิเคราะห์ระดับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งมีขั้นตอน (Crabtree & Miller (1992) ได้แก่ การจัดแฟ้มข้อมูล การลงรหัสข้อมูล การจัดประเภทของข้อมูล การพัฒนาและการสร้างหมวดหมู่ การเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของหมวดหมู่ การตรวจสอบความถูกต้อง นำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วมาตรวจสอบซ้ำเพื่อให้เกิดความถูกต้อง และการสรุปและรายงานการวิจัย

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผลการวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบสามเส้า (Triangulation) โดยทีมผู้วิจัย 3 คน บุคลากรผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จังหวัดยะลา 3 คน ตัวแทนอาจารย์ด้านการจัดการศึกษา 3 คน และอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ 1 คน และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน

ผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณนำการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential Explanatory) โดยนำเสนอตามระยะ และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เพื่อศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 89.92 มีอายุเฉลี่ย 19.59 ปี นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 88.37

ส่วนที่ 1 ระดับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงระดับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รายด้านของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก (n = 258)

ทักษะ	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.กลุ่มทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม			
1.1 ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)	3.70	.52	สูง
1.2 นวัตกรรม (Innovation)	3.86	.62	สูง
2. กลุ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และทักษะการเรียนรู้ (Critical thinking,complex problem solving,learning skills)			

2.1 การคิดวิเคราะห์ (Critical thinking)	3.78	.59	สูง
2.2 การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex problem solving)	3.84	.57	สูง
2.3 ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills)	3.91	.57	สูง
3. การสื่อสารและการเจรจาต่อรอง (Communication and negotiation)	3.72	.62	สูง
4. กลุ่มทักษะการร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะความเป็นผู้นำ (Collaboration, teamwork and leadership)			
4.1 ภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership)	3.86	.59	สูง
4.2 การทำงานเป็นทีม (Teamwork)	4.19	.67	สูง
5. ทักษะคอมพิวเตอร์ ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ (Computing, information, technology and Digital literacy)	3.97	.59	สูง
6. ทักษะชีวิตและอาชีพ (Career and life skills)	4.03	.60	สูง
7. ทักษะการเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม (Cross-cultural understanding)	3.97	.62	สูง
8. ทักษะด้านความเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม (Compassion)	4.10	.63	สูง

จากตารางที่ 1 พบว่าทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้าน ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินคร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก พบว่ามีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยมีทักษะการทำงานเป็นทีมสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.67$) และมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการมีความคิดสร้างสรรค์น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.70$, $SD = 0.52$)

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม จากนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรต่าง ๆ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนกจำนวน 7 คน ผู้ให้ข้อมูลเพศหญิงร้อยละ 100 อายุเฉลี่ย 19.22 ปี และกลุ่มตัวแทนอาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา และด้านกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา จำนวน 4 คน พบข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา

ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

ความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนและใช้เหตุผลในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ แต่ยังมีข้อคิดเห็น

ที่สอดคล้องกันจากผู้ให้ข้อมูลทุกคนทั้งกลุ่มของบุคลากร และนักศึกษา เกี่ยวกับการมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาว่าเป็นทักษะที่ยาก ด้วยบริบท และวัฒนธรรมของพื้นที่ประกอบด้วย เพราะหลายครั้งการแก้ปัญหาไม่ได้ดำเนินการด้วยตนเอง เป็นการให้ผู้อื่นช่วยคิดช่วยทำ อาจด้วยว่าเข้าใจว่าตนเองยังไม่มีวุฒิภาวะที่สามารถคิด และแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองทั้งหมด ดังตัวอย่างข้อมูล

“ คิดว่าบางครั้งมันเป็นเรื่องยากที่จะต้องคิดโดยเฉพาะในเรื่องที่ยากๆ เรื่องสำคัญ ๆ กลัวว่าจะตัดสินใจผิดพลาด ” นักศึกษาคนที่ 8

ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์เชิงบวก เปิดกว้างในความคิดเห็นสร้างความเข้าใจร่วมกัน ในการวิเคราะห์เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาให้เกิดการทำงานด้วยแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการประยุกต์สู่นวัตกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติตามความคิดสร้างสรรค์ให้ได้ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างสร้างสรรค์ จากการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลพบว่า ยังมีการแสดงออกไม่ชัดเจนมากนัก มีการแสดงออกที่ถูกกำหนดอยู่ในกรอบวันแต่จะมีเวทีให้ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมา เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัย ดังตัวอย่างข้อมูล

“ คิดว่าพวกเราอยู่ในระดับกลางๆ ไม่มากไม่น้อยนะคะ สำหรับความคิดเชิงสร้างสรรค์ ทำได้นะคะ แต่ต้องจัดตามโอกาสที่มี เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยค่ะ ” นักศึกษาคนที่ 9

ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์

ความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล ยอมรับและให้เกียรติ ให้ความเคารพผู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มคิดเห็นตรงกันว่า ทักษะด้านนี้นักศึกษาของวิทยาลัยสามารถดำเนินการได้ดี เนื่องจากพื้นที่ของวิทยาลัยเป็นจังหวัดชายแดนใต้ ที่มีทั้งไทยพุทธ มุสลิม และคนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ร่วมกัน และผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ก็เป็นคนในพื้นที่ชายแดนใต้ ซึ่งมีทักษะเหล่านี้เป็นทุนเดิมรวมถึงนักศึกษาต่างพื้นที่เมื่อเข้ามาศึกษาในวิทยาลัย จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อสร้างทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ดังตัวอย่างข้อมูล

“ นักศึกษาของเราอยู่ในพื้นที่ที่เป็นพหุวัฒนธรรมอยู่แล้ว ความเข้าใจกันเรื่องความแตกต่างด้านวัฒนธรรม จึงเป็นเรื่องที่กลายเป็นธรรมชาติของนักศึกษาของเราทั้งเรื่องของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีการไหว้ครูของเราก็แตกต่างจากพื้นที่อื่น หรือเรื่องของการเคารพให้เกียรติ และเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมก็เป็นเรื่องที่โดดเด่นสำหรับนักศึกษาของเรา ” อาจารย์คนที่ 3

ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ

ความสามารถวางตัวได้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในการร่วมมือปฏิบัติงาน เคารพ และให้เกียรติเห็นคุณค่าของผู้ร่วมทีม ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นตรงกันในระดับของทักษะด้านนี้ที่มีความโดดเด่น เช่น การวางตัวได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การให้เกียรติกันในการทำงานเป็นทีม รวมถึงเป็นวัฒนธรรมร่วมกันในการทำงานระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง ซึ่งวิทยาลัยมีในเรื่องของการเคารพซึ่งกัน และกันระหว่างชั้นปีที่ชัดเจน ดังตัวอย่างข้อมูล

“ เหมือนเป็นวัฒนธรรมด้วยค่ะ รุ่นพี่รุ่นน้อง คือทำงานต้องทำเต็มที่เต็มศักยภาพ โดยเฉพาะถ้ารุ่นพี่มอบหมายมาคือต้องจัดเต็ม ไม่มีขี้เกียจ ไม่มีไม่ทำงาน ” นักศึกษาคนที่ 7

ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ

ความสามารถในการเข้าถึงค้นหาวิเคราะห์ใช้ประโยชน์ จากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือ สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพตั้งแต่ การเรียบเรียงความคิด และมุมมอง สื่อสารเข้าใจง่ายบรรลุเพื่อเป้าหมายการทำงาน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม จริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มเห็นสอดคล้องด้วยคิดเห็นว่า นักศึกษาของวิทยาลัยด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ สืบเนื่องจากความจำเป็นของการต้องพึ่งพาสื่อดิจิทัล จากช่วงสถานการณ์โควิดที่ผ่านมา ทั้งการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ และการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ แต่ก็ยังมีนักศึกษาบางส่วนได้รับผลกระทบจากไม่รู้เท่าทันสื่อเช่นกัน ดังตัวอย่างข้อมูล

“ เด็กเดี๋ยวนี้เก่งมาก เช่น มอบหมายรายงานต่างๆ ไป คือสื่อ และสื่อสารการนำเสนอดีมาก สวยงามมาก อาจเพราะเด็กนักศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะนี้โดยเฉพาะในช่วงโควิดระบาด แต่ในความรู้ที่เข้าถึงง่ายก็มีบางส่วนที่ถูกหลอกลวงผ่านกลุ่มมีจลาชีพ ก็เป็นเรื่องที่น่ากังวลเช่นกัน ” อาจารย์คนที่ 4

ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ความสามารถทางด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรมหรือถูกกฎหมาย มีการประเมินข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้หลากหลายอย่างเหมาะสมเข้าใจความหมาย การจัดการกระจายข้อมูลจากหลากหลายแหล่งอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มสนับสนุนความคิดเห็นเรื่องของการมีทักษะทางคอมพิวเตอร์ของนักศึกษา โดยเฉพาะโปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน รวมถึงการใช้สื่อสารสนเทศอื่น ๆ แต่อาจมีปัญหาล่าช้าเกี่ยวกับความขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น นักศึกษาบางส่วนขาดคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กเพื่อสะดวกต่อการทำงาน หรือความไวของสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล ดังตัวอย่างข้อมูล

“ทักษะด้าน IT คือมีกันนะคะ เพราะต้องใช้ประกอบการเรียนต่าง ๆ ด้วย เสียตรงที่เรื่องของ การขาดแคลนอุปกรณ์ค่ะ เช่นหนูค่ะ ที่บ้านฐานะลำบากก็ไม่มีโน้ตบุ๊กส่วนตัวค่ะ” นักศึกษาคนที่ 6

ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

ความสามารถในการปรับตัวมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีทักษะด้านการเรียนรู้ และมีคุณลักษณะใฝ่รู้ ความสามารถปรับตัวได้สอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมในภาวะการณ์ ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มเห็นพ้องกันว่า นักศึกษาวิทยาลัยการ สาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา มีการเรียนรู้ และมีคุณลักษณะของการเรียนรู้ด้านอาชีพอยู่ในระดับดี ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุถึงลักษณะของวิทยาลัย ซึ่งผลิดกำลังคนด้านสุขภาพ จึงมีการฝึกฝนปฏิบัติอย่าง ต่อเนื่องเพื่อการประกอบอาชีพทางด้านสาธารณสุขต่อไปในอนาคต ในมุมมองของนักศึกษายังมีความ จำเป็นต้องใฝ่รู้เรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานอาชีพหลัก เช่น ทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่าง ข้อมูล

“ในการเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต เหมือนหนูเรียนทันตะก็จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะ เหล่านี้อยู่เสมอ แต่หนูก็ยังศึกษาอย่างอื่นด้วยนะคะ เช่น การแต่งหน้าไปทำงาน หรือทักษะการขาย ของออนไลน์ หนูมองว่าวันหนึ่งอาจเป็นอาชีพเสริมต่อไปได้ค่ะ” นักศึกษาคนที่ 2

ทักษะด้านความเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม

ความสามารถในการสร้างความไว้วางใจและเพิ่มคุณค่าในสายตาคนอื่นด้วย การประพฤติ การทำงานอย่างสร้างสรรค์ และประพฤติตนเหมาะสมตามระเบียบของสังคม ซึ่งพบว่าผู้ให้ ข้อมูลส่วนใหญ่มองถึงทักษะด้านนี้ว่าเป็นเรื่องที่จำเป็น เนื่องจากลักษณะของการปฏิบัติงาน จะเกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพของประชาชน และตามอัตลักษณ์ของวิทยาลัย ของสถาบันที่เน้นเรื่อง ของการบริการสุขภาพด้วยหัวใจ ความเป็นมนุษย์ที่นักศึกษาจะได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เข้าศึกษา ในวิทยาลัย ส่งผลต่อทักษะด้านความเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม ดังตัวอย่างข้อมูล

“นักศึกษาของเราจะไปต้องทำงานด้านการดูแลสุขภาพของมนุษย์ วิทยาลัยก็มีการปลูกฝัง ให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของ สถาบันพระบรมราชชนก การมีความเมตตา และเข้าใจผู้อื่นจึงเป็นเรื่องสำคัญเท่าที่สังเกตนักศึกษา ของเราก็เป็นผู้ประพฤติที่แสดงออกถึงการมีเมตตา กรุณา และความมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในเกณฑ์ ที่ดีนะคะ” อาจารย์คนที่ 4

ประเด็นที่ 2 แนวทางในการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ซึ่งขอเสนอข้อมูลตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บางประการที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นพ้องต้องกัน ดังนี้

ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ผู้ให้ข้อมูลคิดเห็นเหมือนกันทุกกลุ่มเกี่ยวกับการเร่งส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากพบว่าในสภาพปัจจุบัน นักศึกษายังไม่สามารถแสดงออกได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมีข้อเสนอแนะถึงแนวทางการสร้างเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์เน้นการเปิดโอกาสให้กับนักศึกษาได้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ในเวทีต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับของรายวิชา และเปิดโอกาสเข้าสู่การแข่งขันในภาพรวมของทั้งในระดับของวิทยาลัย และเครือข่ายของคณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ รวมถึงในระดับของสถาบันพระบรมราชชนกเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ดังตัวอย่างข้อมูล

“สำคัญอย่างยิ่งคือจะมีเวทีเพื่อการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เพราะหากไม่มีเวทีสำหรับการแสดงออกนักศึกษาส่วนใหญ่ก็จะติดอยู่ในกรอบเดิม ๆ ของการดำเนินชีวิตประจำวัน คิดว่าต้องทำตั้งแต่ในระดับรายวิชา ไปจนถึงระดับสถาบันเลย” อาจารย์คนที่ 1

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทักษะเบื้องต้นต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านอื่น ๆ หรือการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และการทำงานในอนาคต ผู้ให้ข้อมูลเสนอความคิดเห็นต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้อย่างน่าสนใจ เกี่ยวกับการพัฒนาโดยการจัดประสบการณ์ให้กับนักศึกษา ตั้งแต่ระดับรายวิชา ซึ่งต้องทำความเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อไปในทิศทางเดียวกัน และกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของสถาบันการศึกษา ซึ่งได้แสดงข้อคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

“เรื่องพวกนี้ต้องปลูกฝัง ต้องช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตั้งแต่ในระดับของรายวิชา เช่น การให้โจทย์เพื่อตัดสินใจ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และในวิชาทั่ว ๆ ไป ก็สามารถดำเนินการได้ โดยอาจจะต้องเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สอน และกำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญของวิทยาลัยต่อไป” อาจารย์คนที่ 3

ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทักษะเบื้องต้นต่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านอื่น ๆ เช่น การเรียนการสอน และการทำงานในอนาคต ผู้ให้ข้อมูล

เสนอความคิดเห็นต่อการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไว้อย่างน่าสนใจ เกี่ยวกับการพัฒนาโดยการจัดประสบการณ์ให้กับนักศึกษา เช่น การมีบริการให้ยืมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การจัดการเรื่องของเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต การจัดการฝึกเรื่องภาษาและการสื่อสารโดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่มีความจำเป็นต้องใช้ทั้งในการเรียน และการปฏิบัติงานในอนาคต ซึ่งได้แสดงข้อคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

“ ควรมีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา เช่น การมอบหมายงานต่างๆ การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเกิดทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งภาษาอังกฤษก็เป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกัน” อาจารย์คนที่ 3

ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าทักษะ อาชีพ และทักษะการเรียนรู้เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทักษะที่จะใช้ต่อยอดในการทำงานของนักศึกษาในอนาคต รวมถึงมีการเสนอถึงทักษะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ เช่น ทักษะการแต่งหน้า ทักษะอินโฟกราฟฟิค ทักษะการขายของออนไลน์ ทักษะการตัดต่อวิดีโอ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลโดยเฉพาะนักศึกษามองว่าจะเป็นข้อได้เปรียบสำหรับการหางานในอนาคต ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการพัฒนาทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ไว้ ดังตัวอย่างข้อมูล

“ คือนอกเหนือจากการเรียนเพื่อทำงานในวิชาชีพ ซึ่งวิทยาลัยได้จัดประสบการณ์ให้เป็นอย่างดีแล้ว ก็ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนด้วย เช่น ทักษะการขายของออนไลน์ การแต่งหน้าทำผม ซึ่งอาจเป็นอาชีพเสริมให้กับนักศึกษาได้ต่อไปในอนาคต” อาจารย์คนที่ 4

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยการสาธิตสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยนำมามีอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธิตสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี คณะสาธิตสุพรรณบุรี และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก ผลการศึกษาพบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 8 ด้าน ของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธิตสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี คณะสาธิตสุพรรณบุรีและสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก พบว่ามีระดับ

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยมีทักษะการทำงานเป็นทีมสูงที่สุด ($\bar{X}=4.19$, $SD = 0.67$) ทั้งนี้เนื่องจากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสร้างประสบการณ์จริงในการทำงานเนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นผลิตบุคลากรทางสาธารณสุข และมีการจัดกิจกรรมที่มีการมอบหมายงานการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะในระบบของการมอบหมายงานตามระดับของรุ่นพี่รุ่นน้อง นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝน ภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership) อยู่ในระดับสูง ทั้งในด้านการรับฟังและเห็นคุณค่าของผู้อื่น การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมีคุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การทำงานมีการกระจายงานและมอบหมายหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ส่วนทักษะด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork) จะพบว่า นักศึกษามีทักษะในการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับสูง ในด้านการยอมรับกฎกติกาของทีม การเปิดใจยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและความคิดใหม่ ๆ ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการทำงานของทีม การยอมรับความแตกต่างของสมาชิกในทีม การทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมทีม เช่น การแบ่งปัน ช่วยเหลือ ห่วงใย เอื้ออาทร ให้อภัย ร่วมแรง ร่วมใจการคิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การมองเป้าหมายของทีมเป็นหลัก และการปฏิบัติตนเป็นที่ไว้วางใจของทีมสอดคล้องกับการศึกษาของ ชูติมา ไชยเสน (2563) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ประจำปีการศึกษา 2562 ซึ่งพบว่า ระดับทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จำแนกตามรายด้านทุกด้านโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะความเป็นผู้นำ โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และการศึกษาของ กัลย์ ปิ่นเพชร (2558) พบว่า ทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาเชิงปริมาณในครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่าความสามารถวางตัวได้เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการร่วมมือปฏิบัติงานเคารพและให้เกียรติเห็นคุณค่าของผู้อื่นซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นตรงกันในเรื่องของทักษะด้านนี้ที่มีความโดดเด่น เช่น การวางตัวได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การให้เกียรติกันในการทำงานเป็นทีม รวมถึงเป็นวัฒนธรรมร่วมกันในการทำงานระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง ซึ่งวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดยะลา มีในเรื่องของการเคารพซึ่งกันและกันระหว่างชั้นปีที่ชัดเจน รวมถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการมีความคิดสร้างสรรค์น้อยที่สุด อาจเนื่องจากวิทยาลัยมีการกำหนดกรอบการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดรวมถึงกิจกรรมสำหรับนักศึกษาที่เป็นรูปแบบเดิมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจไม่ส่งผลสนับสนุนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา และเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ยังเป็นวิธีการสอนแบบบรรยายหรืออธิบาย ผลเช่นเดียวกับการศึกษาเชิงคุณภาพในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลให้ข้อคิดเห็นว่าเกิดจากการกำหนดกรอบของการเรียนรู้ และ

วิธีการสอนส่วนใหญ่ยังเป็นในเชิงของการอธิบาย และการปฏิบัติตาม สอดคล้องกับการวิจัยของ เหงียน ถิ ทุอ่า และ สิรินาถ จงกลกลาง (2561) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาบั่ง ประเทศเวียดนาม ซึ่งพบว่าทักษะที่มี ค่าเจ็ลี่ยนน้อยที่สุดได้แก่ ทักษะด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์

2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา คณะสาธารณสุขศาสตร์ และสหเวชศาสตร์ สถาบันพระ บรมราชชนก พบว่า แนวทางในการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษา ที่สำคัญประกอบด้วย 4 ทักษะหลัก ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณ์ญาณ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร และทักษะด้านอาชีพ ผลการศึกษาสอดคล้องกับ การศึกษาเชิงปริมาณที่ พบว่าทักษะดังกล่าวยังเป็นทักษะในด้านที่มีค่าเจ็ลี่ยนน้อยกว่าทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่น ๆ ซึ่งได้มีการเสนอแนวทางในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติฝึกความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ไขปัญหาควร จัดให้มีการอบรม มีเวทีการประกวดหรือการแข่งขันที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ในระดับรายวิชา ระดับวิทยาลัย คณะ และสถาบันพระบรมราชชนก สอดคล้องกับการวิจัยของเหงียน ถิ ทุอ่า และ สิรินาถ จงกลกลาง (2561) ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลายจังหวัดกาบั่ง ประเทศเวียดนาม ซึ่งเน้นการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเปิด โอกาสให้ได้ปฏิบัติจริง และงานวิจัยของอดิพร เกิดเรือง, ไซยวัฒน์ คำชู และชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล (2564) ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งเสนอแนะแนวทางของการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้จากยุคเดิมสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ต้องจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิต เน้นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริม การค้นคว้าด้วยตนเองโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด โดยผู้สอนเป็น เพียงผู้ชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องคำนึงถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเครือข่ายออนไลน์ แบ่งปันความรู้และเนื้อหาผ่านเครือข่ายออนไลน์ เน้นการสร้างสรรค์ และการคิดเชิงวิพากษ์เน้นการใช้ เครือข่ายออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ เนื้อหาการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ และส่งเสริมความรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริงมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญเร่งดำเนินการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์แก่นักศึกษา ให้มีนโยบายบรรจุเนื้อหา และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องลงไปในระดับรายวิชา เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 พัฒนาการจัดการรูปแบบการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะ 4 ทักษะหลัก ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร และทักษะด้านอาชีพสำหรับนักศึกษา เช่น การส่งเสริมโอกาสต่าง ๆ ด้านการแข่งขันทักษะการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือ การเสริมสร้างทักษะชีวิตในการจัดการสื่อสาร การใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บริบท หรือ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาต่อไป

2.2 ควรศึกษา รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองเกี่ยวกับรูปแบบเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

2.3 ควรศึกษาผลการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลย์ ปิ่นเพชร. 2558. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็นทีมของ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารธุรกิจปริทัศน์. 7(2): 27-39.

กลุ่มงานทะเบียนและวัดผล วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา. 2565. รายงานจำนวน นักศึกษาประจำปีการศึกษา 2565. ยะลา: วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา.

ชุดิมา ไชยเสน. 2563. การศึกษาทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี ประจำปีการศึกษา 2562. รายงานวิจัยสถาบัน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี.

- ทศฯ ชัยวรรณวรรต และคณะ. 2563. การรับรู้ทักษะศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Research to Make A CHANGE)” (68 - 79). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- รุ่งนภา จันทรา และอดิญาณ์ ศรีเกษตรริน. 2560. ทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุข ภาคใต้. 4(1): 180-190.
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2563). แผนยุทธศาสตร์สถาบันพระบรมราชชนก. ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2564). นนทบุรี : สถาบันพระบรมราชชนก.
- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. 2560. ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. Veridian E-Journal, SilpakornUniversity ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(2): 2843 - 2854.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2563. สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เหงียน ถิ ทูฮ่า และ สิรินาถ จงกลกลาง. 2561. การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาบั่ง ประเทศเวียดนาม. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 6(2): 14-24.
- อติพร เกิดเรือง, ไซวัฒน์ คำชู และชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล. 2564. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันอุดมศึกษาไทย. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 6(1): 781-790.
- Crabtree, B. F., W. L. Miller, 1992. **Doing qualitative research**. London: SAGE.
- Trilling, B., C. Fadel, 2009. **Learning and Innovation Skills. 21st Century Skills Learning for Life in Our Times**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Weiers, R. M. 2005. **Introduction to Business Statistics. International Student Edition**.Fifth Edition.Pennsylvania, USA. Duxbury Press, Thomson - Brooks/cole.
- Wiersma, W., G. S. Jurs. 2009. **Research method in education an introduction**. Massachusetts: Pearson.

แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ศุภภรณ์ ใจแก้วทิ¹ และ สุเนตร ทองคำพงษ์²

Received: 21 April 2023; Revised: 8 May 2023; Accepted: 22 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา จำนวน 132 คน แหล่งข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะการบริหารจัดการองค์การ และทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษา พบว่า มีปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์มากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการสื่อสาร แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการระดมความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเข้ามาช่วยในการตัดสินใจเมื่อเผชิญปัญหาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ มีการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตัวเองเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับ และมีช่องทางการสื่อสารหลายรูปแบบทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นหลักเพื่อลดการติดเชื่อโรคโควิด-19

คำสำคัญ : ทักษะการบริหาร, ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา, สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

Email : supaporn2910@gmail.com โทร. 091-8704140

² ดร. , อาจารย์ที่ปรึกษา ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

Email : zunato7@gmail.com โทร. 096-9455953

Development Process Administrative Skills of School Administrators In The Situation of COVID-19 Epidemic in Mae Pa – Maekasa School Group under Tak Primary Educational Service Area Office 2

Supaporn Jaikawti ¹and Sunate Thongkampong²

Abstract

The objectives of this research were to study the conditions, problems and development process administrative skills of school administrators in the situation of the Covid-19 epidemic in Mae Pa-Maekasa school group under Tak primary educational service area office 2. The population were 132 administrators and teachers in the Mae Pa-Mae Kasa school group. Source of information, 9 experts collected data using questionnaires and interviews, data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results showed that the state of school management skills of administrators in the overall and individual aspect of the Covid-19 epidemic situation was at a high level. The order of average from highest to lowest is Communication skills, interpersonal skills, technology and digital skills, organizational skills and critical thinking and creativity respectively. Problems of schools management skills was found that the problems with analytical thinking skills and creative thinking were the most followed by organizational management skills technology and digital skills, interpersonal and communication skills respectively. The way to develop skills is should brainstorm ideas focus on teamwork and use professional learning communities to help. Make decision with safety as a top priority, adjusting budget plan in line with the Covid-19 pandemic. Self-improvement in using technology, assessing teacher satisfaction with schools administrators conduct self-assessment for feedback and have a variety of communication channels both formal and Informal using technology to reduce the spread of Covid-19.

Keywords: Administrative Skills, Administrative Skills of School, The Situation of COVID-19 Epidemic

¹ Master's degree student, Master of Education Program, Faculty of Education, Northern College
Email : supaporn2910@gmail.com ,Tel. 091-8704140

² Dr., Advisor Lecturer, Lecturer of Master of Education, Faculty of Education, Northern College
Email : zunato7@gmail.com Tel. 096-9455953

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ทั่วโลกต่างหามาตรการรับมือที่ดีที่สุดก่อนมาลงเอยด้วยมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมหรือ Social Distancing จนนำไปสู่การปิดเมือง ปิดเศรษฐกิจ และปิดสถาบันการศึกษาในเวลาต่อมา นั่นกลายเป็นสาเหตุให้นักเรียนจำนวนกว่า 1.5 พันล้านคน หรือมากกว่าร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบ ถูกบั่นป่วนกระบวนการเรียนรู้ และบางส่วนยังประสบปัญหาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในโลกการศึกษาแบบปัจจุบันทันด่วน ซึ่งให้เห็นถึงประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำที่อาจรุนแรงสาหัสมากขึ้นเป็นทวีคูณ การมาเยือนของวิกฤตโรคระบาดทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับระบบการศึกษาหลากหลายด้าน เป็นต้นว่า เราจะออกแบบการเรียนรู้ในยุคโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ทักษะและหลักสูตรโลกการศึกษารูปแบบใหม่หลังจากนี้ควรมีหน้าตาแบบไหน เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้หรือทำให้ความเหลื่อมล้ำยิ่งแย่กว่าเดิม ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด19 (COVID-19) มีการระบาดในวงกว้างอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาดในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว และคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน และ บุคลากรทางการศึกษา โดยตระหนักอยู่เสมอไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและมีคุณภาพสำหรับเด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุด ตามแนวคิด “การเรียนรู้นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” (ประเสริฐ บุญเรือง, 2563 : 408-409)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งให้เห็นว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญมาก ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ความเข้าใจผู้อื่น มองตัวเองเป็นพลเมืองโลก และมองผู้อื่นด้วยความเชื่อมโยงกันในระดับโลก มีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์เวลาเจอเหตุการณ์ไม่คาดฝัน รวมถึงเรื่องความรู้ใหม่ ๆ เช่น ทักษะด้านดิจิทัล หรือการเงิน และทักษะการจัดการตัวเอง ภาวะผู้นำ การทำงานร่วมกัน เป็นประเด็นที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์หลายศาสตร์ รวมถึงศาสตร์ด้านมนุษยวิทยา มีความเข้าใจ มองเห็นความต้องการที่แตกต่างกันของคนที่แตกต่างกันไม่เท่ากันในวิกฤต อีกทั้งวิธีการที่พยายามใช้แก้ปัญหาในยุคโควิด-19 ทั้งกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ หรือทางสังคม รวมถึงนโยบายสาธารณะต่าง ๆ ก็ล้วนเกี่ยวพันกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น ทักษะดังกล่าวจึงสำคัญมากในการเอาตัวรอด (สฤณี อาชวานันทกุล, 2563 : 150-151)

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เพราะการบริหารจะดำเนินการไปได้ด้วยดี บรรลุจุดประสงค์ และประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับคุณลักษณะหลายประการของผู้บริหาร เนื่องจากปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับยุคสมัย และทันเหตุการณ์เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ซึ่งได้รับ

มอบหมายตามกฎหมายในการใช้ความรู้ความสามารถและทักษะของตนเพื่อนำบุคลากรในองค์กรให้ปฏิบัติหน้าที่ตามแผน และนโยบายที่ได้วางไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารต้องเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ มีทักษะที่สามารถจัดการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่สร้างความท้าทายให้ผู้บริหารใช้ความรู้ความสามารถและทักษะที่หลากหลายในการแก้ปัญหาและบริหารสถานศึกษา ในการบริหารสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายในการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (โชษิตา ศิริมัน, 2563 : 407-416)

ผู้บริหารจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีแนวทางการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบายผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน จากการระบาดของโควิด-19 จะทำให้คนเกิดการเรียนรู้ที่จะปรับตัวเป็นแนวปฏิบัติใหม่เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในปัจจุบันและในอนาคต (โสธยา สือรี, 2564 : 3)

กลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีเขตติดต่อกับชายแดนไทย-เมียนมาร์ เมื่อปีการศึกษา 2564 มีการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างหนักจนทำให้ต้องปิดการเข้า-ออกชายแดน เป็นพื้นที่สีแดงเข้มตลอดปีการศึกษา ทำให้สถานศึกษาถูกปิดไม่ให้ใช้สถานที่ได้ตามมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากรายงานผลการดำเนินงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีงบประมาณ 2565 พบว่าทุกโครงการมีปรับวิธีการดำเนินงานภายใต้มาตรการป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานการณ์ดังกล่าวทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ จึงจำเป็นต้องปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้รูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษาเทียบจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-Net) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 โดยพบว่ามีความเฉลี่ยลดลง -4.22 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2, 2565 : 105) ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกลไก และตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษา เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาการศึกษาของสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงาน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กระทรวงศึกษาธิการคาดหวังไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน มีขอบเขตด้านเนื้อหา กลุ่มเป้าหมายและตัวแปร ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพและปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปี 2560-2564 แล้วกำหนดเป็นขอบเขตด้านเนื้อหา 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ทักษะการสื่อสาร
- 1.2 ทักษะมนุษยสัมพันธ์
- 1.3 ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล
- 1.4 ทักษะการบริหารจัดการองค์การ
- 1.5 ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน และครูผู้สอนจำนวน 123 คน รวมทั้งสิ้น 132 คน (ไม่รวมผู้วิจัย)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 สภาพของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2

3.2 ปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างปี 2560-2564 แล้วกำหนดเป็นขอบเขตด้านเนื้อหา 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ทักษะการสื่อสาร
- 1.2 ทักษะมนุษยสัมพันธ์
- 1.3 ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล
- 1.4 ทักษะการบริหารจัดการองค์การ
- 1.5 ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มนักวิชาการทางการศึกษา ได้แก่ คณาจารย์ผู้ปฏิบัติงานการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ตั้งแต่ระดับวิทยาลัยขึ้นไป จำนวน 3 คน

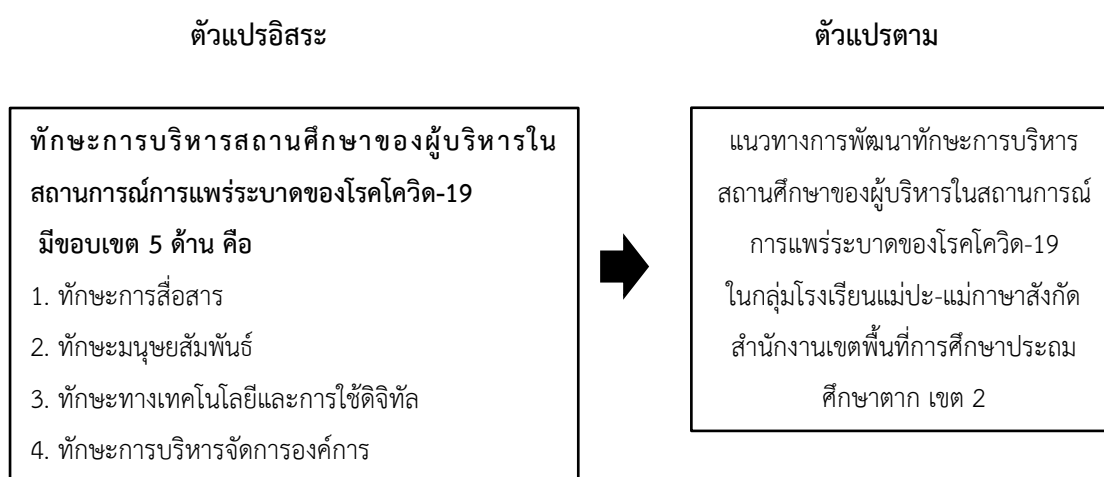
2.2 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป บริหารสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 3 คน

2.3 กลุ่มครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สอนในสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 3 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 9 คน และครูผู้สอนจำนวน 123 คน รวมทั้งสิ้น 132 คน (ไม่รวมผู้วิจัย)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยสถานภาพ เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating scale) และตอนที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 แบบสอบถามแบบกำหนดข้อความให้เลือก (Multiple Choice) ได้มากกว่า 1 คำตอบ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีวิธีการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยการวิเคราะห์รายการงานวิจัยกำหนดเป็นประเด็นหลักและข้อคำถามรายด้าน ได้ขอบเขตด้านเนื้อหา 5 ด้าน
2. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ครอบคลุม และข้อเสนอแนะ ก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
5. นำเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไว้ 3 ระดับ คือ สอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 และไม่สอดคล้อง = -1 โดยกำหนดค่า IOC รายข้อต้องมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป
6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้ในการวิจัย แต่ต้องผู้ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ของโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach,

1990, pp.202-204) กำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามไว้ที่ระดับ 0.70 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.959

7. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 132 ฉบับ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นตามกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ โดยนำผลการวิจัยสภาพและปัญหาในขั้นตอนที่ 1 ทั้ง 5 ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

การสร้างและการหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและการทดสอบเครื่องมือ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาและสร้างคำถามในแบบสัมภาษณ์

2. นำผลการวิจัยสภาพทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในขั้นตอนที่ 2 ที่มีสภาพปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดของแต่ละด้าน มาสร้างเป็นคำถามรายด้าน

3. นำผลการวิจัยปัญหาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ - แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จากตอนที่ 2 ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นกรอบข้อคำถาม

4. นำผลการศึกษาสภาพและปัญหาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มาสรุปอุปนัยเพื่อใช้เป็นข้อสัมภาษณ์แนวทางการบริหารรายข้อ

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง การใช้ภาษา และความครอบคลุมด้านเนื้อหา นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

6. จัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยขอหนังสือแต่งตั้งจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ นัดหมายวันและเวลารวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ จัดลำดับ สรุปอุปนัยและนำเสนอแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลได้ ดังนี้

1. สภาพของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะการบริหารจัดการองค์การ และทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2. ปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า มีปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์มากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และทักษะการสื่อสาร ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการระดมความคิด เน้นการทำงานเป็นทีม ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเข้ามาช่วยในการตัดสินใจเมื่อเผชิญปัญหาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ ปรับแผนการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พัฒนตนเองในการใช้เทคโนโลยี มีการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตัวเองเพื่อเป็นข้อมูลสะท้อนกลับ และมีช่องทางการสื่อสารหลายรูปแบบทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นหลักเพื่อลดการติดเชื้อโรคโควิด-19

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะการบริหารจัดการ และทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็งกับผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนในการดูแลนักเรียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุด ทักษะมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสร้างขวัญกำลังใจ พุดจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัดผ่านทางเพจของโรงเรียนหรือกลุ่มไลน์เพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองได้รับทราบ ทักษะการบริหารจัดการองค์การ ผู้บริหารสถานศึกษามีการอำนวยความสะดวกให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึง และปลอดภัยจากโรคโควิด-19 ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมจัดทำมอบหมายภาระงานได้เหมาะสมตรงตามความสามารถ และสอดคล้องกับการปรับตัวตามสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาพร ไชยพลบาล (2561 : 108) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิควิธี และทักษะด้านความคิดรวบยอด สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562: 145) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร และ

ทักษะการกระตุ้นจิตใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชษิตา ศิริมัน (2564 : 407) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวม และรายทักษะ 2) การเปรียบเทียบทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

2. ปัญหาของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสรยา สือรี (2564 : 137) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะภาวะผู้นำรับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า มีปัญหาทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ลักษณะเดียวกัน

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการระดมความคิด เน้นการทำงานเป็นทีม ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเข้ามาช่วยในการตัดสินใจเมื่อเผชิญปัญหา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญรองลงมา ควรให้อิสระกับครูผู้สอนในการดำเนินโครงการที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้วางแผนและนำเสนอความคิดเห็น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชี้แนะเท่านั้น ควรฟังให้มาก ถามเพื่อให้ได้ข้อมูล อ่าน แลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญ และลงไปสำรวจปัญหาด้วยตัวเองให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอก่อนตัดสินใจ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ควรได้รับการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคุณภาพเป็นที่เลื่อมใส และมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้อย่างสร้างสรรค์ และขาดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าลอง กล้าแสดงออกพร้อม

ที่จะเผชิญ เสี่ยงกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรสร เจียมทอง (2561 : 106) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าลอง กล้าแสดงออกพร้อมที่จะเผชิญ เสี่ยงสภาพการณ์ต่าง ๆ ผู้บริหารสามารถสร้างสรรค์ผลงาน ที่เกิดจากความคิดริเริ่มใหม่ ๆ และผู้บริหารได้นำความคิดใหม่มาประยุกต์ใช้ร่วมกับประสบการณ์เดิมมาใช้ในการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความคิดหรือข้อเสนอแนะใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่พบว่า สภาพของทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติเบื้องต้น ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดหรือข้อเสนอแนะใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เน้นการทำงานเป็นทีม ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเข้ามาช่วยในการตัดสินใจเมื่อเผชิญปัญหาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ ควรให้อิสระกับครูผู้สอนในการดำเนินโครงการที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ออกแบบและนำเสนอความคิดเห็น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ชี้แนะ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาท่านอื่น ๆ เกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้การบริหารสถานศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยนี้ไปสู่นโยบายขับเคลื่อน การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นำแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหาร

สถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไปดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีการนิเทศติดตามผล และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มโรงเรียนแม่ปะ-แม่กาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเพื่อใช้ในการวิจัย 5 ด้าน มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับ ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในครั้งต่อไป คือ

1. ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารหลังวิกฤตโควิด-19 ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรมีการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
3. ควรมีการวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์วิกฤตภัยพิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- ไกรสร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โชษิตา ศิริมัน. (2564). ทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในภาวะวิกฤตโควิด-19 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วารสารสู่ชีวิตใหม่ด้านงานวิจัยทางสุขภาพ และการบริการ. ปีที่ 8: หน้า 407-416.
- ประเสริฐ บุญเรือง. (2563). แนวทางการบริหารการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. สืบค้นจากจาก : <http://www.spm7.go.th>.
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปรียาพร ไชยพลบาล. (2561). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สฤณี อาชวานันทกุล. (2563). ทักษะการเรียนรู้ยุคใหม่ในโลกหลังโควิด-19 ที่คนรุ่นใหม่ต้องมี. สืบค้นจาก : <https://workpointtoday.com>.

โสธยา สือรี. (2564). ทักษะภาวะผู้นำรับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2.(2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นจาก : https://www.takesa2.go.th/site/index.php?option=com_users&view=reset.

ผลของการใช้เทคนิคการสอน 5S เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ของนักศึกษาครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

นพวรรณ จำนวน¹

Received: 18 April 2023; Revised: 5 May 2023; Accepted: 19 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาหลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S กับเกณฑ์ร้อยละ 75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครูระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อเทคนิคการสอน 5S ประชากร คือ นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน ได้กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม โดยใช้ปีการศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-test Dependent

ผลวิจัยสรุปดังนี้

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S ค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 77.07 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) นักศึกษาครูมีความพึงพอใจมากต่อการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S ค่าเฉลี่ยภาพรวมคือ 4.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เทคนิคการสอน, เทคนิคการสอน 5S, วิจัยและพัฒนา,
เทคนิคเพื่อนคู่คิด

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา 13000
โทร 0891660399

The effect of applying 5S teaching techniques to improve academic achievement. Subject: process of research and development on innovation of student teachers Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

Noppawan Jumnuan¹

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare the learning achievement of teacher students at Rajabhat University. Ayutthaya after learning using the 5S teaching technique with the criteria of 75 percent 2) comparing the learning achievements of 2) to study the satisfaction of teacher students towards the 5S teaching technique. The population was Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University teachers students. The sample group was 25 teachers students in the first semester of the academic year 2022. The sample group was obtained by stratified random sampling. The academic year was used as a random sampling unit. The research tools were the learning management plan using the 5S teaching technique, the learning achievement test, and the satisfaction questionnaire. The data were analyzed using percentage mean, mean and standard deviation, t-test Dependent.

The results were summarized as follows:

- 1) Teacher students' learning achievement after learning using 5S teaching techniques, the mean percentage was 77.07, higher than the criterion of 75%
- 2) The learning achievement of the teacher students after learning using the 5S teaching technique was higher than before using the 5S teaching technique Statistically significant at the .01 level.
- 3) Teacher students were very satisfied with learning using the 5S teaching technique, the overall mean was 4.08 and the standard deviation was 0.97

Keywords: learning achievement, Teaching techniques, 5S teaching techniques, Research and Development, Think-pair-share techniques

¹ Lecturer in Mathematics. Faculty of Education. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Phranakhon Si Ayutthaya 13000 E-mail Noppawan@aru.ac.th

บทนำ

กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากกระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดเป็นระบบมีแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ และวางแผนการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ยังเป็นกระบวนการในการศึกษาศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้วิจัยพบว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) เป็นการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นพัฒนาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นเทคนิคการเรียนที่กระตุ้นให้เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เทคนิคเพื่อนคู่คิดเป็นเทคนิคโดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถาม ซึ่งนักศึกษาแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง แล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบที่เป็นคู่แนะนำหน้าชั้นเรียน ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การคิด (Think) นักศึกษามีเวลา 30 วินาที หรือมากกว่าเพื่อที่จะคิดให้ได้คำตอบที่เหมาะสม 2) การจับคู่ (Pair) หลังจากได้คำตอบแล้วให้นักศึกษาจับคู่เพื่อแบ่งปันคำตอบของตนเองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน 3) การแบ่งปัน (Share) คำตอบของนักศึกษาสามารถนำมาแบ่งปันภายในกลุ่มเดียวกันหรือในห้องเรียนในช่วงการอภิปรายเพื่อติดตามผลเทคนิคนี้ให้โอกาส แก่นักเรียนทุกคนที่จะแสดงออกถึงตนเอง รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงคำตอบของตนเอง (Lyman, 1981 : 109-113)

และจากการศึกษาเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) เป็นการจัดการเรียนรู้ ที่เริ่มจากกำหนดประเด็นปัญหาหรือข้อคำถามให้ผู้เรียนเกิดการคิดแก้ปัญหาด้วยตัวเองก่อน หลังจากนั้นให้ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อน เพื่อร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนรู้คำตอบกันและกัน แล้วลงข้อสรุปของปัญหานั้น และนำข้อสรุปนั้นมารวมกันอภิปรายทั้งชั้นเรียน (เทพบุตร หาญมนตรี , 2563) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการความพร้อมให้ผู้เรียนก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 ขึ้นทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนนำเสนอบทเรียนหรือเนื้อหาใหม่ หลังจากนั้นกำหนดประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน (Think) จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วจึงนำคำตอบที่ได้นั้นไปอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่ของตนเอง (Pair) เพื่อหาข้อสรุปหรือคำตอบที่เหมาะสมที่สุด ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นสรุปบทเรียน ผู้สอนสุ่มผู้เรียนบางคู่

มาเสนอคำตอบในชั้นเรียน (Share) ซึ่งจะมีครูคอยให้ความช่วยเหลือและเสนอแนะในสิ่งที่ขาดหายไป
ขั้นตอนที่ 4 ขั้นประเมินผล ผู้สอนประเมินพฤติกรรมนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมตรวจสอบความ
ถูกต้องของใบงานหรือผลงาน การตอบคำถามของผู้เรียน

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยจึงได้นำ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของเทพบุตร หาญมนตรี พัฒนาเป็นเทคนิคการสอน 5S โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1) Start Intro ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน ครูผู้สอนกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นทบทวนความรู้เดิม ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 2) Set Goals (Think) ขั้นกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจปัญหาแล้วให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ขั้นที่ 3) Search (Think- pair) นักเรียนจับคู่/กลุ่ม ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของตนเอง และทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันหลังจากนั้นศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อหาคำตอบ ขั้นที่ 4) Synthetic (Think- pair) ขั้นสังเคราะห์ความรู้ที่นักเรียนจับคู่/กลุ่ม ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบร่วมกันและสรุปคำตอบที่ดีที่สุดในกลุ่ม ขั้นที่ 5) Share ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน โดยนักเรียนนำคำตอบของนักเรียนมาแบ่งปันภายในกลุ่มเดียวกันหรือในห้องเรียนในช่วงการอภิปรายเพื่อติดตามผล เทคนิคนี้ให้โอกาสแก่นักเรียนทุกคนที่จะแสดงออกถึงตนเอง รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงคำตอบของตนเอง หลังจากนั้นผู้สอนประเมินผลงานของนักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัย ผลของการใช้เทคนิคการสอน 5S เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

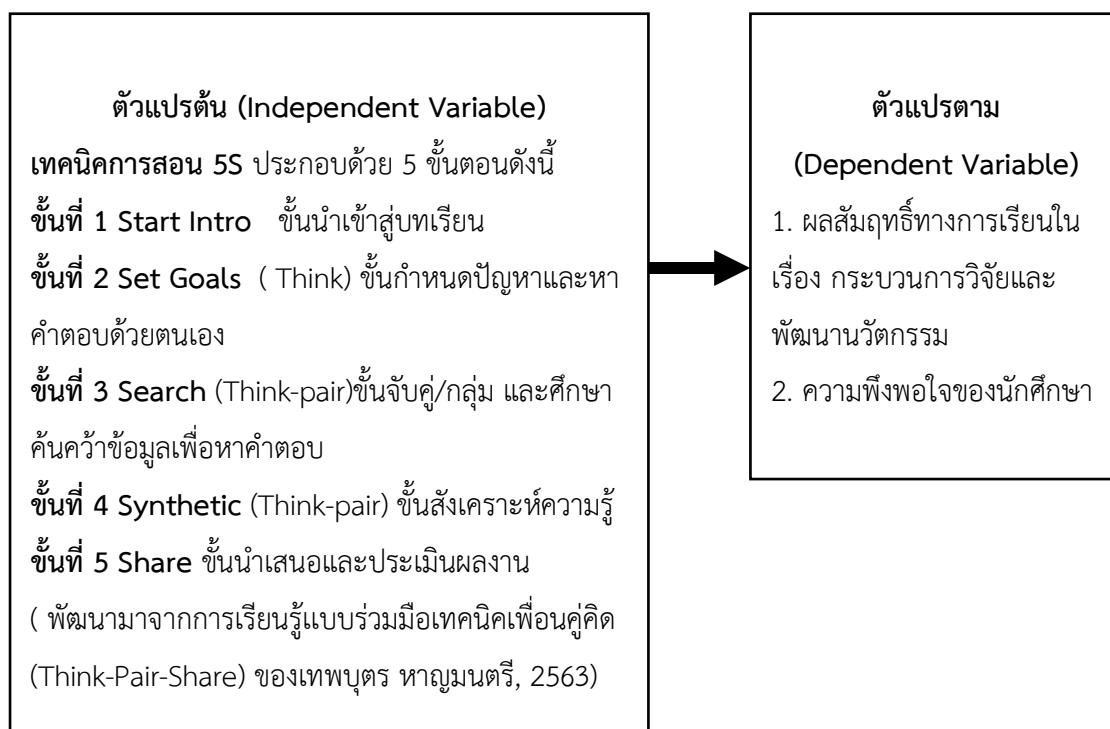
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S กับเกณฑ์ร้อยละ 75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อเทคนิคการสอน 5S

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู หลังการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครูโดยใช้เทคนิคการสอน 5S หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักศึกษาครูมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ผลของการใช้เทคนิคการสอน 5S เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนาวัตกรรม ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้แบบแผนของการทดลอง One Group Pretest - Posttest Design โดยการจัดให้มีการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียนดังแผนภาพต่อไปนี้

	ทดสอบก่อนเรียน	ทำการทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
	T_1	X	T_2
เมื่อ	T_1	หมายถึง การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	
	X	หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S	
	T_2	หมายถึง การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 25 คน ได้กลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ปีการศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยใช้เทคนิคการสอน 5S จำนวน 4 แผน และประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกแผนการสอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน สำหรับนักศึกษาคณะ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ ได้การวิเคราะห์หาความเที่ยงตรง โดยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่น คือ 70% และแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักศึกษาคณะ ได้วิเคราะห์หาความเที่ยงตรง โดยการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)=1 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 4 สัปดาห์

วิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการใช้นวัตกรรม ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลา 1 คาบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์วัดผลที่ตั้งไว้

2. ขั้นใช้นวัตกรรม ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S ไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู จำนวน 25 คน โดยใช้เทคนิคการสอน 5S สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 60 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1) Start Intro ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน ครูผู้สอนกระตุ้นความสนใจของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นทบทวนความรู้เดิม ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2) Set Goals (Think) ขั้นกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจปัญหา แล้วให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3) Search (Think- pair)นักเรียนจับคู่/กลุ่ม ร่วมกันแลกเปลี่ยนความความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของตนเอง และทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันหลังจากนั้นศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อหาคำตอบ

ขั้นที่ 4) Synthetic (Think- pair) ขั้นสังเคราะห์ความรู้ที่นักเรียนจับคู่/กลุ่ม ร่วมกันแลกเปลี่ยนความความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบร่วมกันและสรุปคำตอบที่ดีที่สุดในกลุ่ม

ขั้นที่ 5) Share ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน โดยนักเรียนนำคำตอบของนักเรียนมาแบ่งปันภายในกลุ่มเดียวกันหรือในห้องเรียนในช่วงการอภิปรายเพื่อติดตามผล เทคนิคนี้ให้โอกาสแก่นักเรียนทุกคนที่จะแสดงออกถึงตนเอง รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงคำตอบของตนเอง หลังจากนั้นผู้สอนประเมินผลงานของนักเรียน

3. ขั้นหลังการการใช้นวัตกรรม หลังจากเรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S แล้วการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลา 1 คาบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์วัดผลที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนสอบนักศึกษาครู หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาครูที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S โดยใช้ สถิติ t-test Dependent

3.วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เทคนิคการสอน 5S เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษาวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการสอนเทคนิคการสอน 5S เทียบเกณฑ์ร้อยละ 75

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู หลังการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	SD	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
หลังการทดลอง	25	11.56	2.62	77.67

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S ของนักศึกษาครู พบว่ามีร้อยละของค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 77.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 แสดงว่าเทคนิคการสอน 5S สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนาได้

ตอนที่2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาครูที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S

ตารางที่ 2 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครูระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เทคนิคการสอน 5S

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	SD	t	df	p
ก่อนการทดลอง	25	8.12	2.59	5.73	24	.000**
หลังการทดลอง	25	11.56	2.62			

$P \leq 0.01^{**}$

จากตารางที่ 2 พบว่านักศึกษาครู ก่อนการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.12 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.59 และหลังการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.56 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.62

เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สรุปได้ว่าหลังการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S นักศึกษาครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาครูได้

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่ต่อเทคนิคการสอน 5S

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาคำพึงพอใจของนักศึกษาครูต่อการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S

รายการ	ความพึงพอใจของนักศึกษา		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
1. เนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	4.02	1.03	มาก
2. นักศึกษาร่วมกันทำงานกับเพื่อน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	4.28	0.89	มาก
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	4.17	0.92	มาก
4. นักศึกษาได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.15	0.90	มาก
5. ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	3.98	1.05	มาก
6. เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม	4.04	1.02	มาก
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้			
7. นักศึกษาได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างเรียน	4.23	0.91	มาก
8. บรรยากาศในการเรียนผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด	4.13	1.00	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม			
9. นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน	4.04	0.99	มาก
10. สามารถคิดแก้ปัญหาได้	4.12	0.97	มาก

รายการ	ความพึงพอใจของนักศึกษา		
	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสื่อการเรียนรู้			
11. สื่อการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.01	0.91	มาก
12. ให้ข้อมูล ชี้แนะ แหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	3.86	1.01	มาก
13. ใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม	3.97	1.03	มาก
รวม	4.08	0.97	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาครูมีความพึงพอใจมากต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S ($\bar{x}$ = 4.08, SD = 0.97) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาครูพึงพอใจมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับ ดังนี้ นักศึกษาได้ร่วมกันทำงานกับเพื่อน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ($\bar{x}$ = 4.28, SD = 0.89) รองลงมาคือ นักศึกษาได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างเรียน ($\bar{x}$ = 4.23, SD = 0.91) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ($\bar{x}$ = 4.17, SD = 0.92) นักศึกษาได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.15, SD = 0.90) และบรรยากาศในการเรียนผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ($\bar{x}$ = 4.13, SD = 1.00)

อภิปรายผล

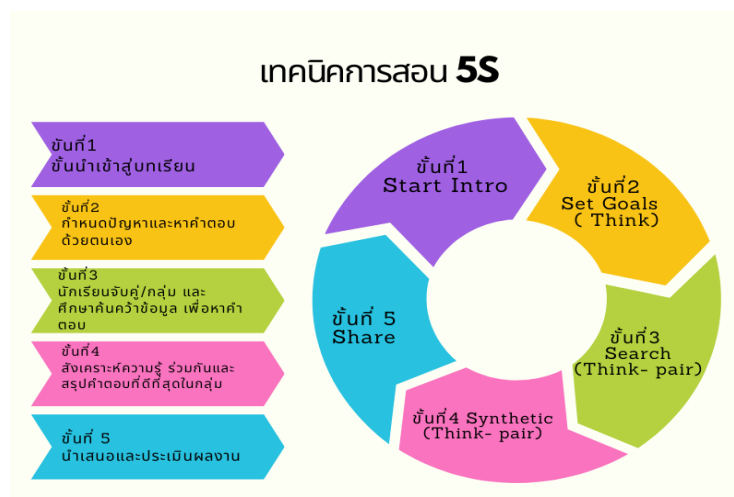
จากผลการวิจัย เรื่อง ผลของการใช้เทคนิคการสอน 5S เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

1. หลังการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S ของนักศึกษาครู พบว่าค่าเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 77.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 แสดงว่า เทคนิคการสอน 5S สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนาได้ ซึ่งเป็นเพราะนักศึกษาได้ร่วมกันทำงานกับเพื่อนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในระหว่างเรียน ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับ เทพบุตร หาญมนตรี (2563) และสุภาภรณ์ สดวกดี (2565) ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ เตยหอม (2563) ที่พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดมีผลต่อความสามารถในการให้เหตุผลและสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

2. หลังการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้นการสอนโดยใช้เทคนิคการสอน 5S สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวิจัย เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ สดวกดี (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้เกมคณิตศาสตร์เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ เทพบุตร หาญมนตรี (2563) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักศึกษามีความพึงพอใจมาก ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับ ดังนี้ นักศึกษาได้ร่วมกันทำงานกับเพื่อน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน รองลงมาคือ นักศึกษาได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในห้องเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล , นักศึกษาได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง และบรรยากาศในการเรียนผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระประภา คำภาเกะ (2563) พบว่า การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก และผลงานของงานวิจัยของ สุภาภรณ์ สดวกดี (2565) ที่พบว่าการใช้เกมคณิตศาสตร์เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก แสดงว่าเทคนิคการสอน 5S ที่พัฒนามาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ช่วยทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความสุขมากยิ่งขึ้น เนื่องจากนักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนในห้องเรียนด้วยการจับคู่กับเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยกันค้นคว้าหาคำตอบ จนกระทั่งนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาและสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองได้

องค์ความรู้การวิจัย



ภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้การวิจัย อธิบายได้ว่า เทคนิคการสอน 5S สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องกระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 Start Intro ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยการความพร้อมให้ผู้เรียน ครูผู้สอนกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ จากนั้นทบทวนความรู้เดิม ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 Set Goals (Think) ขั้นกำหนดปัญหาและหาคำตอบด้วยตนเอง

กำหนดปัญหาและทำความเข้าใจปัญหา แล้วให้นักศึกษาค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

ขั้นที่ 3 Search (Think- pair) ขั้นจับคู่/กลุ่ม และศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อหาคำตอบ

นักศึกษาจับคู่/กลุ่ม ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของตนเอง และทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันหลังจากนั้น ให้นักศึกษาร่วมกันศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 Synthetic (Think- pair) ขั้นสังเคราะห์ความรู้

นักศึกษาจับคู่/กลุ่ม ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของแต่ละคน และร่วมกันสรุปคำตอบที่ดีที่สุดในกลุ่ม

ขั้นที่ 5 Share ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน

นักศึกษานำคำตอบของกลุ่ม มาแบ่งปันในห้องเรียน ในช่วงการอภิปรายเพื่อติดตามผล เทคนิคนี้ให้โอกาสแก่นักศึกษาทุกกลุ่มที่จะแสดงออกถึงคำตอบของตนเอง รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึง

คำตอบของตนเอง โดยขณะผู้สอนฟังการนำเสนอของนักศึกษาในชั้นเรียน นักศึกษา สามารถยกมือถามได้เพื่อแสดงความคิดเห็นต่อคำตอบหรือนำเสนอคำตอบของตนเอง ซึ่งครูคอยให้ความช่วยเหลือเสนอแนะ และอธิบายเพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหายไป และขึ้นประเมินผล ผู้สอนประเมินพฤติกรรมนักศึกษาขณะปฏิบัติกิจกรรม ตรวจสอบความถูกต้องของใบงาน หรือผลงาน การตอบคำถามของนักศึกษา การทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน 5S ควรวางแผนในการจัดการเรียนรู้ให้ดี โดยเลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. การจับคู่/กลุ่มของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาต้องการเลือกคู่หรือกลุ่มด้วยตนเอง ซึ่งผู้สอนควรอธิบายเพื่อให้ นักศึกษาเกิดความเข้าใจการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ควรจัดคู่หรือกลุ่มที่มีทั้งนักศึกษาเก่ง ปานกลาง อ่อน คละกันไปในกลุ่ม เพื่อให้การสอนเทคนิค 5S เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และนักศึกษาเก่งได้ช่วยเพื่อนในกลุ่ม ร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาคำตอบได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำเทคนิคการสอน 5S ไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ
2. ควรพัฒนาการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ให้เกิดเทคนิคใหม่ตามสภาพจริงของรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิระประภา คำภาเกะ. (2563). **การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริซึมและทรงกระบอก โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับเกมคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทพบุตร หาญมนตรี. (2563). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง ดอกเบี้ยและมูลค่าของเงิน**

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอน
วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุภาภรณ์ สดวกดี. (2565). การใช้เกมคณิตศาสตร์เป็นสื่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค
เพื่อนคู่คิด เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
วารสารวิชาการโรงเรียนนายเรือด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์. 9(1):
145-156.

อมรรัตน์ เตยหอม. (2563). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด ที่มีต่อความสามารถ
ในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหาร ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

Lyman, F. T. (1981). The Responsive Classroom Discussion: The Inclusion of all
Students In. A. Anderson (Ed.), Mainstreaming Digest. pp. 109-113. college
Park: University of Education.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการ ของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น

รุ่งฟ้า ฤทธิศร¹, สุนิชานันท์ วัฒนภูมิ², ณัฐิกา นนทวงศ์,
วิวัฒน์วงศ์ บุญหนู⁴ และ ปภาวีน พชรโชติสุธี⁵

Received: 11 April 2023; Revised: 25 April 2023; Accepted: 5 May 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น ทำการรวบรวมเก็บข้อมูลโดยเลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า ปัจจัยด้านราคา (Price) มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ตามลำดับ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ไม่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, การซื้อสินค้าและบริการ, แอปพลิเคชัน Shopee

¹ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

E-mail: Rungfah.ri@rmu.ac.th

²⁻⁵ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น

Marketing Mix Factors Affecting Buying Behaviors of Shopee Application Users in Khon Kaen Province

Rungfah Rittisorn¹, Sunichanan Wattanaphum², Nattrika nontawong³,
Wiwatwong Bunnun ⁴and Paphawin Patcharachotsuthi⁵

Abstract

The purpose of this research was to study marketing mix elements that influence how Shopee application users behave when making purchases in the province of Khon Kaen. Quota sampling and multiple regression analysis were used to acquire the data. The results demonstrate that the price element (Price) has the greatest impact. Following that, the factors of product (Product) and distribution channel (Place), respectively, at the statistical significance level of 0.01, while the factor of marketing promotion (Promotion) was insignificant at the statistical significance level of 0.05 for the integrated marketing communication of Shopee Application users in Khon Kaen.

Keywords : Marketing mix, Shopee application, buying for goods and services

¹ Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan Khonkaen Campus.

E-mail: Rungfah.ri@rmuti.ac.th

²⁻⁵ Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan Khonkaen Campus.

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มยอดขายและสามารถแข่งขันในระยะยาว โดยอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทสำคัญในการทำธุรกิจทำให้เกิดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถือเป็นช่องทางหนึ่งในการส่งเสริมการขายและการบริการสู่ผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาได้ตลอดเวลา จากรายงานสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ (2564) พบว่าในปี 2564 มูลค่าการซื้อขายสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้นร้อยละ 45.05 เมื่อเปรียบเทียบกับในปี 2563 เป็นผลจากพฤติกรรมในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และมาตรการสนับสนุนของภาครัฐรวมทั้งแนวโน้มพฤติกรรมของผู้บริโภค นอกจากนี้สินค้าที่นิยมซื้อออนไลน์ 3 อันดับแรก คือ สินค้ากลุ่มเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ สินค้ากลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม และ สินค้ากลุ่มสุขภาพและเครื่องสำอาง

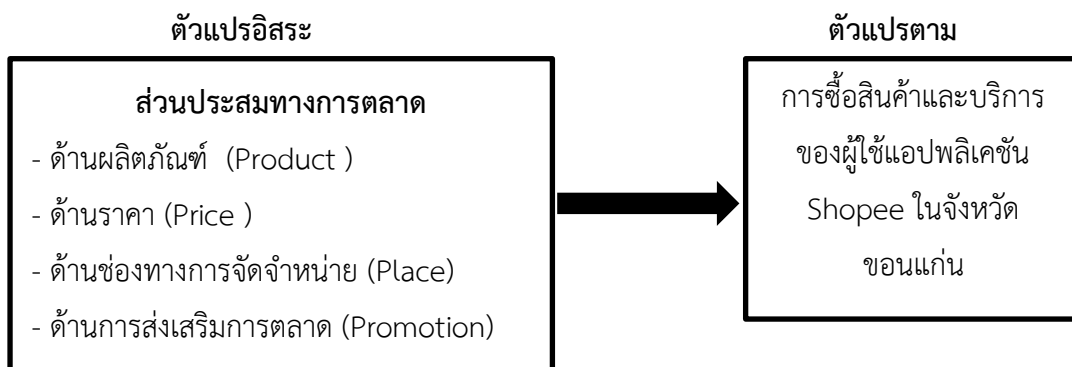
จากแนวโน้มของผู้บริโภคเกิดความนิยมในการซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง บริษัท ช้อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด จึงได้ทำการพัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ขึ้นในรูปแบบของแอปพลิเคชัน เพื่อรองรับและตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคโดยรวมร้านค้าระบบออนไลน์ เพื่อความสะดวกในการสั่งซื้อและการชำระเงิน ซึ่งปัจจุบันมีธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นประกอบกับพฤติกรรมการซื้อสินค้า และบริการของผู้บริโภคได้เปลี่ยนไปตลอดเวลา ธุรกิจจึงต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดในทุกมิติ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด

ด้วยเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญในการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและการดำเนินธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดงานวิจัย



วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Closed - End Questionnaire) โดยประชากรในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,802,872 คน. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2563) ทำการรวบรวมเก็บข้อมูลโดยเลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้ทดสอบวัตถุประสงค์และศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การแจกแจงข้อมูล

ตัวแปร	Skewness		Kurtosis	
	Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Product	-0.701	0.122	0.308	0.243
Price	-0.987	0.122	-0.102	0.243
Place	0.698	0.122	-0.329	0.243
Promotion	-0.804	0.122	-0.432	0.243
buying for goods and services	-0.842	0.122	0.119	0.243

จากตารางที่ 1 การแจกแจงข้อมูล พบว่า ค่าความเบ้ (Skewness) มีค่าระหว่าง -0.987 ถึง 0.698 และค่าความโด่ง (Kurtosis) มีค่าระหว่าง -0.432 ถึง 0.308 ซึ่งมีค่าความเบ้ (Skewness Coefficient) ไม่เกิน ± 3 และค่าความโด่ง (Kurtosis Coefficient) มีค่าไม่เกิน ± 10 บ่งชี้ให้เห็นว่าข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) (Brown, 2015; Kline, 2015) ผู้วิจัยจึงสามารถนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 2 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล

Factor	Cronbach's alpha
Product	0.820
Price	0.856
Place	0.788
Promotion	0.889
buying for goods and services	0.847

จากตารางที่ 2 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ เท่ากับ 0.820 ด้านราคา เท่ากับ 0.856 ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเท่ากับ 0.788 ด้านส่งเสริมการตลาด เท่ากับ 0.889 และการซื้อสินค้าและบริการ เท่ากับ 0.847 ซึ่งมีความมากกว่า 0.7 (Stevens, 1992) แสดงว่าข้อมูลน่าเชื่อถือ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ

Correlations				
ตัวแปร	Product	Price	Place	Promotion
Product	1			
Price	0.653**	1		
Place	0.773**	0.765**	1	
Promotion	0.423**	0.530**	0.497**	1

หมายเหตุ : ** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ พบว่า ตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.423 ถึง 0.765 ซึ่งมีค่าไม่เกิน ± 0.80 (Stevens, 1992) แสดงว่า ไม่เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

Coefficients					
Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
1. (Constant)	0.69	0.056		1.227	0.221
Product	0.250	0.021	0.219	11.724	0.000***
Price	0.625	0.018	0.722	35.082	0.000***
Place	0.100	0.025	0.094	3.931	0.000***
Promotion	0.160	0.012	0.018	1.263	0.207
$R^2 = 0.945$, Adjust $R^2 = 0.945$, Durbin- Watson = 2.024, F= 1698.835, Sig = 0.000					

หมายเหตุ : *** ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) จากการทดสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ด้วยการพิจารณา ค่า Durbin Watson เท่ากับ 2.024 มีค่าระหว่าง 1.50 – 2.50 ไม่เกิดปัญหาความคลาดเคลื่อนของตัวแปร (Saunders et al., 2003; Song et al., 2020) และเมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของแบบจำลองด้วย F-test เท่ากับ 1698.835 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000 แสดงให้เห็นว่าแบบจำลองนี้สามารถอธิบายปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น โดยมีค่า R^2 เท่ากับ 0.945 พบว่า ตัวแปรอิสระ 4 ตัว ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เท่ากับ 0.219 ด้านราคา (Price) เท่ากับ 0.722 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เท่ากับ 0.094 และด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) เท่ากับ 0.018 จากการทดสอบแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยด้านราคา (Price) และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ส่วนปัจจัย ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ไม่มีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชันShopee ในจังหวัดขอนแก่น ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดมีผลต่อการซื้อสินค้าและบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น ทำการรวบรวมเก็บข้อมูลโดยเลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านราคา (Price) มีอิทธิพลมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิวิรัส อินทร์บำรุง (2553) และดลนภัส ภูเกิด (2562) พบว่าราคาของสินค้าจากร้านค้าที่จำหน่ายมีราคาถูกกว่าร้านค้าตามท้องตลาดและความชัดเจนในเรื่องราคาจากผู้ขายมีผลต่อการตัดสินใจใช้มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะวรรณ แซ่อึ้ง (2562) พบว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์ของสินค้าที่จำหน่ายมีให้เลือกได้หลากหลายประเภทและสินค้าที่มีคุณภาพตรงตามคุณสมบัติที่ต้องการ และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าและบริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี ตั้งพานทอง (2560) สามารถค้นหาร้านค้าหรือสินค้าที่ท่านต้องการได้ง่าย ได้รับความสะดวกในการชำระเงินหลายช่องทางและมีบริการจัดส่งสินค้าถึงบ้านได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) กลับพบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในจังหวัดขอนแก่น ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ดลนภัส ภูเกิด (2562) ที่พบว่าปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านระบบแอปพลิเคชัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามยังควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อให้ครบทุกมิติ ดังนั้นผู้ให้บริการควรให้ความสำคัญและพัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อตอบสนองผู้รับบริการเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพาณิชย์.(2564).**ข่าวสารกระทรวงพาณิชย์**.สืบค้นจาก http://www.price.moc.go.th/priCe/fileuploader/file_admin_sum/new_survey-042564.pdf.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2563). **ข้อมูลประชากร กระทรวงมหาดไทย จังหวัดขอนแก่น**. สืบค้นจาก : https://www.dopa.go.th/main/web_index.

- จิวิรัส อินทร์บำรุง. (2553). ส่วนประสมทางการตลาดและทัศนคติของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต
แบงก์กิ้ง บมจ. ธนาคารกรุงไทยในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. นครปฐม :
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยญาพัทธ์ จงทวี. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ใน
เขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดลนภัส ภูเกิด.(2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชันช้อปปี้ใน
กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการตลาด
มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปิยะวรรณ แซ่อึ้ง. (2562). ความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Shopee.
สาขาการเงินและการธนาคาร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มยุรี ตั้งพานทอง. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการผ่าน
อินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคจังหวัดกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธนบุรี.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory Factor Analysis for Applied Research*. (2nd Ed).
New York: Guilford Press.
- Kline, R. B. (2015). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. (2nd
Ed.). New York: Guilford Press.
- Saunders, M., P. Lewis, A. Thornhill. (2003). *Research Methods for Business Students*.
(3rd ed.). England: Prentice Hall.
- Soewignyo, T. I. (2020). *Analysis of the Effect of Profitability, Solvability, and
Dividend Policy on Banking Firm Value*. *Journal of Human Behavior,
Development and Society*. 21(1): 28–34.
- Stevens, J. P. (1992). *Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences*. New
York: Lawrence Erlbaum Associates. Hillsdale.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนใน มลฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ภูมิภาคนต์ ศิริบุญประสิทธิ์¹ และ ธนภต วังคมหาเศรษฐ์²

Received: 30 April 2023; Revised: 14 May 2023; Accepted: 25 May 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน มีวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (convenience sampling) จำนวน 384 คน การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้บริโภคทุเรียนสดชาวจีนในมณฑลยูนนาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนประสมทางการตลาดของทุเรียนสดจากประเทศไทยด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด รองลงมาด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านการจัดจำหน่าย โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้านมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลในทิศทางบวก ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีในทิศทางลบ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน และสามารถพยากรณ์การตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยได้ร้อยละ 68.8 และสามารถสร้างสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ ได้ดังนี้

$$\hat{y} = .292 + .735 (\text{Promotion}) + .217 (\text{Price}) + .162 (\text{Product}) - .193 (\text{Place})$$

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจซื้อ, ทุเรียนสด, ผู้บริโภคชาวจีน

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

E-mail : timakan.siri@bmail.net

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Factors influencing Chinese consumers' purchasing decisions of fresh durian from Thailand in Yunnan Province, Kunming Capital People's Republic of China

Timakan Siribunyaprasit¹ and Thanakit Vongmahasetha²

Abstract

The purpose of this study was to study the influence of marketing mix on purchasing decisions of fresh durian from Thailand. The research use survey research by selecting a sample of Chinese consumers in Kunming, Yunnan Province, People's Republic of China, 384 people. Collected data using online questionnaire. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results showed that Most of the samples were female, aged between 31-40 years old, educated at bachelor's degree working as civil servants/state enterprise employees, and monthly income was less than 10,000 baht. (2) The overall market mix of fresh durian from Thailand was the highest in terms of product, followed by marketing promotion, price and distribution. (3) The results of the hypothesis test revealed that the four marketing mix factors significantly influenced the decision to buy fresh durian from Thailand at the level of 0.05, with the marketing promotion, price and product factors in the positive direction, while the distribution channel is in a negative direction and marketing mix factors in all 4 aspects and can predict the decision to buy fresh durian from Thailand at 68.8% And the Multiple Linear Regression equations are:

$$\hat{y} = .292 + .735 (\text{Promotion}) + .217 (\text{Price}) + .162 (\text{Product}) - .193 (\text{Place})$$

Keywords: Marketing Mix, Purchasing Decisions, Fresh Durian, Chinese Consumers

¹ Master's degree student, Master of Business Administration Program, Graduate School Bangkok University
E-mail: timakan.siri@bumail.net

² Lecturer of Faculty of Business Administration, Bangkok University

บทนำ

ทุเรียนคือผลไม้ในเขตเมืองร้อนมีลักษณะเปลือกแข็งมีหนาม มีรสชาติและกลิ่นเฉพาะตัว และเป็นผลไม้ที่ได้ชื่อว่าเป็น “ราชาแห่งผลไม้” และเป็นผลไม้เชิงเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยในการนำเข้าและส่งออก จากข้อมูลการนำเข้าทุเรียนทั่วโลก พบว่า ทุเรียนไทยได้รับความนิยมอย่างมาก และมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากกว่า 76 เปอร์เซ็นต์ ของการนำเข้าทุเรียนทั่วโลก (ธนากรแห่ง ประเทศไทย, 2565) เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนการส่งออกทุเรียนกับผลไม้ชนิดอื่น ๆ ได้แก่ ลำไย มังคุด ไปยังต่างประเทศในปี พ.ศ 2564 พบว่า ไทยส่งออกทุเรียนไปจีนได้มากที่สุด รองลงมาฮ่องกงและเวียดนาม ทำให้เห็นได้ว่าการจีนเป็นตลาดที่สำคัญในการส่งออกทุเรียนไทย โดยในระหว่างปี พ.ศ 2561 – 2565 พบว่า ไทยสามารถส่งออกทุเรียนสดเพิ่มขึ้นจาก 30,168 ล้านบาท ในปี พ.ศ 2561 เป็น 109,108 ในปีพ.ศ 2564 โดยในปี พ.ศ 2561 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ (Covid-19) ในประเทศจีนจึงทำให้จีนต้องปิดประเทศโดยปิดการเข้าออกทั้งภายในและนอกประเทศ รวมถึงการขนส่งต่างๆ เพื่อป้องกันและลดการติดเชื้อโรคดังกล่าวจึงส่งผลให้การส่งออกทุเรียนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีอื่น ๆ

แม้ว่าสถานการณ์การติดเชื้อยังเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องจากปลายปีพ.ศ 2562 การส่งออกผลไม้ไทยยังสามารถขยายตัวได้ดีต่อเนื่องตามความต้องการของตลาดที่มีปริมาณทุเรียนสูงซึ่งมากกว่าจำนวนผลผลิตที่สามารถผลิตได้ แต่ก็สามารถส่งออกผลผลิตทุเรียนได้ในปริมาณสูงขึ้นในทุกปี เพื่อให้การส่งออกทุเรียนสดถูกต้องตามกฎหมายที่กำหนดผู้ประกอบการธุรกิจการส่งออกทุเรียนจำเป็นต้องจดทะเบียนเป็นผู้ส่งทุเรียนสดออกไปนอกราชอาณาจักรไว้ต่อกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด หลังจากนั้นต้องติดป้ายฉลากเป็นภาษาอังกฤษที่สินค้า และต้องรายงานผลการส่งออกต่อกรมวิชาการเกษตร (กรมการค้าต่างประเทศ, 2563) โดยในปีพ.ศ 2565 ไทยได้เผชิญกับข้อจำกัดด้านการขนส่งการส่งออกทุเรียนสดไปจีนหลายประการ เช่น มาตรการขนส่งระหว่างประเทศ ข้อจำกัดเรื่องการปิดช่องทางการขนส่งในบางจุด การควบคุมสินค้าปลอดเชื้อ จึงส่งผลให้การส่งออกทุเรียนในช่วงปีดังกล่าวลดลงจาก ปีพ.ศ 2564 เป็น 102,222 ล้านบาท แต่อย่างไรก็ตามยังคงคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ 2566 ไทยยังสามารถส่งออกทุเรียนได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากไทยยังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดทุเรียนมากขึ้นร้อยละ 90 ของการนำเข้าทุเรียนของจีน

ทุเรียนสดของไทยที่วางจำหน่ายในประเทศจีนมีหลายสายพันธุ์ ได้แก่ หมอนทอง หลงลับแล พวงมณี ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง เป็นต้น โดยพันธุ์หมอนทอง หรือภาษาจีนเรียกว่า “ไท่กั่วจินเจินโถว” เป็นพันธุ์ทุเรียนที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคชาวจีนมากที่สุด คนจีนมักรับประทานแบบสุกกอมหรือสุกแบบละ ๆ และนำไปประกอบเป็นผลิตภัณฑ์และเมนูอาหารต่าง ๆ อย่าง

หลากหลาย และจากข้อมูลการส่งออกทุเรียนไทยไปจีนมีแนวโน้มมากขึ้นในทุกปี จึงทำให้เห็นได้ว่าทุเรียนไทยนั้นได้รับความนิยมอย่างมากในจีน (ภากร กัทชลี, 2565) นอกจากนี้ไทยยังสร้างรายได้จากการส่งออกทุเรียนโดยในปี 2564 ในช่วง 5 เดือนแรกประเทศไทยทำสถิติรายได้เดือนสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ที่ 934.9 ล้านดอลลาร์ฯ ขยายตัวร้อยละ 95.3 โดยรวมแล้วตลอดช่วง 5 เดือนแรกของปี 2564 ยังคงเร่งตัวร้อยละ 45.2 มีมูลค่า 1,839 ล้านดอลลาร์ฯ ทำให้การส่งออกทุเรียนกลายเป็นสินค้าเกษตรเศรษฐกิจส่งออกสำคัญในลำดับที่ 2 รองจากยางพารา และผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง นอกจากนี้ในปี 2563 แม้จะประสบปัญหาการแพร่ระบาดของ Covid 19 แต่ผลการส่งออกทุเรียนสดของไทยกลับเติบโตมากถึงร้อยละ 41.5 และยังมีโอกาสเติบโตทำสถิติใหม่อย่างต่อเนื่อง (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564) จากความนิยมของทุเรียนไทยในตลาดจีนที่ทำให้สามารถจำหน่ายทุเรียนส่งออกได้อย่างต่อเนื่องทำให้ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย ได้ให้ความสนใจเข้าแข่งขันตลาดทุเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะมาเลเซียที่มีนโยบายเชิงรุกระดับประเทศประชาสัมพันธ์ทุเรียน “มุซังคิง” ราคาระดับพรีเมียม เป็นกระแสดึงดูดผู้บริโภค และมีการเจรจาระหว่างภาครัฐในการส่งออกทุเรียนจากมาเลเซียไปจีน เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2562 ศุลกากรแห่งชาติจีนประกาศอนุญาตการนำเข้าทุเรียนสดทั้งลูกแบบแช่แข็งจากมาเลเซีย ทำให้มาเลเซียเป็นประเทศที่ 2 ที่มีการส่งออกทุเรียนทั้งลูกไปจีน เนื่องจากที่ผ่านมาไทยเป็นประเทศเดียวที่ส่งออกทุเรียนทั้งลูกไปจีนได้ ส่วนมาเลเซียส่งไปขายได้เฉพาะทุเรียนแช่แข็ง จะเห็นได้ว่า ในอนาคตประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มสูงในการแย่งส่วนแบ่งตลาดของทุเรียนไทย

การพัฒนาโครงการคมนาคมเชื่อมระบบเศรษฐกิจระหว่าง ไทย ลาว และจีน ในปี 2565 ทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาดโดยการขยายตลาดส่งออกทุเรียนไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยเส้นทางรถไฟจีน - ลาว ได้มากขึ้น แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากนโยบาย Zero-Covid ของจีนซึ่งมีการตรวจสอบสินค้านำเข้าอย่างเข้มงวดผ่านด่านตรวจต่าง ๆ จนถึงด่านโมฮ่านในมณฑลยูนนาน ทำให้การจราจรติดขัดส่งผลกระทบต่อผลผลิตของไทย (ฐานเศรษฐกิจ, 2565ก) แต่ก็สามารถแก้ไขปัญหาโดยการขนส่งแบบผสมผสาน “ราง - รถ” ภายใต้พิธีสารไทย - จีนโดยออกจากสถานีเวียงจันทน์ใต้ผ่านพิธีการสินค้าผ่านแดนจนถึงด่านโมฮ่านในมณฑลยูนนานซึ่งสามารถลดระยะเวลาในการขนส่งได้เพียงวันครึ่ง (ฐานเศรษฐกิจ, 2565ข) นอกจากนี้สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เปิดจุดตรวจและกักกันพืชที่ด่านรถไฟโมฮ่านในมณฑลยูนนานในช่วงเดือนธันวาคมปี 2565 ที่ผ่านมาทำให้ในอนาคตผู้ผลิตทุเรียนเพื่อการส่งออกจะสามารถขนส่งทุเรียนด้วยเส้นทางรถไฟสายจีน - ลาว จากไทยไปเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งช่องทาง (ข่าวสด, 2565)

จากแนวโน้มการส่งออกทุเรียนไปสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ยังคงเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงโอกาสในการเพิ่มช่องทางการส่งออกทุเรียนผ่านเส้นทางรถไฟไปยังเมืองคุนหมิงที่ในอนาคต ทำให้เห็นได้ว่า

การศึกษาความต้องการของตลาดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นการศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผน ปรับปรุง พัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการส่งออกทุเรียนไปเมืองมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อศึกษาระดับการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาดถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญ การตลาดสำหรับผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ โดยการวางกลยุทธ์ต้องเน้นการวางน้ำหนักปัจจัยการตลาดที่เหมาะสมโดยเน้นกลุ่มตลาดผู้บริโภคเป้าหมาย ส่วนประสมทางการตลาดแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (Kotler and Keller, 2016)

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งที่เสนอขายจากผู้ขายเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ โดยผู้ขายต้องนำเสนอสิ่งที่มีประโยชน์ทำให้ลูกค้ารับรู้ถึงคุณค่าที่จะได้รับ สินค้าที่นำเสนอจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจน คุณสมบัติต่าง ๆ ของสินค้า การกำหนดตำแหน่งในการวางสินค้า มีการปรับปรุงพัฒนาสินค้าอยู่เสมอ รวมถึงขั้นตอนกระบวนการผลิตต่าง ๆ
2. ด้านราคา (Price) เป็นสิ่งแลกเปลี่ยนที่มีความจำเป็นเพื่อใช้ในการซื้อสินค้าซึ่งอยู่ในรูปแบบเป็นตัวเงิน ผู้ซื้อ การตั้งราคานี้ต้องได้รับการยอมรับจากตลาดเป้าหมายและสู้กับคู่แข่งได้ หากธุรกิจตั้งราคาต่ำก็จะทำให้คู่แข่งรายอื่น ๆ สามารถลดราคาตามได้ในเวลาอันรวดเร็ว ในมุมมองของลูกค้า การตั้งราคามีผลเป็นอย่างมากต่อการตัดสินใจซื้อบริการของลูกค้า และราคาของการบริการเป็นปัจจัยสำคัญในการบอกถึงคุณภาพที่จะได้รับ กล่าวคือ หากราคาสูงคุณภาพในการบริการน่าจะสูงด้วยจึงทำให้ลูกค้าหวังว่าการบริการที่ได้จะรับนั้นสูงขึ้นด้วย แต่ผลที่ตามมาคือ บริการต้องมีคุณภาพตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าได้ หากสินค้าหรือบริการนั้นมีราคาต่ำลูกค้ามักคิดว่าจะได้รับบริการจะมีคุณภาพน้อยกว่าลูกค้าจะรู้ว่าไม่กล้าเสี่ยงที่จะใช้บริการนั้น ๆ

3. ด้านการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง ช่องทางหรือกิจกรรมที่ใช้เพื่อเคลื่อนผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมาย มีการจัดหมวดหมู่สินค้าที่ชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างสม่ำเสมอ ในมุมมองของเจ้าของกิจการร้านค้าการเลือกทำเลที่ตั้ง (Location) มีความสำคัญมาก เนื่องจากทำเลที่ตั้งที่กิจการจะเป็นตัวกำหนดกลุ่มลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการ ดังนั้นสถานที่ให้บริการจึงต้องครอบคลุมพื้นที่ในการให้บริการกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด การจัดจำหน่ายยังรวมไปถึงการสาธิตการใช้งาน บอกรประโยชน์ ตั้งแสดงสินค้าที่สามารถให้ผู้บริโภคสามารถทดลองใช้สินค้านั้น ๆ ได้นอกจากนี้ยังรวมถึงการขายสินค้าในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าได้ง่าย มีช่องทางการจัดส่งสินค้าที่มีความรวดเร็ว ในส่วนมุมมองของผู้ผลิตสินค้าต้องคำนึงถึงกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ (1) ช่องทางจำหน่ายสินค้า (Channel of Distribution) (2) การกระจายสินค้า (Physical Distribution)

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง เป็นตัวช่วยในการสื่อสารกับผู้บริโภค สร้างแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดความสนใจ จัดจำภาพลักษณ์ของสินค้าที่จำหน่าย นอกจากนี้ การส่งเสริมการตลาดเป็นการติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ ผ่านการการโปรโมชันต่าง ๆ ร้านค้ามี เช่นการสะสมแต้มคะแนนเพื่อแลกของรางวัล หรือของสัมมนาคุณสินค้า

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ

การตัดสินใจซื้อเป็นวิธีการที่ผู้บริโภคตัดสินใจ โดยมีแรงจูงใจและทัศนคติอันสะท้อนถึงความปรารถนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเปรียบเทียบระหว่างเหตุการณ์ที่มีตั้งแต่ 2 เหตุการณ์ขึ้นไป หากพบว่ามีความเลือกก็ทำให้บุคคลเกิดการเปรียบเทียบและนำไปสู่สถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจตามมา (Kotler, 2000; Schiffman & Kanuk, 1994) โดยการตัดสินใจซื้อของผู้ซื้อประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตระหนักถึงปัญหา เป็นขั้นตอนเริ่มต้นของกระบวนการ โดยสาเหตุหลักของความต้องการเกิดจากสิ่งกระตุ้นเป็นแรงขับ โดยผู้บริโภคจะสังเกตเห็นถึงความแตกต่างระหว่างสภาวะปัจจุบันกับสภาวะในอุดมคติ

2. การค้นหาข้อมูล หากสิ่งที่ต้องการตอบสนองอยู่ใกล้ตัวและผู้ใช้บริโภคถูกกระตุ้นจะเกิดการตอบสนองในทันที แต่บางครั้งผู้ใช้บริโภคมีความต้องการเกิดขึ้นแต่ยังไม่สามารถตอบสนองได้ทันที ความต้องการนั้นจะถูกสะสมไว้เพื่อหาโอกาสที่จะซื้อสินค้าหรือบริการในภายหลัง เมื่อความต้องการถูกสะสมไว้มาก ๆ และเป็นระยะเวลานานจะทำให้เกิดความตั้งใจที่จะตอบสนองเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะเก็บรวบรวมค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่จะมาตอบสนอง

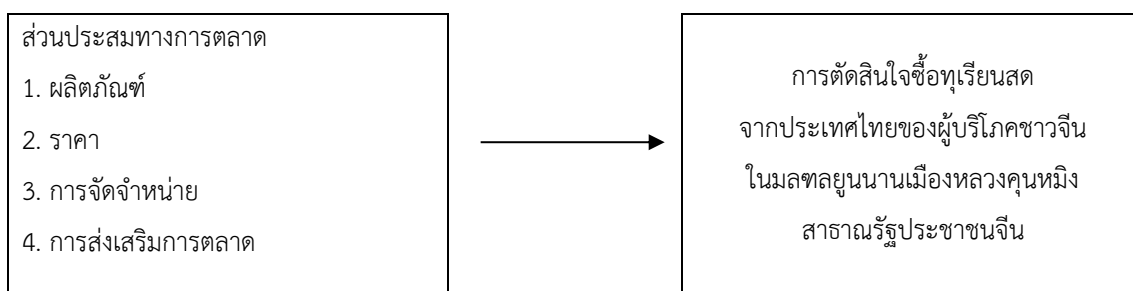
3. การประเมินทางเลือก เมื่อผู้บริโภคเกิดการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าจนเพียงพอแล้ว ก็จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาเปรียบเทียบตามอรรถประโยชน์ที่พึงได้รับ เช่น ด้านบริการ ราคา ความคุ้มค่า สถานที่ เงื่อนไขพิเศษต่าง ๆ แล้ว จึงประเมินผลเพื่อเลือกทางเลือกต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงความต้องการที่จะได้รับต้องเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

4. การตัดสินใจซื้อ เป็นขั้นตอนหลังจากการประเมินทางเลือกแล้ว ผู้บริโภคจะรู้ว่าตนเองพึงใจผลิตภัณฑ์ใดมากที่สุด ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่ชอบที่สุด

5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ หลังจากที่ผู้บริโภคได้ซื้อสินค้าหรือใช้บริการไปแล้วผู้บริโภคอาจพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ผู้ประกอบกิจการบริการจะต้องทราบระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคภายหลังการซื้อ เพราะจะมีอิทธิพลต่อการซื้อครั้งต่อไปและการบอกต่อ ซึ่งความพึงพอใจของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับความคาดหวังกับผลจากการของสินค้า ถ้าสินค้าตรงความคาดหวังผู้บริโภคก็จะเกิดความพอใจภายหลังการซื้อ ส่วนที่อาจไม่พึงพอใจอาจเกิดจากหลายสาเหตุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมการศึกษาสามารถสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research hypothesis)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอย่างน้อย 2 ด้านที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีแนวทางการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ W.G. Cochran (1953) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน จากนั้นเลือกสุ่มแบบความสะดวก (Convenience)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.948 แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทย ได้แก่ สายพันธุ์ที่เลือกซื้อ ขนาดที่เลือกซื้อ ความถี่ในการซื้อ สถานที่ซื้อ ช่วงเวลาที่ซื้อ ค่าใช้จ่ายในการซื้อ เหตุผลที่ซื้อ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ

ส่วนที่ 3 ส่วนประสมทางการตลาดของทุเรียนสดจากประเทศไทย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

ส่วนที่ 4 การตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

แบบสอบถามในส่วนที่ 3-4 มีลักษณะคำถามเป็นแบบใช้มาตราส่วนค่าประมาณ (Likert Scale) โดยจัดเป็นการวัดข้อมูล ประเภทอันดับภาคขึ้น โดยเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่างๆ แบ่งขนาดอันดับภาคขึ้น เท่ากับ 0.8 (ใช้สูตรอันดับภาคขึ้น เท่ากับ ค่าสูงสุดลบค่าต่ำสุดแล้วหารด้วยจำนวนขั้น) มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน สามารถกำหนดได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 384 ชุด ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและทฤษฎีเพื่อสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนก่อนทำการลงรหัส และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Stepwise เพื่อทดสอบสมมติฐาน (กัลยา วานิชปัญญา, 2552)

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริโภควัยผู้ใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31 – 40 ปี เคยศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท

ส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ของทุเรียนสดจากประเทศไทย

ผู้บริโภควัยผู้ใหญ่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของทุเรียนสดจากประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านการจัดจำหน่าย โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวม

ส่วนประสมทางการตลาด	ประเด็นที่สำคัญ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสำคัญ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	ทุเรียนมีหลากหลายสายพันธุ์ให้เลือกซื้อและมีให้ทดลองชิม	4.46	0.52	มากที่สุด
2. ด้านราคา	ราคาทุเรียนมีความเหมาะสมกับคุณภาพทุเรียนสร้างความสนใจให้ผู้ซื้อได้ดี	4.43	0.58	มากที่สุด
3. ด้านการจัดจำหน่าย	มีช่องทางการจัดจำหน่ายทางออนไลน์และสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ซื้อ	4.43	0.57	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	มีการแบ่งเนื้อทุเรียนขายเป็นแพ็คเกจสะดวกต่อการบริโภคโดยไม่ต้องปอกทุเรียนเอง	4.45	0.50	มากที่สุด
โดยภาพรวม		4.44	0.50	มากที่สุด

การตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมลฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผู้บริโภคชาวจีนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นในเรื่องความหลากหลายของพันธุ์ทุเรียนทำให้สามารถเปรียบเทียบเนื้อสัมผัส กลิ่น และรสชาติ ในการเลือกซื้อที่ง่ายขึ้น รองลงมาคุณภาพและราคาของทุเรียนสดไทยมีความเหมาะสมกับปริมาณที่ซื้อ, ทุเรียนสดไทยมีความปลอดภัยและได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐ, ทุเรียนสดไทยมีรสชาติอร่อยกว่าทุเรียนประเทศอื่น และเชื่อมั่นในคุณภาพของทุเรียนไทยและจะแนะนำให้บุคคลที่รู้จักซื้อทุเรียนไทยในอนาคต โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความสำคัญของการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยของผู้บริโภคชาวจีนในมลฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

การตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทย ของผู้บริโภคชาวจีน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความสำคัญ
1. ทุเรียนสดไทยมีรสชาติอร่อยกว่าทุเรียนประเทศอื่น	4.42	0.63	มากที่สุด
2. ทุเรียนสดไทยมีความปลอดภัยและได้รับการรับรองจาก หน่วยงานภาครัฐ	4.47	0.60	มากที่สุด
3. ความหลากหลายของพันธุ์ทุเรียนทำให้สามารถเปรียบเทียบ เนื้อสัมผัส กลิ่น และรสชาติ ในการเลือกซื้อที่ง่ายขึ้น	4.52	0.57	มากที่สุด
4. คุณภาพและราคาของทุเรียนสดไทยมีความเหมาะสมกับ ปริมาณที่ซื้อ	4.48	0.60	มากที่สุด
5. เชื่อมั่นในคุณภาพของทุเรียนไทยและจะแนะนำให้บุคคลที่ รู้จักซื้อทุเรียนไทยในอนาคต	4.02	0.92	มาก
โดยภาพรวม	4.38	0.55	มากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยในทิศทางบวก ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยในทิศทางลบ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน สามารถพยากรณ์การตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยได้ร้อยละ 68.8 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	การตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทย						
	R ²	ค่าคงที่	B	SE	Beta	t	Sig.
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	.688	.292	.735	.049	.675	14.923	.000*
ด้านราคา (Price)			.217	.074	.228	2.956	.003*
ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)			.162	.059	.152	2.762	.006*
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)			-.193	.056	-.204	-3.454	.001*
F = 208.602 Sig = .000*							
Y = .292 + .735 (Promotion) + .217 (Price) + .162(Product) - .193 (Place)							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทย เนื่องจากผู้บริโภคเป็นชาวต่างชาติ การส่งเสริมการตลาดของผู้ประกอบการธุรกิจทุเรียน หรือตัวแทนการส่งออกจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างการรับรู้ข้อมูลกับชาวต่างชาติ และทุเรียนหมอนทองถือได้ว่าเป็นทุเรียนไทยที่ได้รับความนิยมและเป็นที่รู้จักสำหรับผู้บริโภคในประเทศจีน ดังนั้นการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านที่มาของสายพันธุ์ทุเรียนโบราณเป็นที่รู้จักและมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค การใช้สื่อเพื่อให้ผู้บริโภคสนใจและเข้าถึงเรื่องราวที่มาของทุเรียน สวนทุเรียน เรื่องของอายุของสวน การเป็นที่รู้จักของสวนและการดูแลของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนและแหล่งที่ตั้งเรื่องพื้นที่การปลูกก็มีผลต่อการรับรู้เรื่องราวรสชาติของผู้บริโภค (ภูวงศ์ ยอดแก้ว, 2564) นอกจากนี้การศึกษาของณัฐนันท์ สีสพัฒนกิจ (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของการใช้สื่อออนไลน์ของผู้บริโภคและคุณภาพของระบบออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรแปรรูป (ทุเรียนอบแห้ง) ซึ่งให้เห็นว่า คุณภาพของระบบออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนแปรรูป ดังนั้นสื่อออนไลน์ในปัจจุบันยังสามารถใช้เป็นสื่อ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดีเป็นช่องทางข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย และใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการตัดสินใจว่าจะซื้อสินค้าหรือไม่ซื้อสินค้า ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลทางลบกับการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทย อาจเกิดจากมุมมองของผู้บริโภคชาวจีนที่มองว่าหากเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายทุเรียนมากขึ้น และสถานที่จำหน่ายอาจเป็นร้านค้าทั่วไปหรือตลาดสด สินค้าที่

นำมาจำหน่ายอาจไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถทดลองชิมได้ ราคาไม่ตัดป้ายประกาศที่มีความชัดเจน ความถูกต้องนามัยของสถานที่จำหน่าย นอกจากนี้ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการจำหน่ายที่เหมาะสมตามลักษณะเนื้อทุเรียน ดังนั้นการเก็บรักษาสินค้าของร้านค้าเพื่อนำออกมาจำหน่ายจึงมีความสำคัญ

สรุปและข้อเสนอแนะ (Summary and Conclusion)

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นในเรื่องความหลากหลายของพันธุ์ทุเรียน ทำให้สามารถเปรียบเทียบเนื้อสัมผัส กลิ่น และรสชาติ ในการเลือกซื้อที่ง่ายขึ้น รองลงมาคุณภาพ และราคาของทุเรียนสดไทยมีความเหมาะสมกับปริมาณที่ซื้อ, ทุเรียนสดไทยมีความปลอดภัย และได้รับการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐ, ทุเรียนสดไทยมีรสชาติอร่อยกว่าทุเรียนประเทศอื่น และเชื่อมั่นในคุณภาพของทุเรียนไทยและจะแนะนำให้บุคคลที่รู้จักซื้อทุเรียนไทยในอนาคต และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยในทิศทางบวก ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยในทิศทางลบ และสามารถพยากรณ์การตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยได้ร้อยละ 68.8

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน เมืองหลวงคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีนมีพฤติกรรมการเลือกซื้อทุเรียนพันธุ์หมอนทองมากที่สุด ทำให้เห็นได้ว่าแนวโน้มในอนาคตทุเรียนพันธุ์หมอนทองยังคงสามารถส่งออกไปจำหน่ายในประเทศจีนได้มากขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของทุเรียน เพื่อรักษามาตรฐานสินค้าอันส่งผลต่อรายได้จากการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ (1) พัฒนาสายพันธุ์ทุเรียนที่มีคุณภาพทนต่อการเกิดโรค (2) เก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับสายพันธุ์ทุเรียนและไม่ตัดทุเรียนอ่อน (3) พัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อรักษาความสดและยืดอายุของทุเรียน และ (4) เลือกรับขนส่งที่รักษาความสดใหม่ของสินค้า เช่น การใช้ระบบขนส่งเย็น

2. ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนสดจากประเทศไทยมากที่สุด ดังนั้น การเน้นบริการลูกค้าผ่านสื่อดิจิทัลจะทำให้ชาวต่างชาติรู้จักทุเรียนไทยมากขึ้น มีการลดราคาเพื่อกระตุ้นการซื้อทุเรียนเพิ่มมากขึ้น

3. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภค เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทุเรียนอื่น ๆ เช่น ทุเรียนแปรรูป ทุเรียนสดแช่แข็ง เพื่อใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจทุเรียนเพื่อการส่งออก

4. การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาในมุมมองของผู้บริโภคเท่านั้น ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษารูปแบบการส่งออกและกระบวนการทางตลาดที่ช่วยให้ธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจทุเรียนเพื่อการส่งออกในประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

ฐานเศรษฐกิจ. (2565). ส่งออกทุเรียนไทย ผ่าน รถไฟ “จีน-ลาว” ขบวนแรก ถึงประเทศจีนแล้ว.

สืบค้นจาก : <https://www.thansettakij.com/economy/522412>.

กัลยา วานิชบัญชา. (2552). **หลักสถิติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมการค้าต่างประเทศ. (2563). ประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจดทะเบียนเป็นผู้ส่งผลทุเรียนสดออกไปนอกราชอาณาจักร พ.ศ. 2563. สืบค้นจาก: <https://www.dft.go.th/th-th/Detail-Law/ArticleId/8702/8702>.

ฐานเศรษฐกิจ. (2565 ก). เจรจากทุเรียนขึ้นรถไฟไปคุนหมิง ดันส่งออกผลไม้ไทยเจาะตลาดจีน. สืบค้นจาก : <https://www.thansettakij.com/economy/517284>.

ณัฐนันท์ ลิพัฒน์กิจ. (2557). พฤติกรรมของการใช้สื่อออนไลน์ของผู้บริโภคและคุณภาพของระบบออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรแปรรูป (ทุเรียนอบแห้ง บนระบบออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2565). ผลไม้ไทยสุดฮอตรุกตลาดโลกฝ่าโควิด-19. สืบค้นจากจาก: https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_25May2022.aspx.

ภากร กัทชลี.(2565). จริงหรือไม่? ที่ "ทุเรียนไทย" ฮิตใน "จีน". สืบค้นจากจาก : <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/1003175>.

ภูวงศ์ ยอดแก้ว. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อทุเรียนโบราณของประเทศไทย. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิตวิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.

Kotler, P. (2000). **Marketing management (The Millennium ed.)**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice–Hall.

Kotler, P and Keller Kelvin Lane. (2016). **Marketing Management**. (15th ed). Edinburgh : Pearson Education.

Schiffman, L. G., L. L. Kanuk, (1994). **Consumer behavior**. (5th ed). Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จิระประภา หงษ์เงิน¹, ธารณันท์ พรหมขัตตะ², บุษรา พิลลา³,พลวัต สอนมั่ง⁴ และ ธนากร ทังเรือง⁵

Received: 2 May 2023; Revised: 16 May 2023; Accepted: 2 June 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2) เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และสมาชิกในชุมชน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประกอบด้วย 3 แนวทางที่สำคัญ คือ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activity) ด้วยการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน 2) การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) โดยชุมชนต้องหาจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อนำเสนอเรื่องราวและประสบการณ์ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว และ 3) ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าผ่านการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้นำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการวางแผนนโยบายการพัฒนาและเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้บริบทพื้นที่ชุมชนเป็นตัวตั้ง ในการอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยววิถีถิ่น, กิจกรรมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

¹⁻⁵ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Guideline for the Promoting Rural Tourism through Creative Tourism Activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province

Jiraprapa Hongngoen¹, Taranan Promkhadja², Butsara Pila³,
Phonlawat Sonmang⁴ and Thanakorn Thangruang⁵

Abstract

This research article aims to, 1) To study the community context of Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province. 2) To analyze rural tourism through creative tourism activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province, and 3) To propose guidelines for promoting rural tourism through creative tourism activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province, by using qualitative research method was based on in-depth interviews with key informants with a semi-structured interview are: government officials, community leaders, tourism operators, and community members by using the purposive sampling for a content analysis. The results were found a guideline for the promoting rural tourism through creative tourism activities in Phawo Subdistrict, Mae Sot District, Tak Province consist of 3 important approaches: 1) Tourism activities by designing tourism activities that conform to the community lifestyle. 2) Learning and Knowledge Sharing the community must find its strengths or identity in order to present stories and experiences through exchanging knowledge between local people and tourists, and 3) Shared experiences between tourists and communities In which tourists gain valuable experiences through operations activities. However, the tourism-related sector has applied the results of the study to planning development policies and as a guideline for promoting tourism by using the community context as a basis in preserving ways of life, culture, traditions through sustainable creative tourism activities.

Keyword: Rural Tourism, Tourism Activities, Creative Touris

^{1 -5} Arts Program, Tourism and Service Industry Program, Faculty of Business Administration Northern College

บทนำ

การให้คำนิยามของ Ecotourism มีหลากหลายขึ้นอยู่กับภูมิหลังของแต่ละคน หรือสังคมที่ผู้เขียนหรือนักวิชาการคลุกคลีอยู่ โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาที่คู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในบริบทสังคมไทยที่คนกับธรรมชาติมีความผูกพันใกล้ชิดกัน แนวคิดนี้จึงเน้นบทบาทของคน และชุมชนมากขึ้น (พจนานุกรม, 2546) หน่วยงานภาครัฐต่างให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งเน้น การฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิม พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และเสริมสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ด้วยวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การต่อยอดในการสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรม และวิถีชุมชน ในท้องถิ่นเป็นสำคัญ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งมองว่าคนและชุมชนเข้าไปมีบทบาทในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมกับส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีแหล่งธรรมชาติเป็นฐาน นอกจากนี้ภาครัฐยังมี โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ และพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการส่งเสริมจิตใจให้เกิด การท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ Amazing Thailand Go Local ท่องเที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโตใหญ่ เมืองไทยเติบโต โครงการ Village To The World เพิ่มมูลค่ายกระดับการท่องเที่ยว โครงการ OTOP Village หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว 8 เส้นทาง โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เป็นต้น

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันแตกต่างกันไป จากอดีตที่มีวัตถุประสงค์พักผ่อน แสวงหาความสุข ความสนุกสนานเพลิดเพลินผ่านการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเปลี่ยนเป็นเน้นการเรียนรู้ ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ หรือมีส่วนในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมนั้น เน้นการเรียนรู้ ต้องการประสบการณ์ที่แท้จริงจากการเดินทางท่องเที่ยว โดยต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับเจ้าของวัฒนธรรม ศึกษา เรียนรู้ รวมถึงการใช้ชีวิตร่วมกับเจ้าของสถานที่ ให้ความสำคัญถึงคุณภาพของผู้มาเยือนกับเจ้าบ้าน หรือ เจ้าของพื้นที่ วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อก่อให้เกิดความจดจำ และได้รับประสบการณ์ที่ประทับใจจากการท่องเที่ยว จึงได้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ คือ การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (TAT Review Magazine, 2015) จากแรงขับเคลื่อนของนักท่องเที่ยวที่ปรารถนาจะสัมผัสประสบการณ์ที่เป็นชุมชน

ท้องถิ่น และการท่องเที่ยวอย่างจริงจังเท่านั้นมีมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวทั้ง ในประเทศไทยและจากทั่วโลก เดินทางไปเยือนสถานที่ใหม่ ๆ ที่ออกนอกเส้นทางเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ที่พักอันมีเอกลักษณ์ และประสบการณ์ในชุมชน จะช่วยให้ถึงจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว การท่องเที่ยววิถีถิ่น หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงาน สร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นฐาน มีความเข้าใจ ในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการ การท่องเที่ยวการท่องเที่ยววิถีถิ่น (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2549)

การท่องเที่ยววิถีถิ่นจะช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และการตระหนักรู้ถึงคุณค่า ความสำคัญของ สิ่งแวดล้อม และมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ในชุมชน โดยร่วมกันฟื้นฟูชุมชน โดยใช้ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ เพื่ออนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน แห่งนี้โดยใช้การ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน นำเสนอเรื่องราววัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตชาวสวน ที่สะท้อนวิถีความเป็นไทย (รพีพัฒน์ เกษโกศล, 2557) โดยสอดคล้องกับแนวคิด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยสะท้อนวิถีไทยที่มี จุดประสงค์สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาให้ชุมชนนั้น ๆ เกิดความยั่งยืน โดยมีการจัดกิจกรรม ท่องเที่ยวที่ สอดคล้องและสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในชุมชนใน เชิงการ เรียนรู้ นอกจากนี้ภาคธุรกิจ และชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใช้การท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือใน การรักษาความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และผลประโยชน์ แท้คนในพื้นที่จะได้รับทั้ง ในรูปแบบที่เป็นผลประโยชน์ตอบแทนตามระบอบทุนนิยมและ ความยั่งยืน ของการพัฒนา (ชัยรัตน์ จุสปาโล, 2561) โดยความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีถิ่น และ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีจุดสนใจอยู่ที่เอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะทาง วัฒนธรรมชีวิตความเป็น อยู่อยู่ในชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาและเรียนรู้ ถึงวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของชุมชน โดยพื้นที่หนึ่งซึ่งมีประเพณี วิถีชีวิต ของชุมชนที่มีการดำรงชีวิต และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น คือ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน คนพะวอ มีความรักและหวงแหนทรัพยากร ธรรมชาติที่ตนมีอยู่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมไปถึงการ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรักใคร่สามัคคีกัน อาชีพหลักเกษตรกร นอกจากนั้น ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังมีแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีที่มีชื่อเสียง และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตำบล และมีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ, 2554) มีวัฒนธรรมที่สามารถนำมาส่งเสริม

การท่องเที่ยว ให้พัฒนาเป็นพื้นที่เส้นทางแม่เหล็กด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความสำคัญในการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่น ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่สอดคล้องตาม ยุทธศาสตร์ที่ 3 ของกระทรวงวัฒนธรรม โดยการนำทุนวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคม และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยการศึกษาวิจัย และประยุกต์สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดคุณค่า ทั้งส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย คุณค่าดั้งเดิม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อวิเคราะห์การท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้นำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการวางแผนนโยบายการพัฒนาและเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้บริบทพื้นที่ชุมชนเป็นตัวตั้ง ในการอนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และสมาชิกในชุมชน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่าน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. บริบทพื้นที่ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก



ภาพที่ 1 บริบทชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ที่มา: คณะผู้วิจัย 2566

ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีพื้นที่ 668.91 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 418,006.75 ไร่ จำนวนประชากร ผู้ชาย 438 คน และผู้หญิง 412 คน รวมเป็น 1,050 คน จำนวนครัวเรือน 480 ครัวเรือน ตำบลพะวอ ตั้งอยู่บนแนวเขา ถนนธงชัย ระหว่างทาง ตาก - แม่สอด เดิมพื้นที่บริเวณดังกล่าว ชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง เผ่ามั่ว เผ่ามูเซอ เผ่าลีซอ ตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยตามแนวภูเขาสมัยสุโขทัยตอนปลาย ล่วงเข้ามาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ไทยรบกับพม่าตลอดเวลา และในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ตั้งด่านขึ้นเป็นด่านหน้าชื่อว่า ด่านแม่ละเมา มีหลักฐานปรากฏอยู่ที่ หมู่ 1 ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สถานที่นั้นตรงกับโรงเรียนบ้านแม่ละเมา ต่อมาพม่ายกกองทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาชาวเขา ที่ตั้งอยู่ตรงด่านช่วยกันรบโดยมาทหารกระเหรี่ยงชื่อว่า “พะวอ” นำรบจนชนะพม่าและต่อมาได้เรียกชื่อตำบลว่า ตำบลพะวอ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา วิถีชีวิตของคนพะวอ เป็นวิถีที่เรียบง่ายอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน คนพะวอมีความรักและห่วงหาพันธุพยากร ธรรมชาติที่ตนมีอยู่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมไปถึงการมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรักใคร่สามัคคีกัน อาชีพหลักเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 48 รับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 10 ข้าราชการและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 5 นอกจากนี้ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังมีสถานที่สำคัญ คือ วัดเชตะวันคีรี ศาลเจ้าพ่อพะวอ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นคือ การเที่ยวชมริมแม่น้ำ การล่องแก่ง ทำอาหารจากกระบอกไม้ไผ่ ประเพณีที่มีชื่อเสียง คือ การรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีจี่ข้าวหลาม และยังมีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำไหลผ่าน 1 คือ แม่น้ำแม่ละเมาหรือลำห้วยแม่ละเมา ตำบลพะวอ ที่ไหลผ่านตำบลด่านแม่ละเมา ตำบลพะวอ และตำบลแม่กาษา ไหลลงสู่แม่น้ำเมยในเขตท้องที่ ตำบลแม่กาษา ลำห้วยนี้

ส่วนใหญ่ใช้เป็นเส้นทาง แบ่งอาณาเขต ระหว่างตำบลพะวอ กับตำบลด่านแม่ละเมา (องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ, 2554)

2. การวิเคราะห์การท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก



ภาพที่ 2 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ที่มา: คณะผู้วิจัย 2566

การท่องเที่ยวชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จะเน้นการท่องเที่ยวตามฤดูกาล ในช่วงฤดูร้อนจะมีการท่องเที่ยว และเพนียดอยู่ใกล้ริมแม่น้ำ ประเพณีที่จัดคือ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ จัดขึ้นทุกปี บริเวณริมแม่น้ำ สะพานข้ามฝั่งแม่ละเมาในตัวหมู่บ้านหรือชุมชน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชมธรรมชาติริมแม่น้ำ ตามชื่อของทำน้ำต่างๆ เช่น ทำน้ำห้วยสุกรี ทำน้ำห้วยอึญญ ทำน้ำแม่ละเมาอีโคแคมป์ แต่ละทำน้ำจะมีเจ้าของเป็นของตัวเอง ส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชน ที่มีพื้นที่ของตัวเองอยู่ใกล้ทำน้ำแล้ว มีการเปิดพื้นที่ให้บริการ นั่งแพริมน้ำ แชะทำ เล่นน้ำธรรมชาติ ทำให้มีกิจกรรมในพื้นที่ของตัวเองแล้วเชิญชวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวชมธรรมชาติ

ในช่วงฤดูฝนจะมีกิจกรรมที่โดดเด่นของตำบลพะวอ คือ กิจกรรมการล่องแก่งแม่ละเมา เป็นที่ชื่นชอบของคนรักการท่องเที่ยวสายธรรมชาติ เป็นล่องแก่งที่ไม่รุนแรงมาก มีความปลอดภัยสูง อยู่ในระดับ 2-3 เท่านั้น ยิ่งในช่วงหน้าฝนที่น้ำในลำน้ำแม่ละเมากำลังได้ที่ เหมาะสมกับกิจกรรมทำท่ายเล็ก ๆ ในการล่องแก่งระดับน้ำไม่ลึกมากนัก พายสนุกได้ทั้งครอบครัวที่นี่ใช้เรือยางอย่างดี หนา ทน และต้องใส่เสื้อชูชีพ เพราะความปลอดภัยต้องมาก่อน บริเวณสองข้างทางเขียวชอุ่มสดชื่นมีการตกปลาไว้เป็นระยะเพื่อใช้ประกอบอาหารเมื่อมาถึงจุดพัก ระหว่างทางล่องแก่ง จะมีแก่งให้ลื่นกันพอสมควร ไม่รุนแรงมากนัก ระยะทางการล่องแก่งแม่ละเมาจะมีอยู่ 3 ช่วง ช่วงที่ 1 ใช้เวลาประมาณ 2-3 ชั่วโมง ช่วงที่ 2 ประมาณ

5-7 ชั่วโมง และช่วงที่ 3 เป็น 2 วัน 1 คืน จะเลือก ล่องแก่งช่วงไหนขึ้นอยู่กับระยะเวลาของเรา เมื่อถึงจุดพักนักท่องเที่ยวจะได้ชมการหุงข้าวจากกระบอกไม้ไผ่ อย่างหมวกจากตะแกรงไม้ไผ่ ปิ้งปลาที่ตากได้ระหว่างทาง รับประทานอาหารจากกระบอกไม้ไผ่ หากใครมีเวลาอยากจะทำล่องแก่งแบบค้างคืนจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชนเผ่าปกากะญอด้วย ส่วนมากมักจะเป็นชาวต่างชาติที่ให้ความสนใจ อยากให้คนไทยได้ลองสัมผัสการท่องเที่ยววิถีธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น (Vacationist, 2023) นอกจากจะมีการท่องเที่ยวแบบผจญภัยแล้ว ก็ยังมีการท่องเที่ยวแบบพักผ่อน คือมีรีสอร์ทเปิดให้บริการ ชื่อว่า สวนป่าแม่ละเมา การท่องเที่ยวในฤดูฝนมักจะมีเรื่องให้ประทับใจอยู่เสมอ โดยเฉพาะ “สวนป่าแม่ละเมา จังหวัดตาก” หากได้มาที่นี่ อาจทำให้หลงรักฤดูฝนไปเลยก็ได้ สวนป่าแม่ละเมา จังหวัดตาก” สวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แห่งนี้พัฒนาให้เป็นสถานที่พักผ่อน สันทนาการ พร้อมทั้งพัก ตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติและโอบล้อมด้วยขุนเขา มีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี สวนป่าแห่งนี้ยังเปิดให้บริการบ้านพักทรงเอเฟรมอยู่ท่ามกลางสวนป่าเศรษฐกิจที่ให้บรรยากาศแคมป์ปิ้ง ในอัตราคืนละ 600 บาทเท่านั้น บรรยากาศโดยรวมของสวนป่าแม่ละเมา นับว่าเป็นอีกหนึ่งสวนป่าที่คงความเขียวขจีของธรรมชาติได้อย่างดี ซึ่งในทุก ๆ เช้า จะสามารถเห็นไอน้ำลอยอยู่บริเวณรอบ ๆ สวนป่า ยิ่งโดยเฉพาะหลังจากฝนตก นักท่องเที่ยวจะพบกับทะเลหมอกผืนใหญ่โดยไม่ต้องรอให้ถึงฤดูหนาวกันเลยทีเดียว นอกจากนี้สวนป่าฯ ยังอยู่ติดกับลำห้วยแม่ละเมา หากนักท่องเที่ยวสนใจที่จะล่องแพ ชมธรรมชาติ หรือล่องแก่งทดสอบความกล้า ก็มีบริการจากชุมชนรอบข้างคอยให้บริการอีกด้วย (Sirirat Manoi, 2019)

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประกอบด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activity) การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing) และประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience) ดังนี้

3.1 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Activity)

สามารถส่งเสริมและต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการด้วยตนเองที่สามารถส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว สามารถค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน และสร้างนักเล่าเรื่องภายในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยว และชุมชน การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งตรงตามความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงความหลากหลายและความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวจะช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยว เพื่อสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่

ผู้ประกอบการอาจส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนนำความคิดสร้างสรรค์ มาใช้ในการต่อยอดผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าในวิถีชีวิต และศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น โดยอาจให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอาชีพ มาให้ความรู้ และฝึกสอนวิชาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อเกิดการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนมีอยู่ซึ่งอาจพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว หรือสินค้า เป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจต้องการเรียนรู้ จัดให้เยี่ยมชมบ้านเรือน เยี่ยมชมธรรมชาติ ท่องเที่ยวริมน้ำหา กิจกรรมเสริมในสถานที่นั้น ๆ ให้น่าสนใจ และน่าจดจำมากขึ้น เช่น การทำอาหารในไม้ไผ่ ทำขายหรือสอนให้นักท่องเที่ยวได้ลองทำหุงข้าว ทำแกงในไม้ไผ่ กิจกรรมหาปลาในน้ำ แล้วนำมาทำอาหาร

นอกจากนี้การล่องแก่ง ควรจะมีการเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่น ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การพานักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต บ้านเรือนที่เรียบง่าย และมีเสน่ห์ของตำบล และชมธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน เพราะมีความร่มรื่น และสวยงามเป็นพิเศษธรรมชาติเขียวชอุ่ม แล้วก่อนจะส่งนักท่องเที่ยวกลับ ควรมีการพาไปซื้อของที่ระลึกของตำบล เช่น อาหารพื้นบ้าน ผักพื้นเมืองต่าง ๆ เพื่อกระจายรายได้ให้คนในชุมชน

3.2 การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Learning and Knowledge Sharing)

ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม และเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งชุมชนต้องหาจุดเด่น อัตลักษณ์ของชุมชนนำเสนอวิถี อัตลักษณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งถือเป็นจุดแข็ง และโอกาสที่จะให้ผู้รู้ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาดูแลอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมถึงการสร้างสรรค์จากวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

ผู้ประกอบการ อาจส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรม เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การจัดให้เยี่ยมชม บ้านเรือน เยี่ยมชมธรรมชาติ ท่องเที่ยวริมน้ำหา กิจกรรมเสริมในสถานที่นั้น ๆ ให้น่าสนใจและน่าจดจำมากขึ้น ให้เข้ามาเยี่ยมชมศึกษาประเพณี พิธีกรรมที่จัดขึ้น เช่น ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีรดน้ำ คำหัวผู้สูงอายุ ชุมชนอาจพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในวิถีถิ่น เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น การนำเสนอข้อมูล การสาธิต การจัดเตรียม อุปกรณ์ และการสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้น เสริมสร้างการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

3.3 ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน (Experience)

การท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดประสบการณ์ สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะ นักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต ได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และซึมซับความสวยงามของธรรมชาติ การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชน และการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล

ซึ่งนักท่องเที่ยว สามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการล่องแก่งแม่ละเมา การทำอาหารในไม้ไผ่ การจับปลา เก็บผักมาปรุงอาหารทาน การท่องเที่ยวชมบ้านเรือน และธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน และริมทำนน้ำหลาย ๆ ทำน้ำ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องคุณค่าการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ลงลึกเพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการ และชุมชน ส่งเสริมการได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการล่องแก่งแม่ละเมา การทำอาหารในไม้ไผ่ การจับปลา เก็บผักมาปรุงอาหารทาน การท่องเที่ยวชมบ้านเรือน และธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน และริมทำนน้ำหลาย ๆ ทำน้ำ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำได้ด้วยตนเอง และได้แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สามารถสรุปได้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย กิจกรรมการท่องเที่ยว การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน โดยสามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งเสริม และต่อยอดกิจกรรมจากฐานต้นทุนชุมชน ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องไปตามวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการด้วยตนเอง ที่จะสามารถส่งมอบประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวได้ สามารถค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน และสร้างนักเล่าเรื่องภายในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน การสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งตรงตามความสนใจของนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับ ปวีณา โทนแก้ว (2542) ที่กล่าวว่าความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบกิจกรรมมีความ สำคัญต่อเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้สำคัญในรูปเงินตราต่างประเทศ ช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินของประเทศ กระตุ้นการสร้างงาน และรายได้แก่ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตรา และกระจายรายได้แก่ท้องถิ่นรวมทั้งกระตุ้นการผลิต และธุรกิจบริการต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับ นนลณีย์ วรจรัสวิทย์ และคณะ (2562) ที่กล่าวว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้รายได้จากการท่องเที่ยวขยายตัว และเมืองที่มีศักยภาพควรได้รับการสนับสนุนในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดผู้มาเยือนและกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่าย

2. การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยชุมชนเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในวัฒนธรรมและเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งยังให้ชุมชนตระหนักและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งชุมชนต้อง

หาจุดเด่นอัตลักษณ์ของชุมชน นำเสนอวิถีอัตลักษณ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน สอดคล้องกับ Richards G. (2010) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการเพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะของนักท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้น ได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านกระบวนการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ เชษฐ์ นิมมาทพัฒน์ และคณะ (2558) กล่าวว่า การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนคือ การที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันมารวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมสร้างความเข้าใจ หรือพัฒนาแนวปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ

3. ประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยววิถีถิ่นทำให้เกิดประสบการณ์สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะนักท่องเที่ยวมาด้วยใจที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต ได้รับประสบการณ์ที่มีความแตกต่าง และซึมซับความสวยงามของธรรมชาติ การใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชุมชน และการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนทั้งการล่องแก่งแม่ละเมา การทำอาหารในไม้ไฟ การจับปลา เก็บผักมาปรุงอาหารทาน การท่องเที่ยวชมบ้านเรือน และธรรมชาติสองข้างทางเข้าหมู่บ้าน และริมท่าน้ำหลาย ๆ ท่าน้ำ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องราวและคุณค่าผ่านการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ลงลึกเพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ (2554) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยว และเจ้าของพื้นที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างกันผ่านการลงมือปฏิบัติซึ่งจะเป็นกระบวนการสำคัญ ที่จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน อันจะทำให้เกิดความเข้าใจอันลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยว โดยที่คุณสมบัติในเชิงพื้นที่ และกระบวนการนี้มีความสอดคล้องกับนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับ ภราเดช พยัฆวิเชียร (2542) และ ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจ และเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน (2561) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในส่วนหนึ่งของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นที่สุดคือการสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชนส่งเสริม เพิ่มเติมในด้านเศรษฐกิจของชุมชน และสังคมองค์ประกอบความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ความไม่รู้ในด้านต่าง ๆ ถ้าชุมชนไม่มีความเข้มแข็งก็จะเป็นการการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีที่ และจะเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์มั่นคงรวมถึงความก้าวหน้า นอกจากนั้นธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนจะต้องนำรายได้กลับคืนแก่ชุมชนท้องถิ่นเกิดประโยชน์ได้มากที่สุดร่วมกันกับผู้ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นจึงจะเกิดความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ควรมีการพัฒนาในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน และความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมในท้องถิ่น อีกทั้งยังให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมด้านประสบการณ์ร่วมของนักท่องเที่ยวกับชุมชน นักท่องเที่ยวสามารถได้รับประสบการณ์ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยนักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำ นำเสนอเรื่องราว และคุณค่าจากการสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่าง เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ชุมชนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ของตนเองและชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือในการวางแผน และการดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ผลการศึกษาพบว่า ทูทางวัฒนธรรมของตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คือ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน ธรรมชาติ ความเชื่อ ประเพณีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ซึ่งยังไม่ได้มีการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึกอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกเหล่านี้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้ผู้สนใจหรือนักท่องเที่ยวในการส่งต่อข้อมูลและสร้างการรับรู้สู่การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

2. ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ยังขาดอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและภาพจำให้กับชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2560). การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. สืบค้นจาก:
<http://www.trdnrru.net/img/poster1/project01.pdf>.
- ชัยรัตน์ จุสปาโล.(2561). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวภายใต้ อัตลักษณ์และวิถีของท้องถิ่นลุ่มน้ำ
 ทะเลสาบ: นครศรีธรรมราช พัทลุงและสงขลา. สืบค้นจาก: https://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG5950124.
- เชษฐ นิยมมาทพัฒน์, สติระ ราชรินทร์, อุดม แหวนคำ. (2558). การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านศาสนาและ
 วัฒนธรรมการเทศน์มหาชาติ จังหวัดน่าน – แขวงไชยบุรี สปป.ลาว. สืบค้นจากจาก:
<http://mcuir.mcu.ac.th:8080/jspui/handle/123456789/338>.
- นนถนีย์ วรจรัสวิทย์, ภัทราวดี มากมี, พูลพงศ์ สุขสว่าง. (2562). การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวใน
 เขตลุ่มแม่น้ำบางปะกง.สืบค้นจาก : <http://www.ojslib3.buu.in.th/index.php/search2/article/view/6357>.
- ปวีณา โทณแก้ว. (2542). ความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบกิจกรรม. สืบค้นจากจาก:
<http://www.repository.cmu.ac.th/handle/6653943832/21602>.
- พจนา สนวนศรี. (2546). การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. เอกสารการสอนชุด
 วิชาหน่วยที่ 8-15. นทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภราเดช พยัณวิเชียร. (2542). นโยบายอุปสรรคของรัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.
 เชียงใหม่: บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รพีพัฒน์ เกษโกศล. (2557). การจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น ชุมชนเกาะศาลเจ้า และพื้นที่เกี่ยวเนื่อง เขต
 ตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร
 วัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รำไพร แก้วสุริยะ. (2549). รูปแบบการท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21. กองส่งเสริมการท่องเที่ยวการ
 ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจ และเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน. 2561. การท่องเที่ยวชุมชน. สืบจาก:
<https://www.gsb.or.th/getattachment/36295a2d-1>.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, พิเชฐ สายพันธ์, อรุมา เตพลกุล และธีระ สินเดชารักษ์. (2554). ต้นแบบการ
 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว
 อย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
- องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ. (2554). ข้อมูลทั่วไปของตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.
 สืบค้นจาก : <https://www.pawor.go.th/condition.php>.

- Sirirat Manoi. (2019). **สวนป่าแม่ละเมา**. สืบค้นจากจาก : <https://www.blog.chillpainai.com/post/2876/%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0>.
- TAT Review Magazine. (2015). **Thai tourism scenario 2020**. สืบค้นจาก: <http://www.etatjournal.com>. [in Thai].
- Vacationist. (2023). **ล่องแก่งแม่ละเมา ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**. สืบค้นจาก: <https://www.vacationistmag.com/maelamao-tak/>.
- Richards, G. (2010). **Creative Tourism and Local Development**. in Wurzbürger, R, et al. Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide. Santa Fe: Sunstone Press.
- Richards, G. W. (2011). **Creativity and Tourism: The State of the Art**. Annals of Tourism Research, 38 (4), 1225-1253.

แนวทางการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย/บทความวิชาการ วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น ยินดีรับบทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ โดยบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เป็น ผลงานวิจัย/วิชาการที่เคยได้รับการเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ ของวารสารอื่น บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไขต้นฉบับและการพิจารณาตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลัง โดยมี ข้อเสนอแนะดังนี้

ประเภทของบทความ

1. บทความวิจัย หมายถึง การนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย
2. บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสาร อีเมลเน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข
3. บทวิจารณ์หนังสือ หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์ เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณภาพของ หนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม
4. บทความปริทัศน์ หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึก อย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพาทที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

การเตรียมต้นฉบับ

- ชื่อเรื่อง** ควรสั้นกะทัดรัดได้ใจความ ครอบคลุม ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา
- ชื่อผู้เขียน** พิมพ์ชื่อโดยไม่ใช้คำย่อ มีสถานที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ โดยอ้างอิงเชิงบรรณทนายหน้าแรก
- บทคัดย่อ** เป็นร้อยแก้ว เขียนเฉพาะเนื้อหาที่น่าสนใจ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย (อย่างย่อ) และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- คำสำคัญ** ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความที่เป็นภาษาอังกฤษ มีเฉพาะคำสำคัญภาษาอังกฤษ
- บทนำ** อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญที่ทำการศึกษ วิจัย ค้นคว้า ของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ สมมติฐานและขอบเขตของการวิจัย
- เนื้อเรื่อง** กรณีบทความที่เป็นภาษาไทยควรใช้ภาษาไทยให้มากที่สุด ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กะทัดรัดและชัดเจน การใช้คำย่อต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย** ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย
- กรอบแนวคิดในการวิจัย** กลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านตัวแปร เป็นการอธิบายว่าศึกษาประเด็นใดบ้าง ผู้ให้ข้อมูลเป็นใคร ใช้ตัวแปรอะไรให้การศึกษา
- วิธีดำเนินการวิจัย** อธิบายขั้นตอนการวิจัย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูล วิธีการใช้เครื่องมือในการศึกษาหรือการวิจัย และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
- สรุปผลการวิจัย** อธิบายสิ่งที่ได้จากการศึกษา ไม่ควรซ้ำกับการแสดงผล แต่เป็นการสรุปประเด็น และสาระสำคัญของการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

อภิปรายผล	อธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือการวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบการอธิบาย
ข้อเสนอแนะ	อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ปัญหาที่พบในการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป
เอกสารอ้างอิง	ให้เขียนเอกสารอ้างอิง ใช้ระบบนาม-ปี และหน้า (APA Style) ตามรูปแบบที่กำหนด

การเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงใช้รูปแบบของ American Psychological Association (APA)

การอ้างอิงในบทความ กรณีที่ผู้เขียนต้องการการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (author-date in-text citation)

การอ้างอิงท้ายบทความ เป็นการรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ และจัดเรียงรายการตามลำดับตัวอักษรชื่อผู้แต่ง ตัวอย่างเช่น

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (พิมพ์ครั้งที่). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณานุกรม, **ชื่อหนังสือ**. (เลขหน้าบทความ).

เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่) เลขหน้าบทความ.

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีที่วิจัยสำเร็จ). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา (ระดับ)

ชื่อสาขาวิชา สังกัดของสาขาวิชา ชื่อมหาวิทยาลัย.

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). **ชื่อเรื่อง**. สืบค้นเมื่อ [วัน เดือน ปี] จาก แหล่งสารสนเทศ. [หรือ URL]

การอ้างอิงในเนื้อหา

รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. (ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น (ชนะดา วีระพันธ์, 2555, 55-56)

(Peter & Waterman, 1982, pp. 498-499) (Michalska J., 2008, p. 85)

กรณีที่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน เช่น

(ศิริโรจน์ วงศ์กระจ่าง, 2554)

2. ผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์, เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น ธนกฤต วันดีเมธ (2554, น.90) ได้ศึกษาถึง.....
Robert E. Hegel (1997, p.14) studied.....
กรณีที่ปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีที่พิมพ์ไว้ในวงเล็บ เช่น
(ศิริโรจน์ วงศ์กระจ่าง, 2554)

3. ปีที่พิมพ์ ผู้แต่ง (เลขหน้า) กรณีมีการระบุปีที่พิมพ์และผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว (ปีที่พิมพ์และผู้แต่ง สามารถสลับที่กันได้) ให้ระบุเฉพาะเลขหน้าที่อ้างอิงในวงเล็บเท่านั้นเช่น ในปี 2557 ศุภชัย ยาวะประภาส ได้กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่แสดงออกถึงพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา จนทำให้การปฏิบัติงานบริหารงานบุคคลบรรลุผลเหนือกว่าระดับปกติ (น.9)

การส่งต้นฉบับ

1. บทความมีความยาวไม่เกิน 15 หน้า กระดาษขนาด A4 ทั้งนี้รวมรูปภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง
2. การตั้งค่าน้ำกระดาษ ให้กำหนดขอบบน 1.5 นิ้ว ขอบล่าง 1 นิ้ว ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา 1 นิ้ว
3. แบบตัวอักษรใช้ TH SarabunPSK โดยกำหนดขนาด ดังนี้
 - 3.1 ชื่อบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ
 - 3.2 ชื่อ-สกุลผู้เขียน ทุกท่านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 12 point ตัวหนา ซิดซ้าย
 - 3.3 สถานที่ทำงาน หน่วยงานที่สังกัด อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ ขนาด 12 point อ้างอิงเชิงอรรถ
 - 3.4 บทคัดย่อ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ควรสั้นตรงประเด็น และเป็นการสรุปผลงานอย่างรัดกุม ครอบคลุมสาระสำคัญของการวิจัย ความยาวไม่เกิน 400 ตัวอักษร
 - 3.5 คำสำคัญ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นการกำหนดสาระสำคัญที่สามารถนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูล ไม่ควรยาวมากเกินไป และไม่ควรมากเกิน 3-5 คำ
 - 3.6 บทนำ (ความเป็นมา ความสำคัญ และมูลเหตุที่นำไปสู่การวิจัย)
 - 3.7 วัตถุประสงค์ (มูลเหตุของการศึกษาวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษาวิจัย)
 - 3.8 เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เป็นการอ้างอิงแนวคิด ทฤษฎี หรือบทความที่เกี่ยวข้อง หากเป็นงานวิจัยเฉพาะทางควรมีส่วนนี้ เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานให้คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้

3.9 วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ควรเสนอรูปแบบและแสดงขั้นตอนอย่างกระชับ และชัดเจน

3.10 สรุปผลการวิจัย ควรนำเสนอผลอย่างชัดเจน น่าสนใจ ตรงประเด็น เป็นผลที่ค้นพบ โดยลำดับตามหัวข้อที่ศึกษา

3.11 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ อภิปรายสิ่งที่ได้จากการวิจัย การนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะต่างๆ

3.12 เอกสารอ้างอิง ใช้ระบบนาม-ปี และหน้า (APA Style) ระบุแหล่งอ้างอิงเท่าที่ปรากฏในบทความ



วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น

ACADEMY JOURNAL OF NORTHERN

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2566

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสาร ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ชั้น 1 888 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน (แนวเก่า)
ตำบลหนองบัวไต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000
โทรศัพท์ 055-517488 กด 5
Email. research@northern.ac.th